

**Menungang Abar pasal si Jesus
Kristo Sinurat i
LUKAS
Kepurisan et itueng Surat i
Lukas**

Itueng si Lukas lein lang taw't Judio, samat menge' ibang taaw negsurat et menge' buuk et Biblia. Erapun si Lukas teyeg et bangsa et Griego. Si Lukas mekansang pinegiskulan ye beke' ya sembatung doktor. Nengandel ya ki Jesus Kristo, ganang nekingeg ye ating Menungang Abar dut ketulduan i Pablo. Si Lukas beke' si Pablo sulut neng bi'bila' banar. Tiniharan ating timpu dut ikeruwang pepenewan ne i Pablo eset menge' lein-leing lungsud na menuldu', seked ating timpu na peteyen ya dut lungsud et Roma. Si Lukas kaya nepeblag eset kenye. Ya ne sembatu nengiba ki Pablo dut pepenewan ye.

Itueng bagi' et buuk na' Biblia sinurat i Lukas beke' ipebibit ye dut ki Teopilo, sembatung pegibuten eset menge' taw't Griego.

Sinugid i Lukas atue't Kesuratan na natu' ating Yegang et Empu' antangan ye sembatung taaw. Gaay i Lukas ipesewd dut ginsan et menge' taaw na si Jesus tantung Yegang et Empu' beke' mekebawi' Ya kityu teyeg et keselaan tyu. Pinereti' i Lukas na diki lang taw't Judio na tebangen i Jesus temed meketabang ya et taaw teyeg et misan enung tutusan atue't dunya'. Pepsugiren ye enukwan tinabang i Jesus menge'

sakit beke' pegtitiksaen beke' lebi nega menge' taw't tegesala'. Pegsugiren i Lukas menge' neinabu ki Jesus tihad nega pinegyegang ya seked kepeteyan ye sampay ne pegbiyag ye peuli'.

Ketulduan et itueng Surat

Una-una 1:1-4

Pegganak ki Juan neng Mememewtismu 1:5-80

Kepenggenakan i Jesus 2:1-52

Ating ketulduan i Juan neng Mememewtismu
3:1-20

Ating pegbewtismu beke' pegsulay ki Jesus
3:21—4:13

Ating ketulduan i Jesus dut Galilea 4:14—9:50

Tihad dut Galilea sumangdel dut Jerusalem
9:51—19:27

Emuring linggu et biyag i Jesus 19:28—23:56

Pegkebiyag peuli' beke' pegpebiri' i Jesus
24:36-49

Pegperibuwat si Jesus dut Langit 24:50-53

¹ Metaas na' si Teopilo:

Mekeldam ne siminulay nesurat et usalan na' pasal et menge' keginisan na netuman ne dut pinegketngaan tyu. ² Samat dut kedyeng pinepusaka' neng menge' keginisan atu't damen na dye sengkepunan menge' saksi' gasi sampay menunuldu' et beres. ³ Daken, menang binusik-sik banar ginsan neng keginisan neng neinabu tihad sengkepunan. Angkansa minenunga ku na sumurat et meatur na' usulan dut dimu, metaas na si Teopilo, ⁴ apang mesewran mu ketignaan et ginsan neng usulan na tinuldu' dimu.

Ludium pasal Kepenggenakan ki Juan neng Mememewtismu

⁵ Kwit si Herodes surutan dut Judea, maya sembatung pari', ireg bersen pegibuten et mengempuan ngaran ye si Sakarias, mawa' dut pengkatan i Abias sembatung pengkatan et menge' pari'. Esawa i Sakarias si Elisabet neng inupu' gasi i Aaron ating munang pari' et Empu'. ⁶ Sali' dye metigna' dut elepan et Empu', meg-sunud dye dut ginsan neng sara' sampay menge' arat et Empu'. ⁷ Megurang dye ne sali'sali' segwa' kayangga yegang dye sabab si Elisabet bantut. ⁸ Negteka' gasi pangkat i Sakarias megkeradya bilang pari' dut pegpengempuan na' benwa dut elepan et Empu'.

⁹ Samat arat et menge' pegpari', pesukuran dye ba' sinu kedye, sumled dut pegpengempuan na' benwa indyari neginalep si Sakarias netiruan dye na sumled dut pegpengempuan na' benwa apang mengruhung et kemengyan. ¹⁰ Sasat kenye pengruhung et kemengyan dut seled, menge' taaw memegpenalang gasi dut liwan. ¹¹ Na maya dereakan et Empu' negpebiri' dut kenye. Megtitiyeg dut tanpa' kewanan et pegrungruhungan et kemengyan. ¹² Neknaran si Sakarias pegkebiri' ye dut dereakan et Empu', indyari diminateng kenye takut. ¹³ Segwa' kwa't dereakan et Empu' dut kenye, "Kas takut Sakarias, pasal dimung penelang kiningeg net Empu'. Esawa mung si Elisabet megyegang et lelaki, na pengerani' et Juan. ¹⁴ Dut pegganak kenye diki lang ikew meksanan sampay gasi kineldaman, ¹⁵ sabab itueng si Juan megmend-

yaring metaas dut elepan et Empu'. Diki ya minum et mekelangu etawa meiseg neng menge' iinumen. Tihad nega dut seled beteng et indu' ye, selban ne ya et Empung Menungang Nakem. ¹⁶ Mekansang keyegangan dut bangsa i Israel na mepeuli' ye dut Empu'. ¹⁷ Na itueng si Juan muna dut derateng nemili' Empu' et memegbeg.* Na' sumaleb ki Juan nakem beke' basag et Empu' samat ki Elias neng tarus et Empu' tagna'. Supaya si Juan memegsulut menge' kegungguran-gan dut keyegangan beke' menge' merurupang megkesewd sumunud dut metigna'. Ipepanyap si Juan sembatung bangsa dut Empu'."

¹⁸ Iningkut i Sakarias dereakan et Empu', kwan, "E nukwan kesesewd ku et itue? Sabab aku megurang ne beke' esawa ku tinugan net tapis." ¹⁹ Siminambag dereakan et Empu', kwan, "Aku si Gabriel, na meg titiyeg dut elepan et Empu', na dinaak supaya megsugid et menungang abar dut dimu. ²⁰ Sabab diki ke nengandel, birina', tihad tiban megumew ke sampay diki ke ne kebres seked dut eldew na metuman ginsan."

²¹ Neglilu' menge' taaw na ba' manu si Sakarias neng pegtetegeyen dye nekwit dut pegpengempuan neng benwa et Empu'. ²² Pegliwan i Sakarias kaya ne mekebres angkansa tendes dye maya negpebiri' kenye dut seled pegpengempuan neng benwa. Alu' ye tuldu' mene, kaya ne mekebres.

²³ Ganang nepuspus ne timpu et pegkeradya ye, nuli' ne ya dut lelegdangan ye. ²⁴ Pegketbes

* **1:17** 1:17 Memegbeg - si Kristo Jesus, ating Mesias nemili' et Empu' Banar.

kaya nekwit eldew, negmengirem ne si Elisabet. Seled limang bulan dun lang et seled benwa. ²⁵ “Ingasi' daken et Empu' itue,” kwan i Elisabet, “Ketimpusan, sinyekan ye aku supaya meugad seseweyan daken et menge' taaw!”

Pineabar ne Lagi pasal et Kepenggenakan ki Jesus

²⁶ Ganang ikeenem neng bulan et kebtangan i Elisabet, dinaak et Empu' dereakan neng si Gabriel supaya sumurung dut lungsud et Nasaret sakup et Galilea, ²⁷ dut sembatung umawey na' nemeupakat ibulun dut lelaki ingaran ye si Jose teyeg dut pengkatan i Surutan Dabid tagna'. Ingaran et umawey in si Maria. ²⁸ Negpekabi' kenye si Gabriel, kwan ye, “Mesukud ke sabab ikew lang na' natirua't libung merga' angka nepili' ke et Empu'. Empu' esen net dimu.” ²⁹ Neriwara' ne banar si Maria dut binres et dereakan kenye, pegpikiren ye ne banar ba' enu ingin bersen. ³⁰ Sinugid et dereakan ki Maria, “Kas takut Maria, sabab maya kasi dimu et Empu'. ³¹ Birina' lang, megbeteng ke sampay megyegang et sembatung lelaki na ipengaran mu kenye Jesus. ³² Megmendyaring metaas ya et ginsan beke' ngeranen ya na Yegang et Empung metaas ne banar. Igbey kenye et Empu' eerungan et keggungurangan yeng si Surutan Dabid tagna'. ³³ Na, ya memegbeg dut menge'

tungtung-inupu' i Jakob† et kaya keskeran. Na, kaya seked pemegbeg ye.”

³⁴ Nengingkut si Maria dut dereakan et Empu', kwan ye, “E nukwan itue meinabu, kayangga pe' esawa ku?” ³⁵ Siminambung dereakan et Empu' kenye, kwan ye, “Detengan ke et Menungang Nakem et Empu' beke' mentek dimu basag et Empu' neng metaas banar. Angkansa ating ipegyegang metigna' banar beke' ngeranen na ya yegang et Empu'. ³⁶ Misan si Elisabet na kampung mu meumur ne, segwa' negbeteng nega. Na ya kwit ti' pegsugiren bantut, segwa' tiban enem neng bulan ne kebtangan ye. ³⁷ Sabab misan enu nega, kaya meliyut dut Empu'.”

³⁸ Kwan i Maria, “Uripen aku et Empu'. Memnar teyen dut daken samat pegbersen mu daken in.” Pegketbes, tinirengan ne ya et dereakan et Empu'.

Kinulew i Maria si Elisabet

³⁹ Pagka' kwantin ne et ating eldew negpanyap de'dali' si Maria siminurung dut kebudbukiran et sakup et Judea. ⁴⁰ Pegdateng ye, inempangan ye si Elisabet, pegketbes neglembus ne dut seled benwa i Sakarias. ⁴¹ Pegkekingeg i Elisabet et amfang i Maria, nenggibek memulek dut seled beteng ye. Indyari nesled si Elisabet et Menungang Nakem na' Empu'. ⁴² Angkansa neres et merensag si Elisabet ki Maria kwan

† **1:33** 1:33 Si Iszaak ama' i Jakob. Si Jakob ama' et sempulu' duwang nemengkatan beke' si Jakob tungtung-inupu' et sempulu' duwang kekempungan na atin neng sempulu' duwang kekempungan negmendyaring bangsa et Israel, minge' taw't Judio.

ye, “Ginsan et menge' libun ikew lang mesukud, beke' mesukud gasi memulek na ipengganak mu. ⁴³ Segwa' manu taku' aku nega kiminulew daken na ating indu' et Begerar ku? ⁴⁴ Sabab birina', ganang nekingeg ku ampang mu diminingan gasi nenggibek memulek dut seled beteng ku sabab et ya neksanan. ⁴⁵ Mesukud ke sabab nengandel ke na metuman dut dimu beres et Empu' banar.”

Nengulilal si Maria

- ⁴⁶ Kwan i Maria,
 “Pegbentugen et pusu' ku Begerar in.
⁴⁷ Beke' meksan nakem ku dut Empu', sabab ya memawi' daken.
⁴⁸ Sabab dinengdeng et Empu' kelelewan ku neng uripen ye, sabab birina' tiharan tiban, pangkat-megpangkat na' ginsan neng menge' taaw sugiren dye aku mesukud.
⁴⁹ Sabab Empu' na' sembatung mekewasa na nemuwat daken et kelang ginis, ya metigna' banar.
⁵⁰ Pegingesinan et Empu' sebarang pemengandel dut kenye teyeg dut pangkat-megpangkat na' menge' taaw.
⁵¹ Negpebiri' ya et kenyeng kewasa angkan pinegpekparak ye ginsan neng menge' pebi'biri' neng menge' penedseled.
⁵² Pegugaren et Empu' menge' surutan dut kedyeng menge' gerar, segwa' pegpetaas sebarang mepekumbaba na' pusu'.
⁵³ Pinebiyagan et Empu' menge' meurap et menunungang ginis, segwa' pineugad ye

menge' mentiri' kaya ne bibit et menge' enu-enu.

54 Tinebangan et Empu' menge' uripen yeng menge' taw't Israel. Kaya linipatan et Empu' tinange' ye ne meingesinen ye kityu.

55 Samat pinesewd et Empu' dut menge' kegung-gurangan tyu, dut ki Abraham sampay dut menge' tungtung-inupu' ye."

56 Telung bulan kwit et legdeng i Maria dut ki Elisabet mura nuli'.

Pegganak ki Juan neng Mememewtismu

57 Napet ne timpu et penggenakan i Elisabet negyegang ne ya et sembatung lelaki.

58 Nekekingeg menge' rurungan ye sampay menge' kekempungan ye na ya iningesinan ne et Begerar na' Empu'. Neksanan dye kenye.

59 Pegdateng et ikewalung elded, negsirateng dye supaya metulian memulek, pengeranan dye teyen si Sakarias samat ingaran et ama' in.

60 Segwa' sinugid et indu' ye kwan ye, "Diki, segwa' ipengaran kenye Juan." 61 Segwa' kwan dye, "Kaya megnngengan et samat kwantin dut kekempungan mu." 62 Angkansa pinuhunan dye mena ama' apang mesewran dye ba' enu ipengaran dut memulek.

63 Indyari neneew si Sakarias et mesuratan ye. Pegketbes samat kwantin sinurat ye, "Juan ingaran ye." Indyari neglilu' dye ginsan.

64 Atin pe' nekelengwa' ne beres ye beke' metugna' ne pememresan ye angkansa negbantug ne dut Empu'. 65 Nemenakut menge' rurungan dye, sampay dut kebudbukiran et

Judea, atin lang pegsusugiren dye. ⁶⁶ Sebarang nemekekingeg nemeglilu', kwan dye, "Enu mesurungan et yengyegang na' itue? Sabab pegeebayan ya et Empu'."

Kekerangan i Sakarias

⁶⁷ Si Sakarias neng ama' et yengyegang sineleb et Menungang Nakem na' Empu' beke' negtetari et samat kwantin:

⁶⁸ "Kebegbentugan na' Begerar na' Empu', Empu' et bangsa et Israel, sabab pineruri ye sampay lingkak ye kenyeng menge' taaw.

⁶⁹ Negpetiyeg ya dut kityu et ating meksege neng mememawi'. Na ya teyeg dut tungtung-inupu' i Surutan Dabid neng surutan tagna' neng uripen ye.

⁷⁰ Samat tinange' et Empu' tagna' ti', pebiya' et menge' tarus et Empu' itue:

⁷¹ Nebawi' tyu ne dut kesagka' tyu sampay neagew ne kityu dut keremut et ginsan neng pengisegan kityu.

⁷² Buwaten et Empu' itue supaya iperasa Ye Kenyeng ingasi' dut menge' kegunggu-rangan tyu sampay merendeman gasi Kenyeng penektak,

⁷³ beke' tinange' na' sinumpaan ye dut ki Abraham neng keupu'upuan tyu,

⁷⁴ supaya mepuwas tyu dut menge' penggewman et kesagka' tyu, apang kesuku' tyu ne dut kenye na kaya ne takut.

⁷⁵ Dut elepan ye na maya kenunganan beke' ketignaan sasat kityu pebibiyag.

- 76 Pasal dimu Juan, daken neng yegang, ngeranen ke et tarus et ketaasan banar na Empu', sabab muna ke dut pegibuten supaya memanyap et dalan ye,
- 77 beke' megpesewd dut menge' taaw ye pasal et kedyeng keselaan na maya ne keempunan. Angkansa nelkat dye ne.
- 78 Itue sabab et menungang ingasi' et Empu' dut kityu, ating mememawi' samat eldew neng siminimpar teyeg dut langit,
- 79 supaya memenyar dut kedye na sebarang pemengibiyagan dut kelingban beke' dut kalung et kepeteyan, supaya turunan tiked tyu dut dalan na kaya kesesewan."
- 80 Suminangpet ne yengyegang i Sakarias beke' negnekman ne. Dut kelnangan linegdengan ye seked dut eldew na tumagna' ya et keradya ye dut bangsa Israel.

2

Kepenggenakan i Jesus (Mateo 1:18-25)

¹ Ating masa, si Augusto Sesar, surutan et Roma, negbuwat et sara' na megpelista ginsa't menge' taaw dut sengkellungura't Roma. ² Itue una neng pegpepelista ganang Si Kirenio Gobernador et Siria. ³ Angkan menge' taaw siminurung dut kedye-kedyeng lungsud supaya megpelista.

⁴ Angkansa tihad dut Nasaret, neng lungsud et Galilea, timinungul de Jose dut Betlehem, lungsud et Judea, ating lungsud i Surutan Dabid

tagna', sabab si Jose tungtung-inupu' nega i Surutan Dabid. ⁵ Siminurung dye supaya megpelista. Iba ye si Maria na' tunang ye, segwa' ating masa mentung ne. ⁶ Ganang dun dye ne, diminateng ne timpu't penggenakan i Maria. ⁷ Indyari, pinegyegang ye ne uluanak ye, na sembatung lelaki. Kinumutan ye, pegketbes dinatun ye dut kurerewan. Na dye dut sisirungan et menge' ayup sabab kaya ne sisingled na supaya meigaan dye dut benwa neng pepeigaa't menge' taaw.

Mengingipat et Bibili nebiri' menge' Dereakan et Empu'

⁸ Indyari duntin maya menge' mengingipat et bibili dut mekabi't luluwaken megdidiyaga et daran misan gebi. ⁹ Indyari negpebiri' kedye sembatung dereakan et Begerar na' Empu', indyari benyar et Begerar na' Empu' nenyar dut pelibut dye. Pagka' kwantin ne, nemeketakut dye. ¹⁰ Segwa' kwa't dereakan et Empu' dut kedye, "Kas kew't takut, sabab maya bibit ku Menungang Abar neng ikeksan dimyu banar sampay dut ginsa't menge' taaw. ¹¹ Sabab ye ipinegyegang tiban sembatung Mememawi' dut lungsud i Surutan Dabid tagna', na ya ne si Kristo* neng Begerar. ¹² Na, itue mendyaring tenda' dut dimyu: Na ba' mebiyanan myu

* **2:11** 2:11 Kristo - Atin lang na' sembatung pinili' et Empu' menglelkat, memumuwas, menurun surung dut Empu' Ama'. Ya in Mengungkum, Surutan et menge' surutan, Mepengendelan beke' Mearap et ginsa't taaw. Ya in mekewasa beke' dut kenye lang, kaya ne sinu nega na mearap tyu na kearap dut Empu'. Ya ne keemuri-emuring simaya' dut Empu' sabab et sala' tyu.

sembatung memulek na pegkukumutan beke' pebubuntul dut kurerewan na dut benwa neng pepeigaa't menge' ayup."

¹³ Kuminlat lang timimbu' kelang rupung et menge' dereakan teyeg dut langit na pebebaya' sembatung dereakan et Empu' na megbebantug dut Empu'.

¹⁴ Kwan dye,

"Kebegbentugan dut Empu' na dut langit banar, beke' dut sengkedunyaan maya kesenangan dut menge' taaw neng kekesian ye."

¹⁵ Indyari timinireng ne kedye dereakan et Empu' pegketbes siminurung dye ne dut langit. Indyari menge' mengingipat et menge' bibili nemegisun-isun dye, kwan dye, "Dumuntin tyu dut Betlehem apang birinen itueng ipinesewd kityu et Begerar na' Empu' in." ¹⁶ Derali' ginsan panew dye. Indyari nebiri' dye si Maria beke' si Jose, pegketbes nebiyanan dye ne memulek neng pebubuntul et kurerewan et pepekana't sapi' na dut benwa neng pepeigaa't ayup in. ¹⁷ Na' ganang nebiri' dye ne si Jesus, pinesewd dye ne ba' enu sinugid kedye et dereakan pasal et memulek na' itue. ¹⁸ Sebarang nekekingeg neglilu' dye pasal dut menge' sinugid kedye et mengingipat et menge' bibili in. ¹⁹ Segwa' tinagu' ne i Maria dut seled pusu' itueng ginis na neinabu, beke' pegpirpikiren ye ne dut seled pusu' ye. ²⁰ Indyari negpeuli' ne menge' mengingipat et menge' bibili in, na memegdayew beke' memegbantug dut Empu' sabab nebiri' dye ginsan neng ginis na' sinugid dut kedye in.

Pinengeranan beke' Tinulian ne si Jesus

²¹ Pegdateng et ikewalung eldedw tinulian ne ya, indyari pinengeranan dye ne ya et si Jesus, ngaran na' binggey et dereakan et Empu' kwit ya ingga pe' pinegbeteng.

Binibit si Jesus dut Templo na' Pegpengempuan neng Benwa et Empu' Supaya Itampar

²² Ganang diminateng ne epat ne pulu' eldedw pegketebes pinengganak i Maria, diminuntin dye dut lungsud et Jerusalem apang metuman dye arat et kedyeng kegungguranan pasal et pegbasa', sabab atin ne set Keseraan binggey et Empu' ki Moises. Si Jose beke' si Maria nemibit i Jesus supaya itampar dut elepan et Begerar na' Empu'. ²³ Sabab samat kwantin sugid dut Kesuratan na' Keseraan et Begerar na' Empu', "Itampar dut Empu' Sebarang Uluanak na' lelaki"

²⁴ Beke' kwa't Kesuratan, "Megey dye dut Empu' et duwang aksang na' lumbu' etawa upa."

Na itueng tenda' et pegsunud dye dut Keseraan et Begerar na' Empu'.

²⁵ Na maya sembatung lelaki dut Jerusalem si Simeon, ingaran ye. Metigna' sampay meinempuen. Megtetagey ya dut mekekulpas et bangsa et Israel. Atin Nakem et Empu' eset kenye. ²⁶ Pinesewran ne lagi et Nakem et Empu' na ya ingga matey seked mebiri' ye Kristo et Empu' na' Begerar. ²⁷ Pinepanew ya et Nakem et Empu' na sumurung dut pengempuan neng benwa. Ganang binibit ne yengyegang na' si

Jesus et menge' gunggurang ye supaya buwaten dut kenye arat neng pinegeratan i Moises.

²⁸ Pegdateng ye duntin, ginege' i Simeon yengyegang, peiibut pemantug ye dut Empu' kwan ye:

²⁹ “Metaas na' Begerar na' Empu', isia' ku ne tiban. Sabab nebiri' ku ketumanan et tange' Mu daken, angkansa mekedyari Mu ne tiban bewinen et biyag et uripen Mu.

³⁰ Selus sabab et nebiri' ne et menge' mata ku Mememawi' Mu, itueng yegang si Jesus,

³¹ na pinanyap Mu itue dut elepan et ginsan neng menge' taw't dunya'.

³² Pasal kenye, ya samat sembatung silu' mebunayag dut menge' leing-leing bangsa, na ikebantug gasi dut dimung menge' taw't Israel.”

³³ Ama' beke' indu' et yengyegang neglilu' sabab dut menge' binres pasal si Jesus yegang dye. ³⁴ Indyari ininunga dye i Simeon. Kwan ye dut ki Maria neng indu' i Jesus in, “Indani' negmendyari itueng yengyegang na' itue dut ikerangga' beke' ikebawi' et menge' tege-Israel eset Empu'. Si Jesus sembatung tenda' teyeg dut Empu' na pegsagka' mekansang menge' taw't Israel. ³⁵ Angkansa mebuar pegpipikiran et kineldaman. Beke' rupuk samat sembatung keterman ketugsuk dut kurudua mu, Maria.”

³⁶ Indyari maya gasi sembatung tarus na' libun na si Ana, na yegang i Panuel teyeg dut pengkatan i Aser. Megurang ne ya banar. Seled pitung teun lang kwit et pegesawa dye. ³⁷ Indyari nebeluan ne, negumuran lang et walumpulu' epat. Daran lang ye dut Templo neng benwa

et Empu'. Alu' ye mengempu', megpenelang eldew sampay gebi, sengmenu pegpuasa. ³⁸ Na ating masa nepekabi' si Ana dut kire Jose, na megpeselamat dut Empu' beke' negberes pasal dut ki Jesus dut ginsan na megtetagey et kelkatan et lungsud et Jerusalem.

Negpeuli' ne de Jose dut Nasaret

³⁹ Ganang nebuwat ne de Jose beke' i Maria ginsan neng usulan pasal Keseraan et Begerar na' Empu', negpeuli' dye ne dut Nasaret, na kedyeng lungsud et Galilea. ⁴⁰ Siminangpet beke' basag ating yengyegang, baha et kesesewran sampay enep et Empu' eset kenye.

Yengyegang na' si Jesus dut Templo neng Peggempuan na' Benwa

⁴¹ Teun-peteun megtungul dut Jerusalem menge' gunggurang i Jesus sabab et Kenkaan pasal et Nektalib.† ⁴² Ganang sempulu' duwang teun ne umur ye, nemenungul dye, sabab diminateng ne gasi kenkaan na kenyeng gunggurang pinegeratan. ⁴³ Pagka' tebes ne kenkaan peguli' et menge' gunggurang ye,

† **2:41** 2:41 Kenkaan et Nektalib - Pegrendemen dye tagna' ti' neng neinabu ganang pinekulpas et Empu' menge' taw't Judio mawa't bangsa et Egipto. Na ating masa negpebibit et bebresen Empu' na ginsa't taw't Judio megdatun et dugu' et bibili dut kenye-kenyeng lelengwan, supaya pegketalib et dereakan et Empu' na diki dye manu. Angkan ating masa menge' keyegangan neng uluanak et menge' taw't Egipto lang nemematey segwa' kedye kaya lang nenu keyegangan dye: Atin ne pegsugiren tiban na, Kenkaan et Nektalib et Dereakan neng Kepeteyan. Betsaen Exodo 12:1-27.

segwa' si Jesus nepetektak dut Jerusalem. Na kaya pegsesewren dye. ⁴⁴ Seled pikiran dye na si Jesus pebebaya' dut ibang rupungan, angkansa sengmapun ne pinegpenewan dye mura dye nepikir tulusen dut kekempungan beke' dut menge' bila' dye. ⁴⁵ Pagka' diki ne mebiyanan dye, nepeuli' dye gasi dut Jerusalem supaya menulus kenye. ⁴⁶ Iketlung elded, nebiri' dye ne si Jesus dut seled et pengempuan na' benwa, megearung dut pinegketngaa't menge' menunuldu' megkikingeg beke' pengingkut dut kedye. ⁴⁷ Indyari sebarang nekekingeg ki Jesus in, nelilu' dye dut kenyeng kesesewran beke' dut menge' tubag ye. ⁴⁸ Ganang nebiri' dye ne ya et gunggurang ye, linilu' dye ya, kwan dye, "Manu itue binwat mu damen? Aku beke' ama' mu nesusa et penulus dimu." ⁴⁹ "Manu pegtulusen myu aku?" kwan i Jesus. "Diki myu be nesewran na aku subali' dut benwa et Ama' ku?" ⁵⁰ Segwa' kaya neretian de Jose ba' enu pinegberes i Jesus dut kedye.

⁵¹ Indyari timinugpa ne si Jesus pesurung dut Nasaret, iba ye ne menge' gunggurang ye. Na si Jesus sembatung mesinururen na yegang. Segwa' itueng ginis neng neinabu tinagu' et indu' ye dut seled pusu' ye. ⁵² Megsesangpet pe' si Jesus, diminekla' kesesewran ye, negnunga deregbesan ye beke' keireg-ireg dut Empu' sampay dut menge' taaw.

3

Pinepanyap i Juan menge' Taaw Sabab si Jesus

*Megderateng**(Mateo 3:1-12; Markus 1:1-8; Juan 1:19-28)*

¹ Ganang ikesempulu' limang teun ne, atin ne kekwhiten et pegkepet i Tiberio Sesar, na ya surutan et Roma, dut timpu na' atin si Ponsio Pilato Gobernador dut Judea, Si Herodes Gobernador et Galilea beke' tipused yeng si Pelipe Gobernador gasi dut Iturea beke' Trakonite, Si Lisianas gasi Gobernador dut Abilinia. ² Si Anas beke' si Kaipas, dye metaas na' pari' ating masa.

Indyari diminateng beres et Empu' dut ki Juan na' yegang i Sakarias. Na lumegdeng si Juan et ating masa dut kelnangan. ³ Sinurunan ye ginsa't menge' kebeberuan neng pelilibut dut danumen et Jordan, na pegabar ye pasal et bewtismu et tenda' et pasal pegsusun dye supaya maya kemeapan et keselaan. Na' itueng keradya i Juan. ⁴ Samat dut Kesuratan et Empu' neng sinurat i Isaias na' sembatung tarus et Empu' tagna', na samat kwantin tutugnaan ye:

“Maya sembatung epelagew et tingkag dut kelnangan, kwanen ye, ‘Penyapa’ myu dalan et Empu', ipetignaa' myu bebyaan ye!

⁵ Sebarang mebelnek subali' timbunan, sebarang mebukid subali' tebagen, sebarang mebeliwet na' dalan subali' petignaen, beke' menge' melingkatud subali' penyasen.

⁶ Indyari mebiri' et ginsa't taaw kepuwasan et Empu!' ”

⁷ Angkansa binres i Juan dut kineldaman neng memegsusurung dut kenye, kwan ye, “Kemyung menge' merurupang, samat pengkatan kew et seli! Sinu negpeamay-amay dimyu na menangkis

dut iseg et Empu' na' dumateng? ⁸ Angkansa ipebirina' myu mena bua' et dimyung pegsusun. Na, kasi' myu isugira' tiban na kemyu tu' ke-upu'upuan i Abraham, sabab isugid ku dimyu sebanar, mekepehliwan Empu' et keyegangan i Abraham atu't kebebetuan na' itue. ⁹ Ne', tiban iseg et Empu' dut dimyu samat pereraton na' kapa dut gamut et menge' kayu. Angkan sebarang menge' kayu na diki mua' et menununga, atin tuuy ne pemitken ampa' ne iyuntur dut apuy."

¹⁰ "Enu ne buwatan kay tiban?" ingkut et kineldaman. ¹¹ Siminambag si Juan kwan ye, "Na ba' ya megbebadyu' et duwa, igbey ye sembatu in dut kaya badyu', beke' sebarang maya pegkaan demikian kwantin gasi buwatan ye."

¹² Indyari maya menge' menunukut et buwis siminurung kenye, supaya mememewtismu kwan dye, "Begerar, enu ne buwatan kay?"

¹³ Sinambag Ye dye, kwan ye, "Pasal dimyu, kas kew't penukut et lebi."

¹⁴ Menge' kesundeluan gasi nemengingkut kenye, kwan dye, "Enu ne damen buwatan kay?" Sinambag ye dye, kwan ye, "Kas kew't pengleges dut mengisi' et pirak dut menge' taaw, beke' kas kew't penaksir misan kaya keberbenaran, beke' mesdengan kew ne ba' senu tengdan dimyu."

¹⁵ Memegenep net tagey menge' taaw. Segwa' ginsan dye nebluan, sabab kwan dye lang tu' si Juan in atin ne si Kristo* na' pegtetegeyen

* **3:15** 3:15 Kristo, etawa Mesias. Betsaan ating retian dut Lukas 2:11.

dye. ¹⁶ Segwa' negsugid si Juan dut kedye, kwan ye, "Pegbewtismu ku dimyu pasal danum, temed maya sembatung pesusunud dut daken lebing mekseg dut daken, na ya megbewtismu dimyu pasal dut Empung Nakem, beke' pasal dut apuy. ¹⁷ Ya samat mengguguyas dut guguyasan. Sebarang menge' parey, atin puguen ye dut legkew, segwa' sebarang menge' apa beke' kilulu, atin tutungen ye dut apuy na' kaya kepesewan."

¹⁸ Indyari, mekansang neng ginis pinenektak i Juan sampay nenuldu' nega et Menungang Abar dut menge' taaw. ¹⁹ Segwa' si Gobernador Herodes binresan i Juan sabab dut ki Herodes neng inagew ye, sampay nemegbulun ne. Sabab si Herodias neng esawa et tipused ye beke' diki lang et atin mekansang negang menge' mereraat na' binwat ye. ²⁰ Nerugnan ne gasi i Surutan Herodes et atin sala' ye, sabab et pinepirisu ye si Juan.

Binewtismuan si Jesus
(*Mateo 3:13-17; Markus 1:9-11*)

²¹ Pagka' nebewtismuan ne i Juan ginsa't menge' taaw neng nemengduntin in, megdemikian sampay si Jesus negpebewtismu ne gasi dut ki Juan. Pegketbes na ya nebewtismuan, negpenalang ne, pegpenelang ye neukaban langit. ²² Indyari nineug kenye Menungang Nakem na' Empu' samat dagbes et aksang. Indyari maya beres nekingeg teyeg dut langit, kwan ye, "Ikew lang na' pegmerganen ku na' yegang, mekeksanan ku banar dut dimu."

*Ingaran et Keupu'upuan i Jesus
(Mateo 1:1-17)*

²³ Megumur net telumpulu' si Jesus, atin ne pegtagna' ye't pegkeradya dut pinesuku' kenye. Dut kesesewran et menge' taaw na si Jesus yegang i Jose na yegang i Eli, ²⁴ si Eli yegang i Matat. Na si Matat yegang i Lebi na yegang i Melki, na beke' yegang i Jana na yegang i Jose. ²⁵ Ating si Jose in yegang i Matatias, na yegang i Amos. Itueng si Amos yegang i Nahum na' yegang i Esli, si Esli in yegang i Nage, ²⁶ ating si Nage yegang i Maat na yegang i Matatias. Si Matatias in yegang i Semei na yegang i Jose. Si Jose gasi in yegang i Juda. ²⁷ Ating si Juda yegang i Joana neng yegang i Resa. Si Resa in yegang i Sorobabel neng yegang i Salatiel na' yegang i Neri. ²⁸ Ating si Neri yegang i Melki neng yegang i Adi na' yegang i Kosam. Si Kosam yegang i Elmodam neng yegang i Er. ²⁹ Ating si Er yegang i Josue neng yegang i Elieser na' yegang i Jorim. Si Jorim yegang i Matat neng yegang i Lebi. ³⁰ Ating si Lebi yegang i Simeon neng yegang i Juda na' yegang i Jose. Si Jose yegang i Jonam neng yegang i Eliakim. ³¹ Ating si Eliakim yegang i Melea neng yegang i Mainan na' yegang i Matata. Si Matata yegang i Natan neng yegang i Dabid. ³² Ating si Dabid yegang i Jesse neng yegang i Obed na' yegang i Boos. Si Boos yegang i Salmon neng yegang i Naason. ³³ Ating si Naason yegang i Aminadab neng yegang i Admin na' yegang i Arni. Si Arni in yegang i Esrom neng yegang i Peres na' yegang i Juda. ³⁴ Ating si Juda yegang i

Jakob neng yegang i Isaak na' yegang i Abraham. Si Abraham yegang i Tera neng yegang i Nahor. ³⁵ Ating si Nahor yegang i Serug neng yegang i Reu na' yegang i Peleg. Si Peleg in yegang i Eber neng yegang i Sala. ³⁶ Ating si Sala yegang i Kainan neng yegang i Arpaksad na' yegang i Sem. Si Sem in yegang i Noe neng yegang i Lamek. ³⁷ Ating si Lamek in yegang i Metusela neng yegang i Enok. Si Enok in yegang i Jared neng yegang i Mahalalel na' yegang i Kainan. ³⁸ Ating si Kainan in yegang i Enos neng yegang i Set na' yegang i Adan. Si Adan[†] in yegang et Empu' banar.

4

Pegsulay ki Jesus si Seytan (Mateo 4:1-11; Markus 1:12-13)

¹ Si Jesus pegtetetegan et Empung Menungang Nakem. Indyari neglembus ne si Jesus teyeg dut danumen et Jordan, indyari pinenekmanan et Empung Nakem na ya meglahyun dut kelnangan.

² Pegdateng ye dun, tinuksu' i Seytan si Jesus. Seled epat na pulung eldew si Jesus kaya lang nengaan, angkansa ya inurapan banar.

³ Indyari pineinabu net atin i Seytan penuksu' ye dut ki Jesus, kwan ye, "Ba' ikew Yegang et Empu', isugira' dut batu na' itue e na ipebelua' et

[†] **3:38** 3:38 Si Adan in ating unang taaw neng ginuna et Empu' na pinelegdeng ye dut luluwakan et Eden. Esawa ye si Eba. Ating si Eba mawa' dut tekgang i Adan. Na dye ne minewanan et ginsan neng menge' taaw atu't dunya.

kekanen.” ⁴ Indyari siminambag si Jesus, kwan ye, “Nekesurat dut Kesuratan et Empu', na, 'Diki lang megbiyag taaw pasal dut kekanen lang.' ”

⁵ Indyari pinebaya' gasi i Seytan dut pinekemelang-kew na' bukid, pegketbes sengkeperekkan lang pinepayag kenye ginsa't milikan et sngkedunyaan. ⁶ Indyari negberes gasi si Seytan kenye, kwan ye, “Ibgey ku dimu ginsa't penggewman beke' pegkedeyahan na' itue sabab pinegbaya' ne daken itue, angkansa mekedyari ku mebgay dut sinu-sinu na gaay ku na begeyan.

⁷ Na, ba' ikew mengempu' daken, ginsan ibgey ku dimu.” ⁸ Segwa' siminambag si Jesus kenye, kwan ye, “Nekesurat dut beres et Empu', 'Pengempua' Begerar mung Empu' Banar beke' ya lang sukuan mu.' ”

⁹ Indyari pinebaya' gasi i Seytan dut lungsud et Jerusalem. Pegdateng duun timinyeg dye dut terimpukpuka't Pegpengempuan na' Benwa et Empu'. Indyari sinugiran ye si Jesus, kwan ye, “Ba' ikew Yegang et Empu', tugpa ne. ¹⁰ Sabab dut Kesuratan et Empu',

'Bilinan ye kenyeng dereakan supaya medyegangan ke, ¹¹ Beke, sempupuen dye ikew supaya diki ke tegkurihad dut batu.' ”

¹² Indyari siminambag si Jesus, kwan ye, “Nesurat,

'Kasi' pegtuksua' Begerar mung Empu' in.' ”

¹³ Ganang netbes ne i Seytan ginsan neng penuksu' ye, tinirengan ye ne si Jesus pengsemantara' segwa' peulinan ye nega ba' maya ne menungang timpu gasi.

Tinegnanan i Jesus Kenyeng Pegkeradya dut Galilea

(Mateo 4:12-17; Markus 1:14-15)

¹⁴ Indyari negpeuli' si Jesus dut lungsud et Galilea, asal Empung Menungang Nakem eset kenye. Nehebaran et ginsa't taaw na' pelilibut dut lungsud na' atin pasal kenye. ¹⁵ Sampay negtuldu' ya dut menge' pegtimung-timungan dye, ginsan dye nekebantug kenye.

Kaya Tinerima si Jesus dut Lungsud et Nasaret
(Mateo 13:53-58; Markus 6:1-6)

¹⁶ Indyari siminurung si Jesus dut lungsud et Nasaret, na ba' embe dineklaan ye. Pegdateng et Eldew't Kepeternan, diminuntin dut pegtimung-timungan sabab atin ne neeratan ye. Pegdateng dun timinyeg supaya megbatsa'. ¹⁷ Binggey dut kenye Kesuratan i Isaias neng tarus et Empu' tagna'. Indyari kinelkad ye ne Kesuratan, nebiyanan ye duntin samat kwantin tugna' ye,

¹⁸ "Nakem et Empu' dut daken sabab aku pinili' ye supaya menuldu' et Menungang Abar dut menge' miskin. Dinaak ye aku apang ipebunayag dut nepipirisu na dye meliwan, ipengmendyari sebarang menge' beleg kebiri' beke' merugeyan sebarang mekeliyutan.

¹⁹ Beke' ipabar ye ating timpu na bewinen et Empung Begerar kenye menge' taaw."

²⁰ Pegketbes linulun ye ne Kesuratan, indyari pineuli' ye ne dut negey kenye in mura narung supaya menuldu'. Indyari ginsa't taaw dut seled pegtimung-timungan in nemenengteng dut

kenye. ²¹ Indyari tinegnaan ye negsugid dut kedye, kwan ye, “Tiban ating Kesuratan na' nekingeg myu in, netuman ne.” ²² Menunga ginsan bebresen dye dut kenye, sampay nelilu' sabab et menunungang menge' bebresen na' liminiwan dut baba' ye. “Diki be itue yegang i Jose?” kwa't ingkut dye.

²³ Siminambag si Jesus dut kedye, kwan ye, “Merali' samat kwantin ketulduan sugiren myu pasal daken, 'Mengunguru, urui' mena bilug mu!' Sampay sugiren myu gasi, 'Buwata' mena dut dimung lungsud ginsa't nekingeg kay pasal dut menge' pinemuwat mu dut Kapernaum.’ ²⁴ Keberbenaran isugid ku dimyu, kaya lang tarus et Empu' keterima-terima dut kenyeng kebenbenwanan.

²⁵ “Segwa' sugiran ku kemyu't ketentuan, mekansang dut bangsa et Israel na' menge' kelilibunan na' nebeluan dut penewnan i Elias neng tarus et Empu' tagna', sabab et telung teun tenga' kaya lang diminlek, angkansa diminatang kelang urap. ²⁶ Temed kaya lang pineruntin et Empu' si Elias dut sinu-sinu selyu ga dut sembatung tumpang na' libun neng nebeluan na taw't Sarepat, dut sakup et lungsud et Sidon. ²⁷ Mekansang dut bangsa Israel na menge' tegeldew-eldew dut penewnan i Eliseo neng tarus et Empu' tagna', segwa' kaya misan sembatu pinenunga ye selyu si Naaman ga na' tumpang, na sembatung taw't Siria.”

²⁸ Ganang nekingeg itue e et ginsa't menge' taaw dut seled pegtimung-timungan ti', ne-mengiseg dye banar. ²⁹ Nemeniyeg dye ginsan

ampa' dye ne pineliwan, sampay ipegdururung dye dut terimpuruka't bukid neng binaal dyeng lungsud supaya ipulid dye ya dut pengras. ³⁰ Segwa' naya' lang dut pinegketngaan dye na kaya nepenu-penu, indyari nugad ne si Yesus.

*Pineugad i Yesus Meraat neng Taaw
(Markus 1:21-28)*

³¹ Pegketbes timinugpa ne de Yesus dut Kaper-naum, na sembatung sakup et lungsud et Galilea, na dut Eldew et Kepeternan timinagna' peg-tuldu' i Yesus dut menge' taaw dut pegtimung-timungan. ³² Nelilu' dye banar dut kenyeng menge' tuldu', sabab maya keseg kenyeng menge' bebresen. ³³ Dut pegtimung-timungan maya sembatung lelaki neng negbegbalig. Neg-beres ya et mebasag dut ki Yesus, kwan ye, ³⁴ "Enu panew mu damen Yesus et Nasaret? Natu' ke be supaya binesanen mu kami? Sewd kay ba' sinu ke. Ikew ating Pasek Metigna' teyeg et Empu'." ³⁵ "Kas kegibek!" kwan i Yesus, "Lumiwan kew dut kenye." Indyari inugba' et taw't kekelyan ating lelaki in ampa' ne liminiwan ating meraat, na kaya ne nekepesakit kenye. ³⁶ Indyari ginsa't menge' taaw nelilu' sampay nemegbesberes ne, kwan dye, "Enu itueng tuldu' e? Sabab maya keksegan beke' maya kebesagan. Inempangan ye lang meraat neng nakem nemengliwan ne." ³⁷ Na, pagka' kwantin ne abar pasal kenye limingkep dut ginsa't pelilibut.

*Mekansang Pinegulinan i Yesus
(Mateo 8:14-17; Markus 1:29-34)*

³⁸ Indyari nugad ne si Jesus dut pegtimung-timungan, ampa' ne diminuntin dut benwa de Simon. Neginabu duntin, libun neng pengibanan i Simon in pegegnenewen. Neneew de Simon pekitabang dut ki Jesus. ³⁹ Angkansa diminig-wang si Jesus dut kenye, ampa' ye ne dinaak ating egnew mugad. Indyari inibuanan ne megtuy ne nemeruri sampay negpekaan ne dut kedye.

⁴⁰ Ganang megsesdep ne eldew, nememibit menge' taaw et indeginis neng menge' reresanen et menge' mesesakit. Segwa' ganang pegdepenen ye lang et keremut ye ginsan sembatu-sembatu kedye angkansa pemegnunga dye ne. ⁴¹ Nemengliwan dut kineldaman menge' mereraat beke' megegerwak dye. Kwan et menge' meraat na' nakem, "Ikew na' Yegang et Empu!" Segwa' pinemulag i Jesus dye, sampay kaya tinugutan ye dye na meres pasal dut kenye sabab pegsesewren dye na Ya ne in ating Kristo.

*Negpabar si Jesus dut Judea
(Markus 1:35-39)*

⁴² Pegdateng et keririkleman, siminurung si Jesus dut kelnangan. Na', menge' taaw memegtulus ne kenye. Ganang nebiyanan dye ne si Jesus, binisara dye ya na endey mena tumireng kedye. ⁴³ Segwa' kwan ye, "Keilangan ipabar ku gasi Menungang Abar dut leing kebenbenwanan pasal milikan et Empu', sabab pasal et atin angka aku dinaak." ⁴⁴ Indyari negpeabar ne si Jesus dut menge' pegtimung-timungan et menge' taw't Judio na dut bangsa et Judea.

5

Pegtingkag i Jesus et Kenyeng minge' Unang Pepengenanran Ye

(Mateo 4:18-22; Markus 1:16-20)

¹ Sembatung eldew, petitiyeg si Jesus dut tindal et dagat et Genesaret, na dut pelilibut ye negsigkit kansang et minge' taaw sabab memegkikingeg pasal beres et Empu'. ² Indyari nebiri' i Jesus duwang gubang pesesengrad dut deplaka't dagat segwa' kaya sentin minge' empu't gubang in sabab pemenggunas et rambat dye. ³ Indyari nekepikir si Jesus sumakat dut sembatung gubang in. Ating gubang Empu' ye si Simon. Indyari narung ne si Jesus dut gubang, pegketbes kwan i Jesus dut kenye, "Isundur-sundura' sengerit pelawed." Sasat megearung dut gubang in, sasat gasi pegtutulduan ye ginsa't kineldaman in.

⁴ Indyari ganang neketbes net pegtuldu' ye, kwan ye dut ki Simon, "Pelawed-lewera' myu gubang in, pegketbes itana' myu ne ating minge' rambat in supaya keisi' kew sera'."

⁵ Segwa' siminambag si Simon, kwan ye, "Menuldu', negsinggebi ne tuyu' kay, segwa' misan sisi' kaya lang nekeisi' kay. Segwa' pagka' ikew ne pegsugid, itaan kay ne minge' rambat tu'." ⁶ Na, pagka' nebuwat dye ne itue e, nemekeisi' ne et mekansang na' sera' seked-seked kuuyat ne rambat dye. ⁷ Pagka' kwantin ne, pinengempayan dye ne kedyeng minge' iba-iba na dut sembatung gubang ti' na pekabi' dut kedye supaya menabang. Indyari nememunsul

ne ampa' dye ne pinenunuan duwang gubang. Na', usa-usa menge' gubang dye kuelneb ne. ⁸ Pagka' samat kwantin ne nebiri' i Simon, tahan lang nepekleb dut titikeran i Jesus, indyari kwan ye, "Pereyuni' ku Empu', sabab aku tu' sembatung tegesala'." ⁹ Indyari si Simon beke' menge' iba ye nemekelilu' sabab dut dekla't sera' neng neisi' dye. ¹⁰ Megdemikian nemekelilu' si Jakob beke' si Juan neng keyegangan i Sebedeo, na' menge' kebe'baya' i Simon.

Indyari kwan i Jesus dut ki Simon, "Kas takut, sabab tihad tiban mengrerambat ke ne et menge' taaw*." ¹¹ Indyari pinerunggu' dye ne kedyeng gubang, indyari tinirengan dye ne ginsan, ampa' dye ne naya' dut kenye.

*Taaw neng Tegeldew-eldew Pinenunga i Jesus
(Mateo 8:1-4; Markus 1:40-45)*

¹² Ganang dun ne si Jesus dut sembatung lungsud, maya dun sembatung tegeldew-eldew†. Pegkebiri' ye ki Jesus megtuy lang nepekleb dut lugta', supaya mengangat et peingasi', kwan ye, "Begerar ba' gayen mu teyen, pegulini' ku." ¹³ Indyari kintang i Jesus ne kenyeng lengen, ampa' ye ne kimpetan, kwan ye, "Ingin ku, megnunga ke." Kenematey, atin lang be nebres i Jesus, megtuy ne negulinan. ¹⁴ Indyari amay-amay negbilin si Jesus dut kenye kwan ye, "Na asi'asi'

* **5:10** 5:10 mengrerambat ke ne et menge' taaw - Ingin bersen, ba' enukwan pekeisi' mu et menge' sera' in kwantin gasi pikiren mu na meisi' mu menge' taaw sabab dut Empu'. † **5:12** 5:12 tegeldew-eldew - pasal dut arat et egama et menge' taw't Judio, itueng reresanen mendyaring taaw meraki dut elepa't Empu' Banar.

kasi' pegsugira' dut misan sinu. Segwa' panew ne, ipebirina' bilug mu dut pari', pegketbes megungsud ke et simaya'. Sabab atin ne sara' i Moises ba' pesalan samat dimu neng reresanen tu', beke' atin tenda' dut menge' taaw na ikew kebenaran menunga ne." ¹⁵ Segwa' pasal ki Jesus nebuar nega dut kineldaman, angkan menge' taaw memegsurung dut kenye supaya kumingeg beke' megpeuru et kedyeng menge' reresanen. ¹⁶ Segwa' daran megsurung si Jesus dut kaya lang ketaaw-taaw supaya megpenalang sesayu dut Empu' Banar.

*Pinegulinan i Jesus Sembatung Rumuy Bilug Ye
(Mateo 9:1-8; Markus 2:1-12)*

¹⁷ Sembatung eldew ganang pegtuldu' ne si Jesus, neginabu menge' pari' na' Pariseo beke' menge' menunuldu' et Keseraan i Moises memegarung duntin. Teyeg dye dut iba-ibang menge' lungsud et Galilea, dut Judea, beke' dut Jerusalem. Segwa' esen net ki Jesus keksegan et Empu' Banar supaya menguru. ¹⁸ Indyari, maya menge' kelelekian memegkeketuang et sembatung rumuy bilug ye na pebubuntul dut demdam ye, ipeglegesan dye na biten dye ya dun supaya meratun dye dut elepan i Jesus. ¹⁹ Pagka' kaya lang mebiyanan dye sabab et nemegsitsiet ne menge' taaw. Indyari sembatu inlu' dye ninik dye dut timbew't sapew, ampa' dye ne linsutan. Pegketbes linsutan dye indyari tinuntun dye ne dut pinegketngaa't menge' taaw nega ti', neginallep dut teteyumanan i Jesus neretunan ye.

²⁰ Pagka' neerim i Jesus pegandel dye, kwan ye, "Bila', menge' sala' mu inampun ne."

²¹ Indyari menge' Pariseo beke' menge' menunuldu' et Keseraan nemegpikir-pikir et samat kwantin, "Sinu takung taaw itue e na pegberes et kebusungan e? Diki be Empu' lang mekeampun et menge' keselaan?" ²² Segwa' pegsesewren i Jesus sebarang pegpipikiren dye, indyari kwan ye, "Manu pegpikir-pikir kew et samat kwantin? ²³ Enu merugey sugiren, 'Inampun ne dimung sala', etawa, 'Teyeg ampa' panew ne?' ²⁴ Angkansa, menunga mesewran myu banar na aku, itueng Yegang et Taaw‡, maya kewasa beke' kepegbayaan et Empu' atu't dunya' supaya mengampun et keselaan." Indyari kwan ye dut rumuy na' taaw in, "Pegbangun ne, bita' ne demdam mu ampa' ke ne muli'." ²⁵ Indyari megtuy ne timinyeg dut elepa't ginsa't menge' taaw, pinemibit ye ginsa't pegbubuntulan ye ampa' ne nuli', na megbebantug dut Empu'.

²⁶ Indyari, pagka' kwantin ne neinabu, ginsan dye na dut seled et ating benwa nemeglilu', sampay dye ne gasi nekebantug dut Empu', kwan dye, "Tiban nekebiri' tyu et kelilu'lilung buwat."

Si Jesus Pegtingkag ki Lebi

(Mateo 9:9-13; Markus 2:13-17)

²⁷ Pegketbes et itue e, liminiwan si Jesus ampa' ne nugad. Indyari nebiri' ye si Lebi na

‡ **5:24** 5:24 Yegang et Taaw - Ibang ngaran usalen i Jesus pasal diri' ye. Ingin bersen, "Bilang et ginsan et menge' taaw". Betsaen Juan 2:17 beke' Kanta 89:9, sinurat i Surutan Dabid tagna' ti' na itue pasal si Kristo in.

sembatung menunukut et buwis na megarung dut benwa neng pegsutsukutan. “Baya' daken,” kwan i Jesus dut kenye. ²⁸ Indyari timinyeg si Lebi, ampa' ne naya' dut kenye. Ginsan tinirengan ye. ²⁹ Pegketbes negpepanyap si Lebi et kelang pegkenkaan sabab lang dut ki Jesus. Duntin neginabu gasi maya menge' menunukut et lugta' beke' maya menge' simpir nekilamud mengaan. ³⁰ Indyari nemenawey menge' pari' na' Pariseo beke' menge' menunuldu' et Kerseraan i Moises na teyeg et egama dye dut menge' pepengenan i Jesus, kwan dye, “Manu megsesaru kew mengaan dut menge' mekeselaan beke' menge' menunukut et buwis in?”

³¹ Indyari siminambag si Jesus, kwan ye, “Diki mengeilangan et mengunguru sembatung menunga peresaan ye, selyu lang sebarang tegesakit lang in. ³² Diki ku natu' supaya peningkagen sebarang metitigna' in, ba' diki sebarang menge' mekeselaan in supaya memegsusun.”

*Iningkut si Jesus pasal et Puasa
(Mateo 9:14-17; Markus 2:18-22)*

³³ Sinugid dye dut kenye, kwan dye, “Menge' pepengenan i Juan daran megpuasa beke' meningkag, megdemikian menge' ketindegan et menge' Pariseo, segwa' menge' pepengenan mu daran dye mengaan sampay menginum.”

³⁴ Indyari siminambag si Jesus, kwan ye, “Manu, megpuasa be taku' sebarang menge' terisabeng in sementara' iba dye nega lelaki neng ibulun in? ³⁵ Segwa' maya timpu, ba' lelaki na' ibulun in kaya ne, ‘Atin pe' megpuasa dye ne.’ ”

³⁶ Indyari si Jesus negberes et elagad menge' pinegleinan et menge' tuldu' et menge' Pariseo, beke' eset kenyeng bagung tuldu', kwan ye, "Kaya lang taaw menabas et bagung kumut supaya lang itempel dut lelagi neng kumut. Na ba' binwat ye atin, meusiba' ne ating bagung kumut, beke' ating tinabas na' tetempel dut bagu na' kumut in, diki lang sumugat na' itempel dut lelagi neng kumut.

³⁷ "Beke' kaya sinu menunu' et bagung alak et ubas dut lelagi neng susunuan na' kulit. Na ba' binwat ye, ipelput et bagung alak et ubas susunuan in sabab et galak et labun ye. Indyari meula' ne alak et ubas in sampay susunuan na' kulit in meusiba' ne. ³⁸ Segwa' sebarang bagung alak et ubas in subali' isunu' dut bagung susunuan gasi. ³⁹ Beke' kaya sinu, ba' nekeinum net alak neng ubas in meiregan ye nega bagung alak in, segwa' atu't megurang in, atin key sugiren ye na 'Menunga.' "

6

*Si Jesus Lebing Metaas dut Eldew et Kepeter-
nan*

(Mateo 12:1-8; Markus 2:23-28)

¹ Sembatung Eldew et Kepeteran, ganang memegtetalib de Jesus dut uma, nememuringgu' menge' pepengenaran ye et seng uheyen. Pinen-
gurut dye beke' kinukut dye sebarang menge' elinseg lang in dut pegpanew dye. ² Indyari ne-
mengingkut menge' pari' na' Pariseo dut kedye, kwan dye, Na' "Manu pememuringgu' kew tiban? Sungsang atin dut Eldew et Kepeteran."

³ Siminambag si Jesus dut kedye kwan ye, “Diki myu be taku' nebatsa' pegdatek pinengurangan de Surutan Dabid tagna' beke' menge' iba ye, ba' enu binwat dye? ⁴ Diki taku' siminled si Surutan Dabid dut Pegpengempuan na' Benwa in, beke' diki be nemengaan dye et sinimaya' neng bengbang in, sampay menge' iba i Dabid pinemgeyan ye nega? Atin teup, menge' pari' lang mekedyari kekaan.” ⁵ Indyari kwan i Jesus dut kedye, “Aku, ating Yegang et Taaw na' Gerar na lebing metaas dut Eldew et Kepeternan.”

Sembatung Piley Negulinan
(Mateo 12:9-14; Markus 3:1-6)

⁶ Pegdatek sembatung Eldew et Kepeternan siminurung si Jesus dut pengempuan na' benwa et menge' taw't Judio apang menuldu'. Indyari untin maya sembatung piley kewanan neng lengen ye. ⁷ Menge' pari' na' Pariseo beke' menge' menunuldu' et Keseraan megsisipyi' lagi ki Jesus, angkan supaya maya mesumbung dye pasal kenye. Angkansa ating eldew sinipian dye banar ba' menguru si Jesus dut ating Eldew et Kepeternan. ⁸ Segwa' pegsesewren ne i Jesus ba' enu pegpipikiren dye, indyari kwan ye dut maya piley lengen in, “Teyeg pegketbes peteyuma ke dut elepan et ginsa't menge' taaw.” Indyari timinyeg ne selus. ⁹ Indyari sinugid i Jesus dut kedye, kwan ye, “Tiban ingkuten ku kemyu, enu patut buwatan dut Eldew et Kepeternan, memuwat et menunga etawa memuwat et meraat, memawi' et biyag etawa mengusiba'?” ¹⁰ Indyari sinyekan i Jesus ginsan eset pelilibut

ye in, pegketbes sinugid ye dut lelaki, kwan ye, "Iktanga' lengen mu." Indyari kintang i Jesus ne lengen ye. Na, pegketang ye megtuy ne negulinan. ¹¹ Segwa' susulu ga nemengiseg menge' pari' na' Pariseo beke' menge' menunuldu' et Keseraan, indyari nemegisun-isun dye ba' enu buwatan dye ki Jesus.

Sempulu' Duwang menge' Pepengenan i Jesus

(Mateo 10:1-4; Markus 3:13-19)

¹² Sembatung eldew timinungul si Jesus dut bukid. Ningsinggebi negpenelang ye dut Empu'. ¹³ Pegdatek keririkleman tiningkag ye kenyeng menge' pepengenan, pegketbes nemili' ya et sempulu' duwa supaya ngeranen ye et bibilinan dut kenye. ¹⁴ Indyari ating menge' pinemili' ye, ingaran dye, si Simon, ngineranan ye et Pedro, si Andres neng tipused i Simon, de Jakob, Juan, Pelipe, Bartolome, ¹⁵ Mateo, Tomas, beke' si Jakob na' yegang i Alpeo, si Simon na pegtingkagan ye et Meketaaw, ¹⁶ si Judas na' yegang i Jakob, sampay si Judas Iskariote na' negdungdupang gasi.

Nenuldu' Sampay Negpenunga si Jesus

(Mateo 4:23-25)

¹⁷ Pegketbes nepekenapan si Jesus beke' menge' pepengenan neng mengengandel ye, indyari nepetaren dye dut kebelnekan. Simpir neng menge' pepengenan ye esentin gasi, beke' kineldaman gasi menge' taw't Judea, taw't Jerusalem, sampay menge' taw't dagat et bayan et Tiro beke' Sidon. ¹⁸ Na dye in nemenurung

ki Jesus supaya kumingeg beke' petabang et kedyeng menge' reresanen, samat nemegbeg-balig in neng nemegnunga. ¹⁹ Ginsa't menge' taaw pemengutew dut ki Jesus, sabab maya basag megliwan teyeg dut kenye, angka ginsan dye pemegulinan.

Sebarang Meksanan beke' Sebarang Keingasi' (Mateo 5:1-12)

²⁰ Indyari siminyek si Jesus dut kenyeng menge' pepengenaran, kwan ye,

“Mesukud kew na menge' miskin sabab dimyu ating Pengmilikan et Empu'.

²¹ “Mesukud kew sebarang pemegurapan tiban atu't dunya' sabab kemyu pebiyagan ba' leyd ne.

“Mesukud kew memegsiyak tiban sabab kemyu tumelengkak leyd ti'.

²² “Mesukud kew ba' kemyu pegreaten et sebaya' myu, pepeugad, peginlelewen beke' pegbenbersan kew et meyeyaat sabab lang et pegandel myu dut Yegang et Taaw.

²³ “Sabab samat kwit ti' pineliyutan gasi et menge' kekunggurangan dye menge' tarus et Empu' tagna'. Angkansa meglami-lami kew dut eldew na' atin beke' megtiktindak kew et kesan, sabab kela' isubli dimyu dut langit.

²⁴ “Segwa' elula' myu ne menge' mentiri' sabab neterima myu ne lagi kesenangan myu.

²⁵ “Elula' myu ne sebarang pemegbiyagan tiban, sabab megderateng eldew na kemyu urapan leyd ti'. Elula' myu ne menge' memegtelengkak tiban, sabab kemyu rumupuk beke' sumiyak leyd ti'.

²⁶ “Elula' myu ne ba' ginsa't taaw pemantug dimyu, sabab rendema' myu kwantin gasi peg-buwaten et menge' keupu'upuan et kedye neng pemantug dimyu dut menge' embut na menge' tarus.”

*Pegingin dut menge' Kebanta Myu
(Mateo 5:38-48; 7:12)*

²⁷ “Temed sugiran ku kemyu menge' megkikingeg; Ingina' myu dimyung menge' kebanta, buwati' myu et menunga sebarang memegiseg dimyu. ²⁸ Inungana' myu sebarang pemenukna' dimyu, beke' ipenelangin myu dut Empu' sebarang pemengraat dimyu. ²⁹ Ba' maya menuntuk et sembelang rupa myu, ipetempara' gasi kenye sembela' in. Na ba' maya mengagew et repanan mu, pesari' lang misan sampay badyu' mu isien ye. ³⁰ Begeyi' myu sebarang memegteew dut dimyu, na ba' maya mengagew et menge' pusaka' myu kasi' myu ne pegisia' peuli'. ³¹ Buwata' myu dut sebaya' myu sebarang gaay myu buwaten et sebaya' myu dut dimyu.

³² “Segwa' ba' kesien mu lang sebarang memegkasi lang dut dimyu, enung ganti tegeyen mu? Misn menge' mekeselaan pegkesian dye sebarang memegkasi lang gasi dut kedye in. ³³ Beke' ba' atin lang buwatan mu et menunga sebarang menunga lang gasi dut dimu, enung pulus na metagey mu? Misn menge' mekeselaan kwantin gasi pegbuwaten dye. ³⁴ Megdemikian gasi ba' ipelimbass myu lang sebarang pegsesewren myu na kebayad dut dimu, enung pulus na metagey mu sentin?

Misan gang menge' mekeselaan pepelimbasan dye sebaya' dye, sabab pegsesewren dye na maya mebayad kedye. ³⁵ Segwa' ingina' myu sebarang menge' kebanta myu. Buwati' myu dye et menunga beke' pelimbasi' myu dye misan ne pegsesewren myu na kaya lang mebayad dye dimyu. Sabab kela' pulus myu, beke' diki lang et atin, sampay gasi teupen na kemyu tantu banar na menge' yegang et Metaas Banar na' Empu'. Sabab Empu' meingesinen dut menge' taaw neng kaya medengdeng beke' dut menge' mekeselaan. ³⁶ Keilangan meingesinen kew, samat dimyung Ama' (Empu') neng meingesien."

Pegukumen menge' Sebaya'
(Mateo 7:1-5)

³⁷ "Kas kew't pengukum et sebaya' myu, supaya diki kew gasi meukuman et Empu'. Kas kew't pengdusa, supaya diki kew gasi dusaen. Empuna' myu sebaya' myu supaya empunen kew gasi et Empu'. ³⁸ Megey kew beke' supaya kemyu gasi mebgeyan. Menungang penggantang, pereten, yegyegen sampay tumudtud ne dut gegentangan seked mepursan ne dut elepan myu. Sabab penggantang neng ginantang myu kwantin gasi penggantang igantang dimyu et Empu'."

³⁹ Indyari negtuturan et itueng beleybey, kwan ye, "Mekedyari taku' na sembatung beleg mengdundun et sembatung beleg gasi? Diki be ginsan dye in mererabu' dut kinelian? ⁴⁰ Sembatung

pegiskul diki lang lumbi dut kenyeng menunuldu', segwa' sebarang tinulduan banar sumali'sali' ne gasi dut kenyeng menunuldu'."

⁴¹ "Manu pegsiyekan mu puling dut mata't tipused mu? Segwa' kaya mekebiri' mu batang neng nekepuling dut mata mu? ⁴² E nukwan tiban mesugid mu dut tipused mu, kwanen mu, 'Tipused, ugaren ku puling dut mata mu,' segwa' dimu kayangga neugad mu batang neng nekepuling dut mata mu? Ikew na' pele'lalu', ugara' mena puling dut mata mu supaya menunga penyek mu mengugad et puling dut mata't tipused mu."

Bua' et Sembatung Puu't Kayu

(Mateo 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ "Kaya menungang kayu indyari mua' et diki menungang bua', etawa meyaat neng kayu indyari mua' et menunga. ⁴⁴ Sabab menge' kayu mekekilala dut kedyeng menge' bua'. Angkan kityu diki tyu memua' et bua' dut menge' kesuksukan, etawa dut menge' keserenitan. ⁴⁵ Angkansa menge' menunungang taaw buwat dye menununga gasi, sabab menunga pusu' dye, segwa' sebarang menge' mereraat neng menge' taaw mereraat gasi keradya dye, sabab pusu' dye meraat. Sabab sebarang ibres et baba' dye atin dut pusu' dye nega pegmewanan."

Mekesewd beke' Merupang na' Mememaal et Benwa

(Mateo 7:24-27)

⁴⁶ "Manu pegbetangan myu aku et Begerar, segwa' kaya pegbuwaten myu sebarang menge'

pinegberes ku in? ⁴⁷ Na, pegsusugiren ku dimyu ba' enu patus et sebarang memegsurung daken in supaya mengingeg et beres ku, pegketbes buwaten ye atin. ⁴⁸ Patus ye samat negpetiyeg et benwa, negkali et merarem dut batu pegketbes pinetiyeg ye dun usuk ye. Pegdatek liyud, linyuran benwa ye et mebasag, segwa' kaya riminyeg sabab mepangger pengusuk ye. ⁴⁹ Segwa' ating sembatu neng megkingeg et beres ku segwa' kaya pegbuwaten ye, patus ye samat lelaki na' negbenwa segwa' inusukan ye dut egis-egisen, na senu ga pangger ye. Pegdatek linyuran benwa ye, neglahyun lang negba' seked-siked ginsan in nerumbak.”

7

Negulinan si Jesus et Uripen et Kapita't menge' Sundalu et Roma (Mateo 8:5-13)

¹ Ganang netbes i Jesus ne ginsa't tuturan ye neng pemegkikinggen et menge' taaw in, neglahyun ne si Jesus dut lungsud et Kapernaum. ² Indyari negteka' duntin sembatung uripen et kapita't sundalu et Roma pegkesian ye banar itueng uripen na pegsesekitan na peglelpusen ne. ³ Ganang nebaran et kapita't sundalu pasal ki Jesus, dinaak ye menge' megurang et menge' taw't Judio supaya megsugid ki Jesus ipesurung apang menabang dut kenyeng uripen. ⁴ Ganang diminateng dye ne dut ki Jesus, negpeingasi' dye banar, kwan dye, “Ating taaw patut gasi kineradya ye. Angkansa misan tebangan mu ya. ⁵ Sabab melingew si Kapitan dut kityung

bangsa, beke' ya nega gasi negpebaal et benwa na' pegempuan.”

⁶ Angkansa si Jesus naya' ne lang. Pagka' mekabi' dye ne dut benwa, pinesusup i Kapitan ne si Jesus dut pireng menge' bila' ye supaya megsugid. Na samat kwantin pemilin ye, “Gerar, kas net peluug, sabab diki teupen na kesirung kew dut sapew ku. ⁷ Angkan kaya aku nepekabi' dimu sabab nerim ku na diki aku teupen na tumeyuma dimu. Segwa' mengarap ku ne misan bebresen mu lang ipebibit mu uripen ku megulinnan ne. ⁸ Sabab aku itue maya metaas dut daken, megdemikian aku maya gasi pegsesekupan ku na menge' kesundeluan. Ba' daaken ku sembatu 'Manew ke!' ya mepanew. Dut iba gasi kwanen ku, 'Ani' ke!' ya pepekebi'. Ba' sugiran ku daken neng uripen, 'Buwata' itue!' atin gasi pegbuwaten ye.”

⁹ Ganang nekingeg itue i Jesus, nelilu' ya banar. Indyari liminingew ya dut kineldaman neng megseselundung kenye, kwan ye, “Misan menge' taw't Israel kayangga pe' nekebiri' ku samat kwantin dekla't pegandel.” ¹⁰ Indyari menge' kelelekian neng menge' tinahag in negpeuli' ne dut benwa, segwa' pegdateng dye duntin uripen in negulinnan ne.

Binyag i Jesus Yegang et Balu

¹¹ Pegketbes et itue, siminurung si Jesus dut lungsud na pegngeranen et Nain. Indyari menge' pepengeranan ye beke' menge' kineldaman nememaya' ne kenye. ¹² Ganang mekabi' ne

dut lelungan et lungsud na' atin, maya sembatung patey pegpepsanen set rarung surung peliwan dut lelelbenan. Na atin bugtung na' lelaki yegang et nebeluan. Mekansang menge' taaw teyeg dut lungsud na' atin nengiba kenye. ¹³ Pegkebiri' i Jesus dut indu' et natey in, nekeingasi' dut kenye, kwan ye, "Kas net siyak." ¹⁴ Pegketbes pinekebian ye rarung in, ampa' ye ne kinutew, indyari nepetaren ne menge' megpepsan et rarung in. "Subur, pegbangun ne!" kwan i Jesus. ¹⁵ Indyari negbiyag peuli' ating natey beke' narung ne ya, pegketbes mekebres ne. Indyari dinundun ne i Jesus dut indu' ye. ¹⁶ Pagka' samat kwantin ne, ginsan dye nemenakut ne beke' nemegbantug ne dut Empu', kwan dye, "Maya tiban atu't pinegketngaan tyu na metaas na' tarus, natu' Empu' supaya menabang kityu et menge' taaw ye." ¹⁷ Itueng abar pasal ki Jesus nebuar dut ginsa't Judea sampay dut pelilibut na' menge' lungsud.

*Menge' Pepengeneran i Juan neng Mememewtismu Sumurung ki Jesus
(Mateo 11:2-19)*

¹⁸ Negtuturan menge' pepengeneran i Juan neng Mememewtismu dut kenye pasal neng menge' neinabu et ating masa. ¹⁹ Indyari duwa dye pinetingkag i Juan supaya daaken ye sumurung ki Jesus apang mengingkut na, kwanen dye, "Ikew ne be na ating tineked na megderateng, etawa tumagey kay nega dut iba." ²⁰ Ganang nemengdateng ne menge' kelelekian dut ki Jesus, kwan dye, "Si Juan neng Mememewtismu

negdaak damen atu't dimu supaya mengingkut dimu na ba' ikew ne be itueng pegtetegeyen kay na dumateng, etawa subali' tumagey et iba?"

²¹ Nekeuna ti' mekansang neng menge' reresanen pinegulinan i Jesus, menge' indeginis neng menge' reresanen beke' menge' pepeliyutan et menge' mereraat neng diwata, sampay menge' beleg nemekebiri'. ²² Angkansa sinugid i Jesus dut menge' pinengdaak in, kwan ye, "Na, peuli' kew ne, isugira' myu ki Juan sebarang nebiri' beke' nekingeg myu 'Menge' beleg nemekebiri', menge' pangkul nemekepanew, sebarang tegeldew-eldew nemegulinan, menge' lepak nemekekingeg, menge' patey nemegbiyag peuli', beke' Menungang Abar pineabar dut menge' miskin.'" ²³ Mesukud sebarang menge' taaw na diki duwa-duwa daken."

²⁴ Ganang nemengugad ne menge' dinaak i Juan in, negberes si Jesus, kwan ye dut kinel-daman pasal ki Juan, "Enu pegliwanen myu supaya birinen dut kelnangan? Sembatung rebung pegyegyegen et deres? ²⁵ Na ba' lein lang, enu pegliwanen myu supaya birinen? Sembatung taaw na menungang pekayan? Dein lang, sabab merga' neng menge' pinekayan beke' mesanang pengebiyagan ye, dye in dut benwa lang et menge' mentiri'. ²⁶ Segwa' enu pegliwanen myu supaya birinen? Sembatung tarus et Empu'? Neksugat banar, sabab sugiran ku kemyu, luwas nega dut tarus et Empu'. ²⁷ Netuman ne Kesuratan pasal kenye na pegsugiren; 'Daaken ku daken neng tetehagen muna dut dimu, na ya memanyap et bebyaan dut

unaan mu.'

²⁸ "Sugiran ku kemyu, dut ginsan neng menge' pinegyegang et menge' kelilibunan, kaya-kaya lang lumbi dut ki Juan. Segwa' sebarang isek-isek dut pengmilikan et Empu' lumbi nega dut kenye."

²⁹ Pagka' nekingeg ne et ginsa't menge' taaw sampay menge' menunukut et menge' buwis in bebresen i Jesus, sabab dye in nebewtismuan gasi i Juan, nesulitan dye banar na metigna' arat et Empu'. ³⁰ Segwa' menge' pari' na' Pariseo beke' menge' menunuldu' et Keseraan i Moises sabab minendian dye gaay et Empu' pasal kedye. Diki dye nepebewtismu dut ki Juan.

³¹ Indyari, pelembus si Jesus et beres ye, kwan ye, "Enu pesiringan ku itueng menge' pengkata't menge' taaw na' itue? Enu sali' dye? ³² Sama dye lang et menge' keyengyegangan na memegarung dut pegelnen-ellen na pemeningkag-ningkag dut kesebayaan dye,

'Binesalan kay ne kemyu, segwa' kaya lang timinarek kew. Pegnguy-nguyan kay ne damen et siyak, segwa' dimyu memegkesit kew ga.'

³³ "Sabab natu' si Juan neng mememewtismu, na ya megpupuasa sampay kaya ne nenginum et kelelangu, segwa' pegtendesen myu ga ya et 'Pegselban et mereraat.' ³⁴ Indyari natu' gasi aku neng Yegang et Taaw*, penganan beke' penguinum, segwa' pegbersen, 'Atu' ne si Mereren beke' si Meininum, bi'bila' et menge' menunukut

* **7:34** 7:34 Yegang et Taaw - ibang ngaran usalen i Jesus pasal diri' ye. Lukas 5:24.

et buwis beke' menge' mekeselaan!' ³⁵ Segwa' kesesewran et Empu' mekebiri' dut menge' menungang kebiyagan et kenyeng mengengandel pinesebenaran et kenyeng menge' keyegangan."

Binalung et Bebengluen et Sembatung Mekeselaan na' Libun si Jesus

³⁶ Dinangin et sembatung pari' na' Pariseo si Jesus na dut kedye mengaan, angkansa siminurung ya dut benwa't Pariseo ampa' ne nampang dut lemisaan. ³⁷ Ganang nesewran et sembatung libun neng megpengebiyagan dut keselaan na si Jesus dut benwa et pari' na' Pariseo, sinurungan ye ya duntin beke' nibit et merga' neng bebengluen na' pesusunu' et katsa' na' alabastro. ³⁸ Indyari nepekabi' ya dut titikeraan i Jesus segwa' megsisiyak lang, indyari tinuruan et luha' ye tiked i Jesus. Indyari kinuskusan ye et buek ye pegketbes inimbuan ye beke' binuakan ye et bebengluen. ³⁹ Pegkebiri' et Pariseo neng nengdangin kenye in nekebiri' et itue, kwa't pikir ye, "Ba' tantu itueng taaw sembatung tarus et Empu', mekedyaring mesewran ye ba' sinu pengutew kenye in beke' mesewran ye ba' enung pegkelibun ye, na ya sembatung mekeselaan."

⁴⁰ Indyari sinugid i Jesus, kwan ye, "Simon, maya lang sugiren ku dimu." "Sugiri' ku, Begerar," kwan i Simon selus. ⁴¹ Itueng tuturan sinugid i Jesus kenye, kwan ye, "Maya duwang ketawan nengutang dut sembatung pepeutang. Sembatu in neutang ye limang gatus, sembatu in neutang limangpulu' lang. ⁴² Ganang diki dye ne kebayad, sali' dye duwa pinetawad dut utang

dye, na tiban, sinu kedye megmerga' et banar dut negpeutang in?"

⁴³ Indyari siminambag si Simon, kwan ye, "Merali', dut pikir ku lang, ating nekeutang et kela' na pinetawad in." Kwan i Jesus, "Sugat ukuman mu in."

⁴⁴ Indyari tineyuma i Jesus libun in, kwan ye dut ki Simon, "Kerangan ku samat itueng libun tu', sabab siminled ku't benwa mu misan danum kaya lang negey ke supaya ibasa' ku't tiked ku samat inarat tyu. Segwa' et itueng libun nepenyu' ye tiked ku't luha' ye pegketbes kinuskusan ye et buek ye. ⁴⁵ Kaya mu aku inimbuan samat inarat tyu, segwa' itueng libun tihad nega dut pegseled ye et benwa kaya taren imbu ye dut tiked ku. ⁴⁶ Megdemikian gasi kaya lang binalung mu ulu ku et lana samat inarat tyu, segwa' kenye ga binuakan ye't bebengluen tiked ku. ⁴⁷ Angkansa isugid ku dimyu, menge' keselaan ye minaap ne, angkansa kela' pegmerga'. Temed sebarang minaap et isek-isek, atin isek-isek gasi pegmerga' ye."

⁴⁸ Indyari kwan i Jesus dut libun in, "Menge' keselaan mu pinemaap ne." ⁴⁹ Indyari menge' iba yeng pemengaan in nemegsiingkut-ingkutan dye kwan dye. "Sinu takung taaw itue e, misan menge' keselaan mekemaap ye?" ⁵⁰ Indyari kwan i Jesus dut libun in, "Dimung pengandel, atin nemuwas dimu. Na' pegnunga-nunga et panew mu."

Menge' Kelilibunan neng Siminuku' dut ki Jesus

¹ Pegketbes et itue siminurung si Jesus dut lungsud sampay negpelatun-latun dut menge' kebenbenwanan na pepeabar et Menungang Abar pasal et pegmilik et Empu'. Pebebaya' nega kenyeng sempulu' duwang pepengeneran in. ² Megdemikian nememaya' menge' kelilibunan neng pinegulinan ye et begbalig dye sampay indeginis neng menge' reresanen dye. Sembatu ne si Maria, pegngeranen gasi et Magdalena, dut kenye nepeliwan pitung mereraat neng diwata, ³ beke' si Juana esawa i Kusa, na pepengendelan i Gobernador Herodes, beke' si Susana sampay mekansang nega iba. Itueng kelilibunan memegtabang dye teyeg dut kedyeng kineredyanan kire Jesus.

*Beleybey pasal dut Menenabug
(Mateo 13:1-9; Markus 4:1-9)*

⁴ Pagka' mekansang ne menge' taaw netimung pesusurung dut ki Jesus teyeg dye dut leing-leing menge' lungsud, tinuturanan ye dye et itueng beleybey. ⁵ Kwan ye, "Sembatung mengunguma siminurung dut uma ye supaya menabug. Ganang pegsabug ye ne pungu ye iba in, nerebsakan ye dut dalan sampay liminanut. Na itue nebiyaan et bekurkur indyari kinaan ye. ⁶ Iba gasing pungu in nerebuan ye dut kebebantuan, ganang timinuhu' ne, nemengrep ne sabab kaya mekenemugan. ⁷ Ibang pungu in nerabu' dut tegeilemunen tagna' kiminansang menge' ilemunen atin ne nenglemes et luluwaken. ⁸ Segwa' maya iba nerabu' dut

menungang lugta'. Timinuhu' seked-seked nua' et kesenggatus, lumbi dut pungu na' nesasad." Ganang nebres i Jesus ne itue, negsugid et mebasag, kwan ye, "Sebarang maya telinga ikingeg, kumingeg. Maya telinga myu, diki be! Angkansa kingga' myu et menunga."

Tudyu et Ating Beleybey

(Mateo 13:10-17; Markus 4:10-12)

⁹ Nengingkut menge' pepengenaran i Jesus, kwan dye, "Enu ingin bersen et beleybey na' itue?" ¹⁰ Indyari kwan i Jesus, "Ipebebegey ne dut dimyu kesesewran pasal et menge' tagu' ba' pesalan nega dut pegmilik et Empu', segwa' dut iba pegbersen ku lang kedye et pebeleybey supaya;

'Misan ne sumyek dye,
segwa' diki dye kebiri'
beke' misan ne kumingeg dye,
segwa' diki dye meretian.' "

Pinereti' i Jesus Ating Beleybey et Menenabug

(Mateo 13:18-23; Markus 4:13-20)

¹¹ "Na itue ingin bersen et beleybey: ating pungu, atin ne bebresen et Empu'. ¹² Sebarang nerabu dut dalan, atin ne dye na nemekekingeg, pegketbes diminateng si Seytan inugad bebresen dut seled pusu' dye supaya diki dye keandel apang mebawi'. ¹³ Sebarang neregdag dut kebetuan atin ne dye menge' memegenep selus et pegterima pegkekingeg dye lang et beres et Empu', segwa' kaya nekerarem gamut dye. Nemengandel sementara', segwa' pegdatek et

maya sulay, nelipatan dye ne. ¹⁴ Sebarang nerebuan ye dut ilamun, atin ne dye nemekekingeg et bebresen et Empu', temed neraag dye et menge' ginis neng pegpipikiren, beke' kemen-tirian, sampay siminangka' et biyag, angkansa kaya negnunga. ¹⁵ Sebarang nerebuan ye dut menungang lugta', atin ne dye nemekekingeg et beres et Empu', ipesled ne dye, na maya dye menunga beke' metigna' neng pusu', pegsandal dye seked memua' dye et menunga."

*Sisiluan dut Timbew et Semberikaran
(Markus 4:21-25)*

¹⁶ "Kaya taaw pegsilu' ye et sembatung saleng, pegketbes sekluban ye et siburan, etawa dut sirib et igaan. Erapun iratun ye dut semberikaran supaya sebarang mengungumbaley kebiri' et binyar ye. ¹⁷ Megdemikian kaya megtetagu' na', diki nebuar. Sampay kaya lang tinagu' na diki mesewran etawa mebibit nega dut keheyangan. ¹⁸ Angkansa inungana' myu dimyung pengingeg, sabab sebarang maya neretian ye, begeyan nega et Empu'. Beke' sebarang kaya, ugaran nega gasi, sampay erim ye't kenye in, isien nega eset kenye in."

*Indu' beke' menge' Ketipusdan i Jesus
(Mateo 12:46-50; Markus 3:31-35)*

¹⁹ Na', nemengduntin ki Jesus kenyeng indu' beke' menge' ketipusdan ye, segwa' diki dye kepekabi' sabab et kineldama't menge' taaw. ²⁰ Indyari maya negsugid kenye, kwan ye, "Indu', beke' menge' ketipusdan mu dut liwan. Ingin dye mekipegkita rimu." ²¹ Sinambag i Jesus,

kwan ye, “Sebarang megkingeg beke' megtuman et beres et Empu' atin dye in siringan menge' indu' beke' ketipusdan ku.”

Pinelinew i Jesus Ating Begyu

(Mateo 8:23-27; Markus 4:35-41)

²² Sembatung eldew kwan i Jesus dut menge' pepengenan ye, “Dumipag tyu dut sembelang dagat.” Indyari siminakat dye ne dut gubang ampa' dye ne timinulak. ²³ Ganang meglelayag dye ne, nekeiga' si Jesus. Kaya enu-enu atin mene ingga' dye diminateng ne ribut, na' nebehanan net dagat gubang dye angka dye tiban mekedyaring meriwara' ne. ²⁴ Indyari kinebiyan net menge' pepengenan ye pegketbes tiniyag ye si Jesus, kwan dye, “Menunuldu', Menunuldu', metgeb tyu ne!”

Indyari negbangun si Jesus. Pegketbes binulag ye deres beke' pema' neng menge' gumbang, negdingat bulag ye megtuy timingew begyu sam-pay liminew. ²⁵ “Kaya taku' pegandel myu?” binres ye kenyeng menge' pepengenan. Bibit merali' et takut beke' penglilu' kedye ginsan. Nemeysiingkut-ingkutan dye kwan dye, “Sinu taku' itue e? Misan deres beke' dagat megibut et bulag ye?”

Pinegulinan Ating Negbegbalig neng Lelaki

(Mateo 8:28-34; Markus 5:1-20)

²⁶ Indyari neglenlahyun layag dye surung dut lungsud et Geraseno, dut entek et Galilea. ²⁷ Pegdunggu' dye nineug si Jesus dut deplaka't dagat. Na' maya siminusup kenye sembatung begbalig teyeg et kebenbenwanan dun. Nekwit

ne atin kaya ne pegbadyu' beke' kaya ne dut benwa peglegdangan ye, segwa' daran in dut lelelengan ne pegigaan ye. ²⁸ Pegkebiri' ye ki Jesus, giminerwak ampa' ne nepekleb dut titikeraan ye. Pegketbes giminerwak et mebasag, kwan ye, "Enu adyat mu daken, Jesus, Yegang et Ketaas-taasan na' Empu'? Engaten ku teyen dimu asi'asi'. Kasi' ku pegpeiyuti'!" ²⁹ Angkansa dinaak i Jesus meraat neng diwata na lumiwan dut lelaki, sabab nekwit-kwit ne pegtagna' et pegbegbalig ye. Beke' misan tungguan beke' sigta't rantay et besi', mekepugta' ye nega sampay pegbiten ya et meraat neng diwata dut kelnangan.

³⁰ Indyari iningkut i Jesus, kwan ye, "Enu ingaran mu?" Siminambag gasi dut kenye, kwan ye, "Ingaran ku si Ribu." Sabab mekeldam neng menge' mereraat neng diwata siminled dut kenye. ³¹ Daran atin menge' mereraat neng diwata negpeasi'asi' na endey dye ipeteptap dut kerereman na kaya seskeran, dut Narka'.

³² Indyari dut lugta' na' atin maya banan et menge' biyek na pemenginaan dut iged-iged et bulud. Inangat et menge' mereraat ki Jesus na ipesled dye ne lang dut menge' biyek ti'. Indyari tinugutan ye ne dye. ³³ Indyari nemengliwan menge' mereraat neng diwata ampa' dye ne siminled dut menge' biyek. Nemengdarak pesedsad menge' biyek surung dut mepengpang nenestarus dut dagat seked nelelmes dye ginsan.

³⁴ Ganang nebiri' et menge' mengingipat kwantin ne neinabu, nemengdarak dye pesurung dut lungsud na' atin sampay dut

menge' kebenaranwanan supaya ipesewd ba' enu neinabu. ³⁵ Indyari nemengliwan menge' taaw supaya birinen ba' enu neinabu. Pegdateng dye dut ki Jesus nebiri' dye begbalig mena ti' neng taaw megarung ne dut titikeran i Jesus, maya ne badyu' ye sampay menunga ne nakem ye. Segwa' tinekutan dye key.

³⁶ Mendyari tinuturanan dye et sebarang menge' nekesaksi' in ba' enukwan pinegulinan i Jesus taaw neng begbalig in. ³⁷ Pegketbes et atin ginsa't menge' taaw et ating lungsud et Geraseno negpeasi'asi' banar ki Jesus na ba' mekedyari mugad ne sabab nesled dye banar et takut. Angkansa siminakat ne ya dut gubang apang tumireng ne kedye. ³⁸ Ating taaw negulinan et pegbegbalig ye meingin teyen na maya' ne ki Jesus, segwa' kwan i Jesus kenye, ³⁹ "Muli' ke ne lang dut benwa mu, ituturana' kedye ba' enung dekla't binwat et Empu' dimu." Indyari nuli' ne kenye pegdateng ye dun tinuturan ye ne dut menge' taaw et lungsud na atin na ba' enung deklang ginis binwat i Jesus dut kenye.

Patey na' Yegang i Jairo Binyag Peuli', beke' Tegesakit Libun neng Pinenunga i Jesus (Mateo 9:18-26; Markus 5:21-43)

⁴⁰ Ganang nekepeuli' ne gasi si Jesus dut dipag et dagat, kineldaman timinerima kenye, sabab ginsan dye megtetagey kenye. ⁴¹ Nepekabi' kenye sembatung pepengendelan et pengempuan na' benwa, ingaran ye si Jairo. Negpekleb dut titikeran i Jesus beke' negpeingasi' na maya'

mena kenye dut benwa. ⁴² Sabab meinglew banar kesembatu-sembatung yegang ye na' libun, na megumur pe' et sempulu' duwa.

Segwa' sasat si Jesus dut dalan pesurung ki Jairo, mekerumpiet ne lagi et menge' taaw. ⁴³ Segwa' pebebaya' dun sembatung libun na pegliwanan et dugu' seled sempulu' duwang teun ne kwit ye, temed kaya sinung mengunguru mekepenunga kenye. ⁴⁴ Indyari nepekabi' dut lilikuran ampa' ye ne kinutew seseyuran et badyu' i Jesus, indyari megtuy timingew pegdudugu' ye. ⁴⁵ "Sinu kimumutew daken?" kwan i Jesus.

Segwa' kaya sinu nekaku' megsugid, angka si Pedro kenye neres, kwan ye, "Menunuldu', mekeldam landu' menge' taaw megrurumpiet dimyu."

⁴⁶ Segwa' siminambag si Jesus, kwan ye, "Maya kumimumutew daken, sabab neresanan ku na maya keseg liminiwan dut daken." ⁴⁷ Pegka' nerimerim et libun na diki metagu' ba' enu binwat ye. Angkansa nepekleb dut titikeran i Jesus na megegerger ne. Sinugid ye dut menge' elepa't menge' taaw ba' manu kinutew ye si Jesus beke' ba' enukwan ya negulinan megtuy.

⁴⁸ Indyari kwan ye dut libun, "Yegang, pinegulinan ke et dimung pegandel. Na pegnunga-nunga lang."

Abar Teyeg Benwa i Jairo

⁴⁹ Sasat megbebres nega si Jesus maya sembatu nepekabi' kenye mawa' ye dut benwa i Jairo neng sembatung pepengendelan et pengempuan

na' benwa, indyari negsugid atin dinaak ki Jairo, kwan ye, "Yegang mu patey ne, kasi' ne pegsesewa' Menunuldu' in." ⁵⁰ Pegkekingeg i Jesus et itue, kwan ye dut ki Jairo, "Kas takut, mengandel ke lang. Yegang mu in megulinan."

⁵¹ Pegdateng dye dut benwa i Jairo, kaya sinu tinugutan i Jesus na sumled selyu lang si Pedro, si Juan, beke' si Jakob, beke' ama' beke' indu' et yengyegang lang in. ⁵² Meglalam net megsiyak ne menge' ginsa't taaw duntin. Segwa' kwan i Jesus kedye, "Kas kew't siyak, diki patey ating yengyegang, segwa' megelek lang." ⁵³ Pinegketkesitan et menge' taaw si Jesus, sabab sewd dye patey ne yengyegang. ⁵⁴ Segwa' kimpetan i Jesus keremut ye, kwan ye, "Yegang, pegbangun ne!" ⁵⁵ Indyari negpeuli' nakem ye, pegketbes negbangun. Nengdaak si Jesus na begeyan megtuy et pegkaan. ⁵⁶ Nemeglilu' menge' kegunggurangan et yengyegang, segwa' negpeasi'asi' banar si Jesus na dyangan isugid ba' enu neinabu.

9

Dinaak i Jesus Ating Sempulu' Duwang Pepengenaren

(Mateo 10:5-15; Markus 6:7-13)

¹ Pegka' pinetingkag ne i Jesus sempulu' duwang pepengenaran in, pinengbegeyan ye ne dye et basag beke' kepetan na' megpeugad et menge' mereraat neng diwata na diki sesali' sampay megpenunga et ginis neng menge' reresanen. ² Dinaak i Jesus dye supaya gasi megpabar et Menungang Abar pasal et pengmilikan

et Empu', beke' gasi megpenunga et menge' mesesakit. ³ Kwan ye dut didye, "Kas kew't bibit et misan enu dut pepenewan myu, samat tutungkud, sutsuput, lutu', pirak etawa repanan. ⁴ Segwa' ba' embeng benwa na meretengan myu, lumegdeng kew duntin seked ugaran myu lungsud na' atin. ⁵ Na ba' maya sembatung lungsud supama tumerima menge' taaw dimyu, tumireng kew ne et lungsud na' atin itultuga' myu tehuk dut tiked myu, supaya pesebenaran na dye megsesagka' beke' kaya pearap dut Empu'." ⁶ Indyari nememanew dye ne. Pegdateng dye dut menge' kebenbenwanan sampay negpelatun-latun dye duntin. Pepeabar dye Menungang Abar beke' negpenunga et menge' mesesakit ba' tumka' dut misan embeng pepenewan dye.

Neputkan ne et Ulu si Juan neng Memewtismu (Mateo 14:1-12; Markus 6:14-29)

⁷ Na nekesewd si Herodes neng Gobernador et ginsan ba' enu neinabu. Indyari negsusa ne pikiran ye sabab pasal i Jesus, ba' iba pesugiren si Juan kunu' negbiyag ne peuli'. ⁸ Segwa' ba' iba gasi megsugid si Elias kunu' nepebiri', kwan gasi et menge' iba kalu' tagna' neng tarus negbiyag peuli'. ⁹ Segwa' negberes si Herodes kwan ye, "Si Juan be, pineputkan ku net ulu. Segwa' sinu itueng mekehebaran?" Angkansa gay i Herodes banar na mekita ye si Jesus.

Limang Ribu Pinekaan i Jesus (Mateo 14:13-21; Markus 6:30-44; Juan 6:1-14)

¹⁰ Ganang nemekepeuli' ne menge' pepengenanaran i Jesus, tinuturan dye ginsan ki Jesus ba' enu pinemuwat dye. Angkansa, pinebaya' i Jesus ne didye lang pesurung dut sembatung lungsud ingaran ye Betsaida. ¹¹ Segwa' nesewran itue et menge' taaw, angkansa nepesunud dye dut kenye. Pegdateng et menge' taaw duntin, tinerima de Jesus et menunga. Indyari tinuturanan ye dye pasal et pengmilikan et Empu', beke' pinegulinan ye sebarang maya reresanen.

¹² Pegka' megsesdep ne eldew, sempulu' duwang pepengenanaran in nepekabi' ki Jesus, kwan dye, "Ipeugara' myu ne menge' taaw in supaya keruntin dye dut menge' kebenaran wanan eset pelilibut in, supaya ketulus dye et menge' pegkaan beke' meigaan. Sabab tiban itue e atu' tyu't kelnangan." ¹³ Segwa' kwan i Jesus, "Begeyi' myu dye et pegkaan." Siminambag dye, "Maya atue e segwa' lilimang bengbang beke' duruwang betuen neng sera'. Kekaan taku' itueng kansang et taaw tu'? Selyu ba' ingin mu, mengelen kay et pekanan." ¹⁴ Ating masa maya limang ribung kelelekian. Negsugid si Jesus dut kenyeng menge' pepengenanaran, kwan ye, "Iperunga' myu dye et teglimangpulu'limangpulu'." ¹⁵ Indyari pinarung ne et menge' pepengenanaran i Jesus menge' taaw, samat sinugid kedye i Jesus in. ¹⁶ Insi' i Jesus limang bengbang in, beke' duwang betuen na' sera' in. Indyari timiningara' dut langit ampa' ne negpeselamat. Pegketbes, pinegtektahak ye ne menge' bengbang beke' sera' in. Indyari binggey ye itue dut menge' pepengenanaran ye supaya ipenupa' dut menge'

taaw. ¹⁷ Nemekekaan ginsan seked binyagan. Pegketbes tinimung et menge' pepengeneran eped in, seked nemekebaha dye nega et sempulu' duwang tabig.

*Pegpebunayag i Pedro pasal ki Jesus
(Mateo 16:13-19; Markus 8:27-29)*

¹⁸ Sembatung eldew si Jesus negpenalang dut Empu' ating masa, diri ye, iba ye menge' pepengeneran ye. Pegketbes nengingkut si Jesus kedye kwan ye, "Sinu kunu' aku kwan et kineldaman?"

¹⁹ Siminambag dye, kwa't iba, "Ikew kunu' si Juan neng Mememewtismu. Iba, kwan dye, si Elias. Beke' maya gasi iba pegsugid na ikew tu' sembatung tarus tagna' na negbiyag peuli'."

²⁰ "Segwa' ingkuten ku kemyu pasal daken, sinu aku?" kwa't ingkut i Jesus. Indyari siminambag si Pedro, kwan ye, "Kristo et Empu', pinili' et Empu' na mememegbeg."

*Ipinebunayag i Jesus Kenyeng Kepeteyan
(Mateo 16:20-28; Markus 8:30—9:1)*

²¹ Indyari negpeamay-amay si Jesus na dyan-gan isugid itue dut misan sinu. ²² Kwan ye, "Aku itueng Yegang et Taaw kelabay et ginis neng ketiksaan, sampay reaten nega et menge' megurang, beke' metaas neng menge' pari', beke' menge' menunuldu' et Keseraan, sampay imeteyen nega ya. Segwa' pegdatek iketlung eldew, megbiyag peuli'."

²³ Indyari sinugid i Jesus dut ginsan; "Na ba' sinu meingin mibut daken, subali' lipatan ye pasal kenyeng bilug, pesanen ye kenyeng krus, ingin bersen sumandal et keliyutan misan dut

kemeteyan, peldew-peldew indyari mibut daken. ²⁴ Segwa' ba' sinu megmerga' bilug ye, atin meilangan. Temed ba' sinu meilangan et biyag ye sabab lang et daken, atin muli' nega kenye biyag ye dut langit. ²⁵ Enu kepulusan ye sentin ba' sembatung taaw mekeptan ye gana' ginsa't lungsud, segwa' diri ye meruntit kesusaan? ²⁶ Na ba' aku sampay bebresen ku mendinan menge' taaw et sinu-sinu, megdemikian dye mendinan gasi ya et Yegang et Taaw dut pegatu' ye peuli'. Na derateng atin Yegang et Taaw dun et ketaasan ye beke' ketaasan et Ama' beke' dut metigna' neng menge' dereakan et Empu'. ²⁷ Katew, sugiran ku kemyu, indani' myu, maya atue tiban na diki matey seked ingga nebiri' dye Pegmilik et Empu'."

Pegpinda et Dagbes i Jesus

(Mateo 17:1-8; Markus 9:2-8)

²⁸ Maya ne walung eldew tihad et pegberes i Jesus et itue, pinebaya' ye de Pedro, si Juan beke' si Jakob. Timinungul dye dut bukid. Si Jesus megpenelang dut Empu'. ²⁹ Ganang megpenelangin ya ne, negpinda dagbes et rupa i Jesus, badyu' ye kwantin key et seru et el-dew in. ³⁰ Pegseyek dye, nebiri' dye duwang taaw kelelekian neng natey ne tagna', si Moises beke' si Elias. ³¹ Neperatew kedyeng menge' bilug memegkidyep-kidyep, beke' pememisara ki Jesus. Pegsusugiren dye pasal et ketumanan et paru ki Jesus et Empu' na diki ne mekwit meinabu ne dut lungsud et Jerusalem.

³² Mememegiga' ne teyen banar de Pedro sampay menge' iba ye, segwa' nemekektiyag et mebarad beke' nebiri' dye si Jesus beke' duwang menge' kelelekian na megtitiyeg na memegseru menge' bilug dye. ³³ Ganang memegtitireng ne menge' kelelekian in, negberes si Pedro, kwan ye, "Menunuldu', menunga lengku ba' atu' kay lang mena. Ba' gayen mu, memaal kay et telung tetetluan, sembatu dimu, ki Moises sembatu, beke' ki Elias sembatu." Nebres ye lang atin sabab kaya hemen-hemen ye. ³⁴ Sasat megbebres nega si Pedro, diminateng mekapal na' kunem, beke' neselikupan dye ginsan. Nemeketakut dye sabab dun dye net seled kunem ti'.

³⁵ Indyari maya neres teyeg dut kunem na' atin, kwan ye, "Itue e daken na' yegang, na pinili' ku; Kingga' myu ya." ³⁶ Ganang tebes ne neres, pegseyek dye yaya mene si Jesus. Indyari kaya ne ginibek et menge' pepengeran ye beke' kaya nemegsugid dut sinu-sinu pasal et kedyeng nebiri'.

Pinegulinan i Jesus Sembatung Yengyegang na' Lelaki et Meraat neng Nakem

(Mateo 17:14-18; Markus 9:14-27)

³⁷ Pegkeduwanan, ganang nepesedsad dye ne teyeg dut bukid, mekeldam taaw siminusup ki Jesus. ³⁸ Na maya sembatung lelaki teyeg dut kineldaman timiningkag et mebasag. Kwan ye, "Menunuldu', meingasi' ke daken, birina' mena yegang ku na' lelaki, sabab ya bugtung lang na' yegang ku. ³⁹ Maya sembatung meraat neng nakem megsaleb kenye. Na ba' sibantu'

dumateng meraat neng nakem, megkelat lang gerwak ye; megtuwad mata ye beke' megkesay-kesay ne menge' tiked ye, sampay baba' ye meglabun. Usa-usa diki ne mekeseulian beke' daran pegtiksaen. ⁴⁰ Negpeingasi' ku teyen dut menge' pepengenanar mu na ipeugad ating meraat neng megdapel kenye. Segwa' kaya lang negeesan dye binwat.” ⁴¹ Kwan i Jesus, “Asal be pengkata't mereraat beke' kaya pegandel, seked ingyan ku kemyu pegsendalan? He', bita' atue yengyegang in.” ⁴² Ganang pinekabi' ne ki Jesus yengyegang neng lelaki in, dineplan et mereraat neng diwata ampa' gasi negdengdengen. Ampa' ne sentin nepermak, na pekeykesay mene. Segwa' tinahag i Jesus meraat neng siminaleb kenye in, indyari negulinan ne ating yengyegang. Pegketbes, inuli' i Jesus ne dut ama'. ⁴³ Pegka' kwantin ne neinabu, ginsan dye nelilu' dut ketaasan et Empu'.

*Sinugid Peuli' i Jesus pasal Kenyeng Kepeteyan
(Mateo 17:22-23; Markus 9:30-32)*

Segwa' ganang pemeglilu'lilu' dye nega ginsan pasal neng ginis na' binwat i Jesus in, negberes si Jesus, kwan ye dut menge' pepengenanar ye. ⁴⁴ “Ipekingga' myu banar itueng isugid ku dimyu; Ating Yegang et Taaw ipealew dut menge' keremut et menge' taaw.” ⁴⁵ Segwa' kaya lang neretian dye ba' enu ingin bersen, sabab inawam itue kedye angkaan diki dye meretian. Kaya gasi mekeurem dye mengingkut dut kenye pasal et kenyeng pinegberes in.

Sinu Lebing Metaas?

(Mateo 18:1-5; Markus 9:33-37)

⁴⁶ Pemegdawa-dawa menge' pepengeneran i Jesus et ba' sinu lebing metaas kedye ginsan. ⁴⁷ Segwa' pegsesewren i Jesus pikiran dye, angkansa, ipinekabi' kenye sembatung yengyegang in, ipinetyeg set abi' ye. ⁴⁸ Indyari kwan i Jesus dut kedye, "Ba' ya sinu menerima et yengyegang sabab lang et daken, megsepantun aku tinerima ye. Beke' sebarang menerima daken, sepantun tinerima ye Empu' na' negdaak daken. Sabab ba' sinu lebing mebaba dut dimyu ginsan, ya in mepantun lebing metaas."

Kekampi Tyu Sebarang Diki Magsagka' dut Kityu

(Markus 9:38-40)

⁴⁹ "Menunuldu'", kwan i Juan, "nebiri' kay maya sembatung lelaki megpeliwan et mereraat beke' pegsimbehaten ye ingaran mu, segwa' linaang kay ya, sabab diki ya kebe'baya' tyu."
⁵⁰ Kwan i Jesus, "Kasi' myu ya peglaanga', sabab sebarang diki magsagka' dimyu atin, kekampi myu."

Pegmendi' et Taw't Samaria

⁵¹ Ganang megkekabi' ne timpu't iperibuwat i Jesus dut langit, pinaru ye na ya sumurung dut Jerusalem. ⁵² Segwa' negdaak mena et menge' tetehagen ye na muna set kenye. Siminurung dye dut sembatung kebenbenwanan et Samaria supaya penyapen ginsan pasal et tetegeyan neng melegdengan ye. ⁵³ Segwa' menge' taaw duntin

kaya nenerima ki Jesus sabab ya megsusu-rung dut Jerusalem, beke' diki lang mekedyari kepetaren si Jesus dut kedye. ⁵⁴ Ganang nebiri' et menge' pepengeranan yeng de Jakob beke' si Juan na samat kwantin pengasip kedye, kwan dye, "Menunuldu', gay mu taku' na sumegina kay et Empu' apang pesanad apuy teyeg dut langit supaya meruhung dye ne?" ⁵⁵ Segwa' tineyuma dye i Jesus indyari binresan ye dye. ⁵⁶ Pegketbes, nepelatun dye dut sembatung rungan.

*Pulus et Pegsunud ki Jesus
(Mateo 8:18-22)*

⁵⁷ Sasat dye memegpepanew dut dalan, maya sembatung lelaki negsugid ki Jesus, kwan ye, "Mibut ku dimu misan embe tenaan mu."

⁵⁸ Siminambag si Jesus kwan ye, "Menge' ireng et talun maya lelegdengan dye, beke' menge' begit maya menge' pugad dye, segwa' Aku neng Yegang et Taaw kaya misan metindalan ku."

⁵⁹ Indyari sinugiran ye sembatung lelaki kwan ye, "Mibut ke daken." Segwa' siminambung lelaki in kwan ye, "Menunuldu' tuguti' ku mena menglebeng et ama' ku."

⁶⁰ Segwa' kwan i Jesus dut kenye, kwan ye, "Pesari' ne menge' biyag kaya seskeran menglelebeng et menge' patey, segwa' dimu, sumurung ke apang ipabar mu pegmilik et Empu'." ⁶¹ Indyari maya gasi negsugid dut ki Jesus, kwan ye, "Mibut ku dimu, Menunuldu', segwa' muli' ku pe' supaya memuhun ku mena dut menge' kegunngurangan ku." ⁶² Negberes si Jesus kwan ye, "Ba' sinu

megeraru na daran meglingew dut lilikuran ye, diki menunga atin. Megdemikian, ba' sinu pegsunud daken, temed pegpikiren ye pasal et ibang ginis, diki mekedyari na ya megkeradya dut milikan et Empu'."

10

Dinaak i Jesus Pitumpulu' Duwa Pepengenaren

¹ Pegketbes et itue nemili' si Jesus et pitungpulu' duwa negang menge' pepengenaran ye. Dinaak i Jesus dye tegduwa-duwa; Na muna dut sebarang duntinan yeng menge' lungsud sampay kebeberuan. ² Neksugid si Jesus kedye, kwan ye, samat itue antangan ye, "Menge' kekeygen mekeldam, segwa' sesenu ga menge' mengengeradya. Angkansa mengangat kew dut Empu' et kekeygen, na megpebibit ya et mengengeyg dut uma ye.

³ "Na sumurung kew ne. Pegdeaken ku kemyu samat menge' ipatan dut tenga't menge' kumekaan. ⁴ Kas kew net bibit et sutsuput et pirak sampay bayung beke' tempa', beke' kas kew net petaren set dalan ba' maya mekita myu. ⁵ Pegseled myu dut misan sinung benwa, iempanga' myu mena kedye kwana' myu, 'Dumateng et benwa na' itue kenunganan.' ⁶ Na ba' maya sembatung taaw sentin meireg et kenunganan, kenunganan myu tumeteg set kenye. Segwa' ba' mendi' dye tumerima dimyu, kenunganan muli' dut dimyu. ⁷ Indyari duntin tetegi' set benwa na' meireg et kenunganan. Kana' myu beke' inuma' myu sebarang ipelamak

dye dimyu sabab teupen sembatung mengenger-
 adya na menerima et tengdan kenye. Na ba'
 nekelegdeng kew ne, endey ne megpelatun-latun
 dut ibang menge' benwa. ⁸ Na ba' sumled
 kew ne gasi dut sembatung lungsud, kana' myu
 sebarang ipelamak set elepan myu. ⁹ Pegulini'
 myu sebarang mesesakit duntin beke' isugira'
 myu kedye, 'Mekabi' ne dut dimyu pegmilik et
 Empu'.¹⁰ Segwa' ba' sumled kew't sembatung
 lungsud na mendi' menerima dimyu, lumiwan
 kew, indyari surung kew dut dalam pegketbes
 kwana' myu kedye, ¹¹ 'Misan tehuk et lungsud
 myu na' simingket dut menge' tiked kay tultugen
 kay nega tenda' et kemyu megsesagka' sabab
 kemyu ukumen et Empu'. Temed, tantu banar
 itue ba' pasal et pegmilik et Empu' mekabi'
 ne!' ¹² Iperendem ku dimyu pasal et lungsud et
 Sodoma, ating masa ipnu' et keyeatan. Temed,
 sugiran ku kemyu, dut eldew na' atin, merugey-
 rugey ipelabay ketiksaan dut taw't lungsud et
 Sodoma eset lungsud na' atin sebarang diki
 menerima dimyu in."

*Sebarang Taw't Lungsud na Diki Megsusun
 (Mateo 11:20-24)*

¹³ "Elula' mu ne, taw't lungsud et Korasin!
 Elula' mu ne, taw't lungsud et Betsaida! Sabab
 ba' dut taw't lungsud et Tiro beke' taw't
 lungsud et Sidon neinabu menge' kelilu'lilung
 menge' binwat ku atue, kwit ne merali' taaw
 nemegsusun dye ne, ampa' nemegbadyu' dye
 ne et karut beke' nepelpuk dye ne dut abu.
¹⁴ Segwa' dut eldew et kelang ukuman et

Empu', merugey-rugey ipelabay ketiksaan dut lungsud et Tiro beke' Sidon eset ipelabay dimyu. ¹⁵ Megdemikian dimyu, taw't lungsud et Kaper-naum, meperibuwat kew be dut langit? Diki, segwa' meruntin kew dut Narka'!"

¹⁶ Sinugid i Jesus dut menge' pepengenaran ye, kwan ye, "Na, sebarang megkingeg dimyu sepantun aku pegkinggen dye. Sebarang pegmendi' dimyu, sepantun aku pegmendien dye. Segwa' ba' sinu pegmendi' daken, pegmendien ye Empu' na negdaak daken."

Ating Pitungpulu' Duwang Pepengenaran Nemenguli' Ne

¹⁷ Indyari memeguli' net enep menge' pitungpulu' duwa neng menge' pepengenaran in. Pegdateng dye nemegtuturan ne ki Jesus, kwan dye, "Begerar, misan menge' meliwanen penelंगा damen sabab et pegbateng dut ingaran mu!"

¹⁸ Sinugid i Jesus kwan ye, "Nebiri' ku si Seytan na neregdag samat kilat teyeg dut langit.

¹⁹ Katew linugut ku ne dimyu kepengdyarian na lumbut dut menge' seli, beke' menge' bengkenawa beke' menglaang dut ginsa't menge' keksegan et kebanta tyung si Seytan. Misana enukwan diki dye mekepesakit dimyu. ²⁰ Segwa' kas kew't enep sabab et penelंगा ne dimyu menge' mereraat neng diwata, segwa' enepi' myu sabab nesurat ne et Empu' Banar ingaran myu dut langit."

*Nenep si Jesus
(Mateo 11:25-27; 13:16-17)*

²¹ Ating masa, nebaha't enep si Jesus sabab dut menungang nakem na' Empu'. Indyari kwan ye, "Pegbentugen te ikew Ama', Begerar et sengkelangit sampay sengkedunya', sabab inawam mu dut menge' mekesewd pasal et pengmilikan mu kalu' dye gasi megkesewd, segwa' pinereti' myu dut dimung awam pe' keyengyegangan. Tantu banar, Ama', sabab et kwantin mekesulitan ke.

²² "Ginsan neng keginisan pinegbaya' ne daken et Ama'. Kaya sinu nekesewd ba' sinu Yegang selyu lang ba' Ama', beke' kaya gasi nekesewd et Ama' selyu lang ba' Yegang, beke' ba' sinu lang kegeayan et Yegang na' pesewran ye."

²³ Indyari pegteyuma i Jesus dut menge' pepengenanar ye negberes ya dut kedye-kedye lang, kwan ye, "Mesukud kew sabab mekebiri' myu samat itueng nebiri' myu. Sabab nebibiri' myu samat itue menge' mekebiri' myu. ²⁴ Segwa' sugiran ku kemyu na maya menge' tarus et Empu' beke' menge' surutan tagna' na meingin mebiri' samat mekebiri' myu tu', temed kaya mekebiri' myu tagna' beke' kumingeg samat mekekingeg myu tu', segwa' diki dye nekingeg."

Beleybey pasal et Menungang Taw't Samaria

²⁵ Indyari maya sembatung biaksa dut Keseraan na timinyeg supaya sulayan si Jesus, kwan ye, "Menunuldu', enu buwatan ku supaya mekpetan ku biyag na kaya seskeran?" ²⁶ Indyari siminambag si Jesus, kwan ye, "Enu nesurat dut Keseraan i Moises beke' enu nebatsa' mu duntin?" ²⁷ Sinambag ye si Jesus, kwan ye, "Ingina' Begerar na' Empu' mu dut ginsan seled

pusu' mu beke' dut ginsan seled kurudua mu, sampay ginsa't basag mu, beke' ginsa't pikiran mu. Beke' ingina' sebaya' mu samat pegingin mu et bilug mu.”²⁸ “Sugat banar penambung mu,” kwan i Jesus. “Na, buwata' itue supaya ke megbiyag kaya seskeran.”

²⁹ Segwa' ingin ye na mesdeng an nega ya banar. Angkan iningkut ye gasi si Jesus, kwan ye, “Sinu menge' sebaya' ku?”³⁰ Sinugid i Jesus kwan ye, “Maya sembatung taw't Judio pekekenapan teyeg dut Jerusalem surung dut Jeriko, na inepaan et menge' mengrerampas. Limbasan dye ya et badyu' sampay pinegpupukul dye ya, pegketbes tinirengan, singkeran dye tenga'-tenga' mene biyag ye.”³¹ Sukud-sukud teyen timingka' maya sembatung pari' pekekenapan gasi kenye dut ating dalan. Indyari nepayag ye ating lelaki, segwa' kaya ne neglembus, nepeliasang lang ye.”³² Megdemikian maya gasi sembatung taw't Judio na' Lebita na ketabang et menge' pari', pesusurung gasi dut dalan na' atin. Pegkebiri' ye et lelaki na atin, nepeliasang gasi ya.”³³ Segwa' maya sembatung taw't Samaria, taaw neng tumpang dut kenye, neng rinampas in. Na pesusurung gasi dut dalan na' atin na duntin ating lelaki. Ganang nebiri' ne ya et taw't Samaria, nekeingasi' dut kenye.”³⁴ Indyari pinelembusan ye ampa' ye ne binulungan menge' tawan ye, timbungan ye et lana sampay alak dut menge' tawan ye. Pegketbes pinesakat ye lelaki in dut kenyeng kukuraan, binibit ye dut sembatung benwa neng pegbeyaran supaya ipetimuru ye duntin.”³⁵ Pegdatek dirikleman nepeliwan et

pirak (duwang denaryo), pegketbes tinundul ye dut Empu' et benwa in. Indyari kwan ye dut kenye, 'Timurua' ya et menunga. Na ba' kepeuli' ku ne atue, beyaran ku rimu sebarang gastu mu beke' sensara' mu.' "

³⁶ Na, sinugid i Jesus dut biaksa in, kwan ye, "Dut pikir mu, sinu dut telung ketawan na' atin na negpekilala na tantung melingew et sebaya' ye, dut lelaki na' pinukul et menge' mengrerampas in?"

³⁷ Indyari negberes ating biaksa dut Keseraan kwan ye, "Ating sembatu na nengingasi' kenye in." Indyari kwan i Jesus dut kenye, "Sigi, buwata' samat kwantin."

Dut Benwa de Marta beke' si Maria

³⁸ Indyari si Jesus beke' menge' pepengenan ye negleslembus panew dye. Sekali' pineretengan kedye dut sembatung benwa et duwang kelilibunan, ingaran dye si Marta beke' si Maria.

³⁹ Indyari ganang dun dye ne, si Maria kenye narung dut abi' i Jesus supaya mengingeg et menge' tuturan ye. ⁴⁰ Segwa' si Marta kenye pegsusa ne et pegperuri ba' enu ipelamak kire Jesus. Pegka' kaya ne nekesandal, nepekabi' si Marta ki Jesus, kwan ye, "Menunuldu', kaya lang be dut dimu atin na aku pesaran ne lang et tipused ku memeruri? Ba' mekedyari teyen isugira' kenye ne aku tebanan ye!"

⁴¹ Siminambag dut kenye Begerar Jesus, kwan ye, "Marta, Marta, pegsusa beke' eriwara' ke ne banar dut mekansang neng ginis. ⁴² Segwa' seng ginis lang neng menunga keilangan. Ki

Maria, kenye pinili' ye atin menunga, na diki itue ugaren kenye."

11

Negtuldu' si Jesus pasal et Pegpenelang (Mateo 6:9-13; 7:7-11)

¹ Sembatung eldew si Jesus negpenalang dut Empu'. Ganang neketbes ne, sembatung tindeg ye negsugid dut kenye kwan ye, "Menunuldu', tuldui' kay megpenelang dut Empu' samat ki Juan tinulduan ye kenyeng menge' pepengenanaran." ² Kwan i Jesus dut kedye, "Ba' kemyu megpenelang, kwana' myu,

'Ama' tyu dut langit, bentugen ingaran Mu. Dumateng ne teyen pengmilikan Mu.

³ Begeyi' kay eldew-peldew et pegkaan.

⁴ Empuna' menge' keselaan kay sabab pegempunen kay sebarang negkesala' damen.

Beke' kasi' kay pesari' na metuksu'." "

⁵ Indyari bineres i Jesus gasi dut kedye, kwan ye, "Supama, sembatu dimyu maya bi'bila'. Pegdatek tenga' gebi, diminuntin kenye indyari negsugid, kwan ye, 'La', ba' mekedyari, teyen pelimbasi' ku mena et telung susu na' begas.

⁶ Sabab maya bi'bila' ku nanew dinetengan ye dut daken, na kaya mepekaan ku kenye.'

⁷ Siminambag gasi bi'bila' ye na dut sisingleg ti', kwan ye, 'Kasi' ku ne pegsesewa! Beke' lelengewan netengleb ne beke' iba menge' keyegangan ku memegiga' ne. Na, diki ku ne mekedyari megbangun nega supaya begeyan ke.' ⁸ Isugid ku dimu," kwan i Jesus, "misan mendi' ne banar

megbangun supaya megey et begas dut bi'bila' ye, segwa', sabab et meleges banar, negbangun ne lang supaya mebgey kenyeng pegengaten.

⁹ “Angkansa isugid ku dimyu: Meneew kew supaya begeyan kew. Pengebiya' kew supaya kebiya' kew. Tumuktuk kew supaya lelengewan ukaban dimyu. ¹⁰ Sabab sebarang pengangat ya, keterima; Sebarang pengebiya', ya ketulus; sebarang megtuktuk, lelengewan ukaban kenye.

¹¹ “Kaya ama' ba' yegang ye megtew et sera', igbey ye seli? ¹² Etawa ba' mengangat et tilug, enu igbey ye, bengkenawa? ¹³ Deulu' kemyu na mereraat, sewd myu megey et menununga dut menge' keyegangan myu, kwana' mene gasi dimyung Ama' dut langit, diki be ya kebgey et Menungang Nakem na' Empu' sebarang megpengangat kenye?”

Maya Senung Taaw Sugid Kwan, “Kekampi i Jesus beke' si Seytan”

(Mateo 12:22-30; Markus 3:20-27)

¹⁴ Sene in negpeliwan si Jesus eset taaw et sembatung umew neng mereraat neng diwata. Ganang nepeugad ye ne itue, ating lelaki na negumew, nekebres, indyari nemeglilu' kinel-daman. ¹⁵ Segwa' menge' iba negberes, kwan dye, “Nekepeliwan et meraat sabab et ki Beelsebul, gay bersen ki Seytan, surutan et ginsa't mereraat neng diwata.”

¹⁶ Menge' iba, siminulay ki Jesus, tinewan dye si Jesus pasal et tenda' teyeg dut Langit. ¹⁷ Segwa' pegsesewren i Jesus ba' enu pegpipikiren dye, kwan ye dut kedye, “Misan embeng pengmilikan,

ba' megbagi'bagi' indyari etuanan diri nega, atin mebungkar, beke' dut sembatung benwa megbanta-banta dye, atin megeriwara'. ¹⁸ Na ba' si Seytan megbagi'bagi' beke' megbanta dye-megdye nega, enukwan sumandal pengmilikan ye? Pinegberes ku itue sabab pegtendesen myu na aku negpeliwan et menge' mereraat neng diwata sabab et ki Beelsebul. ¹⁹ Tiban ba' megpeliwan ku't menge' meliwanen seban ki Beelsebul, pikir myu kinung kebesagan na meliwanen nepeugad et dimyung menge' mengingibut? Angkansa dimung menge' mengibut ne atin mengukum dimyu. ²⁰ Segwa' ba' aku negpeliwan et menge' meliwanen in sabab et basag et Empu', angka tiban pengmilikan et Empu' atu' net dimyu."

²¹ Na sembatung antangan sinugid i Jesus kedye, kwan ye, "Na ba' si Seytan megtutunggu dut kenyeng benwa mebasag, panyap et menge' gelaman, diki lang mepenu-penu menge' pengarta' ye. ²² Segwa' ba' ating yegang et Empu' neng lebing mebasag rumumpak ki Seytan, atin pe' ya meraag, pengisien ginsan menge' gelaman dut pinengendelan i Seytan sampay pegbenbegen ye sebarang menge' neisi' ye."

²³ Neres gasi kedye si Jesus sembatung antangan, kwan, ye, "Sebarang diki ku kekampi, kebanta ku. Beke' sebarang diki tumabang daken menimung et taaw dut Empu', dye keparak."

*Pegpeuli' et Mereraat neng Diwata
(Mateo 12:43-45)*

24 “Ba' lumiwan sembatung dereakan i Seytan dut sembatung taaw, megsurung atin dut ketugan penulus et mepesngewan ye. Na ba' kaya mebiyanan ye, indyari sugiren ye samat kwantin, 'Peuli' ku gasi dut minewanan neng tinirengan ku ti.' 25 Pegdateng ye duun mebiri' ye na metlang ne beke' megkikinunga ne ginsan dut seled et minewanan ye. 26 Indyari ugaran ye atin pengsementara' segwa' megpeiba gasi et pitu negang menge' dereakan i Seytan na lebing meburangit set kenye. Sumled dye beke' lumegdeng dye ne duntin. Indyari antangan et ating taaw lebing megkeraat banar, diki samat sene ti'.”

27 Sasat megbebres nega si Jesus et itueng ginis, maya sembatung libun teyeg dut tenga't kinel-daman neres et mebasag, kwan ye, “Mesukud ating indu' na negyegang dimu sampay negperuru'”. 28 Siminambag si Jesus kwan ye, “Lebing mesukud sebarang megkingeg et beres et Empu' Banar beke' penuman et atin.”

Si Jonas Pineketenda'
(*Mateo 12:38-42; Markus 8:12*)

29 Ganang megkekedram ne menge' taaw, negberes si Jesus, kwan ye, “Menge' mereraat itueng menge' pengkatan. Megteew dye't menge' kelilu'lilung tenda', segwa' kaya lang mebgey kedye selyu lang, tenda' pasal ki Jonas atin tarus et Empu' Banar tagna'. 30 Sabab ba' enukwan tagna' ti' si Jonas pineketenda' dut menge' taw't Ninibe, megdemikian Yegang et Taaw sembatung tenda' gasi dut itueng pengkatan. 31 Pegdateng

dut ukuman et Empu', tumyeg Dengdayang et Selatan, beke' sumagka' ne itueng pengkatan. Sabab ya mawa' nega dut kepuspusa't dunya' supaya mengingeg et kesesewran i Surutan Solomon tagna'. Segwa' tiban maya sembatung lebing metaas dut ki Surutan Solomon, na tiban atue e. ³² Menge' taaw dut Ninibe tagna' tumyeg ngine dut ukuman et Empu'. Sabab menge' taw't lungsud et Ninibe nemegsusun dut abar i Jonas, atin Tarus et Empu' tagna'. Angkansa dye sumagka' itueng pengkatan. Segwa' maya sembatung lebing metaas nega dut ki Jonas na tiban atue e!"

Silu' et Bilug

(Mateo 5:15; 6:22-23)

³³ "Kaya sinu megsilu' et saleng, pegketbes iratun ye dut keteguan. Segwa' pegdatun ye atin dut semberikaran, supaya sebarang kesled kebiri' et telang ye. ³⁴ Supama, mata myu, atin silu' et bilug myu. Na ba' mata myu menunga, metlang ginsa't bilug myu, ingin bersen menunga pikiran myu. Segwa' ba' mekabu mata myu, melingeb gasi ginsa't bilug myu, ingin bersen meraat pikiren myu. ³⁵ Na tentua' myu banar ating telang dut dimyu na diki lang megmendyaring kelingban. ³⁶ Angkansa, ba' ginsa't bilug mu meketlangan, kaya lang bagi' et kelingban, epus metlang ginsan, sama ke et megbibinyar na' silu'."

Sinagka' i Jesus menge' Pari' na' Pariseo beke' menge' Biaksa et Keseraan

(Mateo 23:1-36; Markus 12:38-40)

³⁷ Ganang netimpus ne i Jesus bebresen ye, maya sembatung pari' na' Pariseo nengdangin kenye mengaan dut kedye. Angkansa si Jesus siminurung, pegseled ye, lahyun narung beke' nampang dut kekanan. ³⁸ Segwa' neglilu' itueng Pariseo, sabab pegkebiri' ye ki Jesus kaya lang nemasa' et keremut ye mura mengaan samat inarat dye. ³⁹ Indyari kwan et Begerar dut kenye, "Kemyung menge' Pariseo, samat menge' sawan beke' raya' pegbesaan liwan lang, temed dut seled myu baha et deren beke' kereatan. ⁴⁰ Kemyung menge' merupang na' taaw! Diki be ating pemuwat et liwan et bilug, atin gasi pemuwat et seled? ⁴¹ Segwa' ipemegia' myu dut menge' miskin sebarang ba' enu dut seled et raya', indyari ginsan neng ginis megmendyaring melnis dut dimyu."

⁴² "Elula' kew ne kemyung menge' Pariseo, sabab megbegey kew et ikesempulung bagi' et perina' sampay ginsa't menge' tutulnuen dut Empu'. Segwa' peglipatan myu keingesinan dut menge' taaw miskin beke' kurung kemyung pengmerga' et Empu'. Sugat na buwaten myu ating begeyan ikesempulu' et ginsan dut Empu' neng pinegarat, segwa' kasi' myu gasi peglipati' keingasinen dut taaw miskin beke' pegmerganen Empu'. Itueng bagung tuldu'.

⁴³ "Elula' kew ne kemyung menge' Pariseo, sabab gey-gaay myu banar marung dut eerungan et menge' metetaas dut pegtimung-timungan beke' menge' kepangling-pangling et menge' taaw dut tetebuan.

⁴⁴ “Sengsayang myu ne sabab patus myu menge' lebeng na kaya menge' tenda' na mekelbutan et menge' taaw na diki dye mekesewran. Angkansa meriri' dye ne et Empu'.”

⁴⁵ Maya sembatung biaksa dut Keseraan kwan ye, “Menunuldu', pegbersen mu atin, samat pepelelew mu gasi kami a.” ⁴⁶ Siminambag si Jesus kwan ye, “Kemyu gasing menge' biaksa dut Keseraan, elula' myu ne, sabab pegbebgayan myu menge' taaw et menge' sara' beke' simaya'. Misan meliyutan dye tumanen dye, segwa' kemyu misan sengkerit neng ginis mendi' kew menabang.

⁴⁷ “Elula' myu ne sabab pinebalan myu menge' lebeng menge' tarus et Empu', na dye pinematey et menge' keupu'upuan myu. ⁴⁸ Angkansa kemyu tiban negpesebanar na negpekiuyun kew pasal dut ba' enu pinemuwat et menge' keupu'upuan myu. Dye nematey et menge' tarus et Empu', beke' dimyu gasi, kemyu negpebaal et menge' lebeng et menge' tarus. ⁴⁹ Sabab et itue, Empu' dut kenyeng kesesewran negsugid et samat kwantin, kwan ye, ‘Pebitan ku dye et menge' tarus sampay menge' pepengenaran, segwa' mekeldam kedye pengimeteyen, iba in tiksaen dye.’ ⁵⁰ Angkansa itueng pengkatan maya dusaen kedye, sabab et keselaan keupu'upuan dye tagna' neng pegimatey dye't ginsa't menge' tarus et Empu' tihad nega't pegtagna' et sengkedunyaan, ⁵¹ Tihad nega pegpatey dut ki Abel seked dut pegpatey ki Sakarias, na bininasa dut pinegketngaan et sisimeyaan beke' benwa na' pegempuan. E', isugid ku dut dimyu,

itueng menge' pengkatan, dye sukuten kedye ngine ginsa't itue.

⁵² “Elula' myu ne kemyung biaksa et Keseraan, sabab inugad myu kungsi' et kesesewran, atin kesesewran pasal dalam surung dut Langit. Asal kemyu kaya ne memegseled, sampay sebarang meingin sumled pegleangen myu.”

⁵³ Pegketbes nugad ne si Jesus dut lelegdengan na' atin. Sentin ne tinegnaan et menge' Pariseo beke' menge' biaksa et Keseraan na rinaat dye ne banar. Angkan mekansang neng pinegiingkut dye, ⁵⁴ supaya lang maya malew dye pasal dut kenyeng menge' bebresen.

12

Peamay-amay pasal dut Mepupulitika (Mateo 10:26-27)

¹ Ganang memegderateng menge' ribu-ribung menge' taaw angka sengketaawan memekelbut net menge' sebaya' dye, negberes mena si Jesus dut menge' pepengenanar ye kwan ye, “Na, meginget-inget kew dut pikembang et menge' Pariseo, ingin bersen kenyeng mepupulitika beke' mekekesewd. ² Sabab kaya lang menge' pegtetekpan na diki metikwasan, beke' kaya lang menge' pegtetagu' na diki mesewran. ³ Ba' enu ipegberes myu dut kelingban, atin mekingeg pegdatek eldew. Na ba' enu kinines myu dut telinga, atin ibensag dut ginsa't taaw.”

Sinu Atin Ketekutan Banar (Mateo 10:28-31)

4 “Sugiran ku kemyu menge' bi'bila', kasi' myu pegtekuti' sebarang mekepatey et bilug lang beke' pegketbes kaya ne mebutbuwat ye. 5 Segwa' ipebiri' ku rimyu ba' sinu banar tekutan myu: Tekuti' myu Empu' Banar, sabab pegketbes mepatey ye bilug, maya gasi basag ye na menimbag dimyu dut Narka'. E', sugiran ku kemyu, tekuti' myu Empu' dut Langit. 6 Diki be limang menge' dignes pepelen et duwang siin? Segwa' kaya misan sembatu kedye mekelipatan dut elepan et Empu'. 7 Angkansa kas kew't takut, sabab lebing merga' kew dut menge' dignes. Deulu' misan buek et ulu myu, ginsan mekeitung ye.”

Pegkilala ki Kristo

(Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 “Isugid ku dimyu, sebarang pengilala daken dut elepa't menge' taaw, megdemikian atin Yegang et Taaw mengilala gasi dimyu dut elepa't menge' dereakan et Empu'. 9 Segwa' ba' sinu megmendi' daken dut elepa't menge' taaw, megdemikian mendinan ku gasi ya dut elepa't menge' dereakan et Empu'. 10 Beke', sebarang megberes et sagka' dut Yegang et Taaw, maapen nega. Segwa' ba' sinu meres et meraat pasal Menungang Nakem na' Empu', misan ingyan diki ne empunen. 11 'Na ba' bibiten kew apang periksanen dut elepan et pegtimung-timungan et menge' pegibuten, beke' menge' kepulisan, kas kew't pegsusa ba' enukwan itubag myu etawa ba' enu ibres myu. 12 Sabab Menungang Nakem

na' Empu', menuldu' dimyu ba' enu ipegberes myu dut atin neng lisag.' ”

Beleybey pasal dut Dupang na' Mentiri'

¹³ Maya sembatu dut kineldaman negsugid ki Jesus, kwan ye, “Menunuldu', sugiri' tipused ku pasal et pengarta' kay na beginan ye ne aku.” ¹⁴ Siminambag si Jesus kwan ye, “Lelaki, sinu nenggerar daken na mendyaring ukum etawa memagi' dimyu?” ¹⁵ Indyari negberes dut menge' taaw, kwan ye, “Meginget-inget kew, et-uani' myu ginsa't dagbes et rurundingan, sabab biyag et taaw kaya dut kesenangan et pemimiyag ye.”

¹⁶ Pegketbes sinugid itueng beleybey kwan ye, “Uma et sembatung mentiri' nua' et menunga. ¹⁷ Indyari nepikir ye, kwana' ye ne in, ‘Enu ne buwatan ku? Sabab baha ne sisingled et legkew ku supaya puguan ku't menge' parey ku.’ ¹⁸ Indyari kwan ye, ‘A, sewd ku ne ba' enu buwatan ku. Iperungkat ku ne legkew ku, pegketbes megpetiyeg ku et kela' banar, indyari duntin ku ne puguan ginsa't menge' parey sampay menge' pengarta' ku.’ ¹⁹ Indyari sinugid ye nega, kwan, ‘Mekansang ne menunungang ginis neng pinemugu ku in, misan senu negang teun. Megpelahay-lahay ku mene, mengaan, menginum beke' meglami-lami.’ ²⁰ Segwa' Empu' megsugid kenye, ‘Ikew na' merupang. Itueng gebi biyag mu isien ku ne dut dimu. Na, sinu ne tiban megkemudalan et menge' ginsa't pinemanyap mu in?’ ”

²¹ Itue tinutup i Jesus, kwan ye, “Kwantin meinabu dut sebarang pemeniming et pemu-lawan dut diri dye, segwa' kaya lang dut dekla't mentiri' ye na pegsiyekan et Empu'.”

Kas Kew't Pepsusa, Mengandel et Empu'
(Mateo 6:25-34)

²² Indyari negberes si Jesus dut menge' pepen-genaran ye kwan ye, “Angkansa sugiran ku kemyu, kas kew't pepsusa pasal et dimyung biyag, ba' enu kanen myu, etawa pasal et bilug myu, ba' enu bedyuen myu. ²³ Biyag lebi nega dut pegkaan, beke' bilug lebi nega dut menge' pegbadyu'. ²⁴ Atin lang pemintangi' myu, menge' uwak in; dye in kaya lang pemenasad etawa pemengeyg, beke' kaya lang kuren dye etawa legkew, segwa' pemegumpenan dye et Empu'. Kwana' mene kemyu lebing merga' dut Empu' eset menge' begit. ²⁵ Sinu dimyu na ba' megsusa mekedyaring mekedugang et misan seng lisag dut biyag ye? ²⁶ Na ba' misan isek-isek neng ginis diki myu mebuwat, manu pepsusaan myu pasal et ibang ginis? ²⁷ Atin lang pemintangi' myu ba' enukwan megdekla' menge' belugbug in. Kaya lang atin pemegsensara' etawa pe-menahi'. Segwa' sugiran ku kemyu, misan si Surutan Solomon, ya in metaas ne, segwa' kaya lang nekepakay samat burak na' itue e. ²⁸ Na ba' enukwan pegpekayan et Empu' menge' peperasen dut menge' tinimbasan, na tiban atue nega, pegdatek diklem tutungen ne dut apuy. Kwana' mene kemyu, diki ye pepekayan? U, menge' taaw na kaya kela' pegandel! ²⁹ Ba'

kela't atey myu ne pegkaan etawa inumen, endey lang, kasi' myu pegsusi' ba' pasal lang et atin. ³⁰ Sabab itueng pinengkata't pegngeranen na' taaw ating ginis pegsensation dye. Segwa' pegsesewren nega et Ama' myu na keilangan myu atin! ³¹ Segwa' tulusa' myu mena pengmilikan et Ama' Empu' Banar, indyari itueng ginis pegtulusen myu ibgey nega et Empu' dimyu."

Kementirian dut Langit

(Mateo 6:19-21)

³² "Kas kew't takut, kemyung pepengeneran ku misan sesenu kew lang neng banan, sabab negeayan et Empu' Ama' na ibgey ye dimyu pegbegbeg dut kenyeng pengmilikan. ³³ Ipegelna' myu menge' pusaka' myu, indyari ipenabang myu dut menge' miskin. Ba' buwaten myu itue, samat keplus kew pegsunu' et sutsuput na diki meuley, kementirian myu ne dut Langit na kaya titimpusan. Na dun kaya lang menenakew beke' kaya aney na mengetket. ³⁴ Sabab ba' embe mentiri' myu, dun gasi mibut atey myu."

Mepengendelan na' Uripen

(Mateo 6:19-21)

³⁵ Pegketbes, sinugid i Jesus, kwan ye, "Daran penyapen myu dut ulian ku, samat kemyung uripen, megpakay kew et teup na' pinekayan mepengna' megkeradya, beke' daran myu ipedleg silu' myu. ³⁶ Samat menge' taaw na megteagey et kedyeng begerar, ba' ingyan ipeuli' ye teyeg dut bulun, supaya ba' meguli' ne beke' ya sumegina ne, megtuy dye lang ya meukaban et tengleb. ³⁷ Mesukud sebarang menge' uripen ba'

medetnganan et begerar dye na dye megbebti'. Erapun kwantin pelan isugid ku dimyu, peimeranan begerar in diri ye supaya megpelamak dut kenyeng uripen sampay ipearung ye dye dut kekanan sasat kenye megtetagey supaya sumuku' dut menge' uripen esentin. ³⁸ Mesukud sebarang menge' uripen na mebiri' et begerar, na dye panyap misan ya dumateng et tenga' gebi etawa kelang kueldew. ³⁹ Segwa' retia' myu itue: ba' empu't benwa sewd ye ba' ingyan dateng et menenakew, diki ye pesaran benwa ye mesled. ⁴⁰ Megdemikian dimyu, keilangan megpanyap kew, sabab taka-taka, aku, atin Yegang et Taaw, dumateng ne kaya pegsesewren myu ba' eteg lisag irateng ku."

*Mearap beke' diki Mearap na' Uripen
(Mateo 24:45-51)*

⁴¹ Si Pedro nengingkut kwan ye, "Begerar, pegsugiren mu itueng beleybey dut damen lang, etawa dut ginsan?" ⁴² Bineleybey i Jesus sambag ye kenye, kwan ye, "Ba' supama maya sembatung begerar sumurung dut ibang lungsud. Sinu ating metigna' beke' mependey pengendelan et begerar, atin kumpet et ibang uripen supaya memagi' kedye et menge' kekanan peldew-peldew. ⁴³ Mesukud ating nepengendelan na ya mebiri' et begerar dut pegpeuli' ye pegbuwatan ye sebarang pinesuku' kenye in. ⁴⁴ Sugiran ku kemyu et keberbenaran, megmendyaring ipengandel ne kenye ginsa't pengarta' ye. ⁴⁵ Segwa' ba' sugiren et uripen kwanen ye, 'Mekwit-kwit nega peuli' begerar.' Angkansa tegnaan ye

ne pemukulen iba yeng menge' uripen pelibun pelelaki, sampay eluen ye mengaan lang, beke' menginum seked lenguan. ⁴⁶ Pegdateng et eldedw keuli' ne begerar ye, segwa' diki ya mebtinan ye beke' mawam ba' eteg lisag irateng ye. Pegka' kwantin meretnganan et Empu', binesanen ye uripen in sampay iratun ye ya dut menge' leleg-dengan et menge' taaw neng kaya mengandel.

⁴⁷ “Sabab ating uripen na kaya awam dut kegeayan et kenyeng begerar, segwa' diki neg-panyap etawa kaya pegbuwaten ye ba' enu gaay et begerar ye, keterima ya et mekeldam na lipak. ⁴⁸ Segwa' sebarang awam, segwa' meg-pemuwat et menge' bubuwaten na mekedyaring mekedusa, keterima gasi et pireng menge' lipak. Na', ba' sinu-sinu nepesukuan et kela', kela' gasi tulusen kenye. Beke' dut pinepengendelan et kela' banar, kela' banar gasi tulusen kenye.”

Diki Kesenangan, Segwa' Pegbagi'bagi' Bibiten i Jesus

(Mateo 10:34-36)

⁴⁹ “Natu' ku supaya mibit et apuy atu't dunya', beke' nepedlegan ne teyen itue e! ⁵⁰ Segwa' maya nega ketiksaan terimanen ku, atin nega pegrerasan ku seked ingga pe' meketuman itue daken. ⁵¹ Pikir myu natu' ku be supaya mibit et kesenangan atu't dunya? ‘Diki! Segwa', pegbagi'bagi'. Atin isugid ku banar dimyu. ⁵² Aku tihad tiban sebaran maya lima angkansa dut sengbenwa na megkampi-kampi dye, telung ketawan mengandel daken atu dut duwa, antangan diki duwa atu dut telu. ⁵³ Memeggatu-atu

dye, ama' atu dut yegang na' lelaki, yegang na' lelaki atu dut ama', indu' atu dut yegang na' libun, yegang na' libun atu dut indu' pengibanan na' libun atu dut menempil na' libun, beke' menempil na' libun atu dut pengibanan na' libun itueng ginisan aku sebaran.' "

Pegkira-kira et Penewnan
(Mateo 15:25-26; Mateo 16:2-3)

⁵⁴ Sinugid i Jesus dut kineldaman kwan ye, "Atu't bangsa tyu, ba' mebiri' myu kunem periribuwat mawa' dut sedpan, isugid myu meg-tuy kwan myu, 'Sibantu' dumlek,' asal atin meketuman. ⁵⁵ Na ba' dumres gasi selatan, sugiren myu, 'Sibantu' minit,' asal meginit. ⁵⁶ Menge' pebi'biri'! Sewd myu mengilala et periaman et lugta' beke' lelengew, segwa' manu diki myu mesewran mengilala et tiban neng penewnan, ba' enu meinabu?"

Mekipegsulut dut Kebanta
(Mateo 5:25-26)

⁵⁷ "Manu diki myu meukum dut diri myu ba' enu metigna'? ⁵⁸ Ba' maya menindal et bebentanan dut menge' ukum, dut dalam nega sulayi' myu ne na kemyu megsulut-sulut. Ba' diki myu buwaten samat kwantin, kalu' reyaken kew dut elepa't ukuman. Indyari ibgey ke't ukum dut pulis, na' seked ikew pirusuen ye. ⁵⁹ Isugid ku dimyu, diki kew ipeliwan seked myu mebeyaran ginsan multa myu, sampay diki ne kurangan misan sembatu siin."

13

Megsusun Etawa Mebinasa

¹ Ating masa, maya senung menge' taaw sentin negsugid ki Jesus pasal et pineimatey et senung taaw dut taw't Galilea i Gobernador Pilato, na kedyeng dugu' nekelamud dut dugu' et sisimeyaan dye. ² Sinugid i Jesus kwan ye, "Pengirakira myu itueng menge' taw't Galilea lebing mekeselaan dut ibang menge' taw't lungsud et Galilea sabab et pineliyutan dye samat kwantin? ³ Isugid ku dimyu, 'Diki!' Megdemikian dimyu mebinasa kew ginsan nega, selyu lang ba' ginsan kew megsusun. ⁴ Etawa samat sempulu' walung ketawan neng natey in sabab neugbaan et melangkew ne benwa dut lungsud et Siloe, pikir myu dye in lebing mesungal dut ibang menge' taaw na' meglelegdeng dut lungsud et Jerusalem? ⁵ Isugid ku dimyu, 'Diki!' Megdemikian kemyu ginsan metiksa' gasi, selyu lang ba' megsusun kew et ginsa't sala' myu."

Beleybey pasal dut Puun et Igus Kaya Megbua'

⁶ Pegketbes sinugid i Jesus gasi itueng beleybey, kwan ye, "Maya sembatung taaw na maya sembatu puun et igus peluluwak dut luluwakan ye. Sinurungan ye supaya birinen ba' maya ne bua'. Segwa' kaya lang nebiyanan ye, misan sembatu. ⁷ Angkansa sinugiran ye sembatung lelaki neng megtutunggu dut luluwakan na' atin kwan ye, 'Maya ne telung teun ne pepeuli'peuli' ku supaya memiri' lang et bua' et igus na' itue, segwa' kaya lang misan sembatu bua' ye. Tebnga' ne lang! Sabab katernung lang dut

ibang luluwaken.' ⁸ Sambag et lelaki, 'Begerar, pesari' lang mena sentin seked seng teun sulayan ku kelian pelibut ye pegketbes burburan ku et pitaba' ye. ⁹ Na ba' mua', menunga! Segwa' ba' diki, atin pe' ipetbeng ne lang.' "

Nepenunga i Jesus Sembatung Libun dut Eldew et Kepeternan

¹⁰ Sembatung Sabadu, atin Eldew et Kepeternan, si Jesus negtuldu' dut sembatung pengempuan na' benwa et menge' taw't Judio.

¹¹ Negteka', maya sembatung libun sentin na maya ne sempulu' walung teun ne sakit ye sabab et mereraat na' meraat na taaw. Kaya ne meketigna', alu' ye pekekeyutung lang.

¹² Ganang nebiri' i Jesus ya, tiningkag ye na pekabi' dut unaan, kwan ye, "Libun, nepenunga ke ne et reresanen mu." ¹³ Dimpen i Jesus elima ye dut libun, indyari megtuy nekeunat ne ya. Pegketbes negbantug ne ya dut Empu' Banar dut Langit. ¹⁴ Segwa' nemengiseg pepengendelan et pengempuan na' benwa et menge' taw't Judio, kwan ye, "Maya enem neng eldew supaya megkeradya." Indyari kwan ye gasi dut menge' taaw, "Teyen dut menge' eldew na atin, kemyu matu' supaya mepenunga kew, diki lang dut Eldew't Kepeternan."

¹⁵ Sinugid i Jesus kenye, kwan ye, "Kemyu menge' pebi'biri'! Diki be pegbebaran sinu-sinu dimyu dut kukurangan dimyung kesepian etawa kekuraan misan Eldew't Kepeternan, beke' pepeliwan myu supaya mepeinum? ¹⁶ Itueng libun na' itue teyeg dut tutusan i Abraham, keilangan

na mekulpasan misan ne Eldew et Kepeternan, sabab sempulu' walung teun ne pegsisigtan i Seytan." ¹⁷ Nemeglelew menge' ginsa't kesagka' ye, sabab et ating bebresen i Jesus. Segwa' menge' ibang taaw neksanan ginsan sabab et atin neng kelilu'lilung binwat i Jesus.

Beleybey pasal et Elinseg et Mustasa
(Mateo 13:31-32; Markus 4:30-32)

¹⁸ Indyari nengingkut si Jesus, kwan ye, "Enu-kwan ipatus pengmilikan et Empu'? Enu atin peselian ku? ¹⁹ Itue pelan pesemanan ku. Sali' ye samat sembatung elinseg et mustasa, na insi' et sembatung taaw ampa' ye ne linuwak dut luluwakan ye. Diminekla' negmendyaring sembatung puu't kayu, pegketbes menge' kebegitan et lelengew nememugad dut menge' sanga ye."

Beleybey pasal et Pikembang
(Mateo 13:33)

²⁰ Indyari nengingkut gasi peuli' kwan ye, "Enu gasi pepetusan ku pengmilikan et Empu'? ²¹ Patu ye samat pikembang na insi' et sembatung libun, pegketbes linimbug ye dut kelang timpung na begas seked nepekembang ye itue ginsan."

Mesigpit na' Lelengewan
(Mateo 7:13-14, 21-23)

²² Indyari siminurung si Jesus dut menge' lungsud beke' dut menge' kebenbenwanan na megtutuldu' sasat ya pelelembus dut lungsud et Jerusalem. ²³ Maya sembatu nengingkut kenye,

kwan ye, “Menunuldu', merali' minge' senu lang be neng minge' taaw mebawi'?”

²⁴ Indyari kwan i Jesus dut kedye, “Pengmilikan et Empu' samat mepiet neng lelengewan na benwa. Legesa' myu banar na mekesled dut mesigpit na' lelengewan, sabab sugiran ku kemyu, mekansang sumulay sumled segwa' diki lang kesled. ²⁵ Na ba' tinengleb ne et Empu't benwa lelengewan, kemyu tumyeg mene dut liwan beke' megtutuktuk, sampay megtitingkag. Kwanen myu, 'Empu', ukabi' damen lelengewan.' Segwa' kwanen ye, 'Kaya kilala ku kemyu etawa ba' embe mawa' myu.' ²⁶ Indyari sumambag kew, 'Siminaru kay dimu, nengaan beke' nenginum beke' nekeuna ti' ikew negtuldu' dut lungsud kay.' ²⁷ Segwa' empu't benwa megsugid kedye kwan ye, 'Kaya kilala ku kemyu, beke' ba' embe teyeg myu. Angkansa perayu' kew daken kemyu ginsan, neng minge' mememaal et mereraat.'

²⁸ “Indyari eluen myu siyak beke' deringetngget et nipen myu sabab ba' mebiri' myu de Abraham, Isaak, beke' si Jakob, beke' ginsa't minge' tarus et Empu' na dut pengmilikan et Empu', segwa' dimyu dyeganan kew diki liwan kesled lang! ²⁹ Dumateng minge' taaw teyeg dut sebagean beke' sedpan, iraga' beke' dut selatan, na lumuruk dut kelang kenkaan dut pengmilikan et Empu'. ³⁰ Tantu banar maya ne tiban minge' taaw emuri, temed duntin mekeuna dye ne. Beke' maya gasi minge' taaw nekeuna tiban, temed mekeemuri dye ne duntin.”

*Merupuk si Jesus pasal dut Jerusalem
(Mateo 23:37-39)*

³¹ Ating masa maya menge' senung pari' na Pariseo siminurung ki Jesus, kwan dye, "Tirengi' ne itueng lungsud beke' sumurung ke ne lang dut misan embe, sabab gaay i Gobernador Herodes na imeteyen ke." ³² Indyari, siminambag si Jesus, kwan ye, "Ire' sugiri' ating merunding, kwana' kenye, 'Megpeliwan ku't menge' meliwanen beke' megpenunga et menge' taaw. Sibantu' diklem beke' keduwanan mura ku metbesan keradya ku.' ³³ Misan enu nega meinabu, keilangan na mepelembus ku panew ku tiban, diklem, sampay keduwanan, sabab asal, kaya lang tarus et Empu' na matey liwan et lungsud et Jerusalem!

³⁴ "U, taw't lungsud et Jerusalem, kemyu ne-matey et menge' tarus et Empu', beke' nemakal et batu dut menge' dinaak surung dimu apang imeteyen. Daran ku ne teyen pegtimungen ginsan dimung taaw, samat pegtimung et sembatung upa dut kenyeng menge' duruy dut kenyeng menge' elad, segwa' mendi' kew. ³⁵ Birina' lang, binwat et Empu' metirengan atin menge' benwa myu na kaya ne sunu'. Sugiran ku kemyu, na diki myu ne aku mebiri' peuli' seked mebres myu, kwanen myu, 'Bentugen ya na matu' sabab et ingaran et Empu' Banar.' "

14

*Pinenunga i Jesus Sembatung Lelaking Peman-
tat dut Benwa't Pariseo*

¹ Sembatung Eldew et Kepeternan ganang penganan si Jesus dut benwa et sembatung pegkilelanan na' Pariseo, sinipian banar et menge' Pariseo si Jesus. ² Dut teteyumanan ye maya sembatung lelaki na pegtiksaen et sakit ye neng pematat. ³ Iningkut i Jesus menge' Pariseo beke' ating menge' biaksa dut Keseraan i Moises, kwan ye dut kedye, "Sungsang taku' dut Keseraan ba' megpenunga dut Eldew et Kepeternan, etawa diki?" ⁴ Segwa' kaya nemekegibek dye. Indyari kimpetan i Jesus lelaki in ampa' ye ne pinegulinan pegketbes pineugad.

⁵ Pegketbes iningkut i Jesus dye, kwan ye, "Ba' maya sembatung yegang myu etawa sembatung sapi' na negdag dut tebud dut Eldew et Kepeternan, diki myu ya betunen megtuy?" ⁶ Segwa' misan legtik kaya lang nemekesambag.

Measip beke' Pegpepekebaba'

⁷ Nepangling i Jesus na pegpilinen et menge' mengluluruk sebarang eerungan et menge' metetaas. Angkansa binulili i Jesus, kwan ye dut kenyeng beleybey. ⁸ "Ba' maya mengdangin dimyu dut sembatung pegkenkaan dut eldew et bulun, kas kew't arung dut eerungan et menge' metetaas, kalu' maya dinangin dye na lebing kilala dut dimyu. ⁹ Indyari pekebiyan kew et nengdangin in pegketbes sugiran kew et kwantin, kwanen ye, 'Igbeya' erungan myu dut taaw na' itue.' Indyari meglelew kew, beke' melegesasan kew na marung dut eerungan et menge' sirsimpir lang ti'. ¹⁰ Segwa' ba' kemyu denginen, atin pilina' myu sebarang eerungan et

menge' simpir in, indyari pegdateng et nengdangin in, kwanen ye dut dimyu, 'Bila', ani' arungi' myu, menunga-nungang eerungan i.' Sabab et atin mepetaas kew dut elepa't menge' ibang mengluluruk. ¹¹ Sabab ba' sinu meingin ipetaas ye diri ye, ya in mepebaba. Beke' sebarang pepebaba ye diri ye, ya in mepetaas."

¹² Indyari sinugiran gasi i Jesus ating pengdangin in, kwan ye, "Ba' ikew negpanyap et penengaldew etawa pengmapun, kasi' pegdengina' sebarang bila' mu, dimung menge' ketipusdan etawa menge' kekempungan etawa menge' mentiri' neng menge' rurungan mu. Na ba' kwantin buwaten mu, peuli' ti' ikew gasi denginen dye, angkansa dye nekeganti ne rimu. ¹³ Segwa' ba' maya pinanyap mu kelang kenkaan, atin dengina' sebarang miskin, menge' pangkul, menge' piley beke' menge' beleg. ¹⁴ Indyari ikew pesukuran, misan diki dye keganti rimu, temed ikew maya ganti' et Empu' dimu dut pegbiyag peuli' et menge' taw't metitigna'."

Beleybey et Kelang Kenkaan
(Mateo 22:1-10)

¹⁵ Maya sembatu, iba ye dut lemisaan, nekekingeg et itue e, kwan ye dut ki Jesus, "Mesukud sebarang kekaan dut kelang kenkaan dut pengmilikan et Empu'." ¹⁶ Siminambag si Jesus et sembatung susugiren, kwan ye, "Maya sembatung lelaki negpanyap et kelang kenkaan, beke' nengdangin et mekansang neng mengluluruk. ¹⁷ Pegdateng et eldew ye ne, pinesurung ye kenyeng menge' uripen, supaya megsugid dut

sebarang pinengdangin in, kwanen dye, 'Ani kew ne, sabab ginsan nepanyap ne.' ¹⁸ Segwa' sali'sali' negpekiampun dye ginsan. Kwa't una in, 'Keeelen ku lang et lugta', keilangan meruntin ku ampa' mebiri'. Mengangat ku mene dimyu et ampun sabab diki keruntin ku.' ¹⁹ Sembatu gasi negsugid, kwan ye, 'Nekeelen ku et limang tegduruwa neng sapi' neng pengeraru, keilangan mesingkewan ku supaya mesulayan ku dye, angkansa maapa' myu mene aku sabab diki keruntin ku.' ²⁰ Maya nega sembatu negsugid, kwan ye, 'Diki ku keruntin sabab bagung bulun ku pe'.'

²¹ "Indyari negpeuli' uripen dut pegibuten ye, pegketbes negsugid. Indyari, empu't benwa in niseg, ampa' gasi nengdaak, kwan ye, 'Manew kew gasi, segwa' tikasa' myu lang. Sumurung kew dut menge' dalan beke' menge' mesigpit na' dalan dut lungsud, sampay menge' miskin pengdengina' myu, menge' pangkul, menge' beleg, beke' menge' piley.' ²² Indyari pagka' nebuwat ne et uripen, kwan ye, 'Begerar, sebarang daak mu damen in, netuman ne, segwa' melugkew nega.' ²³ Angkansa, negsugid gasi begerar kwan ye dut menge' uripen ye, 'Sumurung kew gasi peuli' dut menge' kelsada sampay dut menge' dalan surungan dut menge' kebudbukiran. Peglelegesa' myu dye na matu', supaya mebahanan ne benwa ku. ²⁴ Isugid ku dimyu, sebarang unang dinangin ti' misan sembatu diki dye kerasa et menge' pinepanyap ku neng kelang kenkaan.' "

*Tiksa' et Sembatung Pinepengendelan
(Mateo 10:37-38)*

²⁵ Mekeldam menge' taaw megbebaya' ki Jesus. Indyari, liminingew si Jesus dut kedye, kwan ye, ²⁶ "Ba' sinu mibut daken, subali' pegkasi ye daken luwas nega dut pegkasi ye dut kenyeng ama' etawa indu', kenyeng esawa, etawa kenyeng menge' yegang, menge' ketipusdan. Megdemikian, ba' diki pegkasi dut diri ye atin ya, diki lang megmendyaring mepengendelan ku. ²⁷ Beke' ba' sinu megmendyaring tindeg ku keilangan memsan et diri yeng krus, ingin bersen sumandal et keliyutan misan dut kemeteyan, beke' mibut daken.

²⁸ "Supama sembatu dimyu na megpetiyeg et melangkew na' benwa, diki be marung mena ya pegketbes itung-itungen ye ba' senu megastu, supaya mesewran ye ba' dyukup ne pirak neng penggastu duntin? ²⁹ Sabab ba' meusuk ne pemidyuru', indyari sumked ne lang sentin diki ye ne mepetbes benwa ye, sebarang kebiri' menawey kenye. ³⁰ Kwanen dye, 'Itueng taaw negbenwa, segwa' kaya lang mekebara' ye.'

³¹ "Etawa sembatung surutan megpepanyap supaya menggira dut ibang surutan. Diki be pikir-pikiren ye mena ba' sempulung ribu na' menge' kesundeluan ye enu't mekedyaring ilawan ye dut duwangpulung ribu na' menge' kesundeluan na mekidugpak kenye. ³² Na ba' nerim ye diki mekedyari, megpeuna ne ya et menge' taaw ye supaya mekipegsulut-sulut sasat merayu' nega menge' keatu ye. ³³ Megdemikian, ba' pegkasi daken diki lumuwas dut pegkasi ye

et diri ye, diki lang ya memendyaring pepengenanaran ku.”

Manag na' Asin

(Mateo 5:13; Markus 9:50)

³⁴ “Asin in menunga. Segwa' ba' manag ne, enukwan nega mepeuli' rasa ye? ³⁵ Kaya ne guna dut pitaba' et lugta' etawa misan dut tembakan et dugami. Angkansa itimbag ne lang itue. Na, ba' sinu meingin mekesewd, sebarang kumingeg et ba' enu bersen dimyu et Empu'.”

15

Beleybey pasal et Nalam neng Bibili

(Mateo 18:10-14)

¹ Na, maya menge' menunukut et buwis beke' menge' ibang mekeselaan nepekabi' pelibut dut ki Jesus apang kekingeg. ² Segwa' nemenglimut menge' pari' na' Pariseo beke' menge' menunuldu' et Keseraan, kwan dye, “Itueng taaw pegterimanen ye menge' mekeselaan sampay pemegbe'baya' nega mengaan.” ³ Indyari, negtuturan si Jesus kedye et sembatung beleybey, kwan ye,

⁴ “Supama sembatu dimyu maya senggatus neng bibili. Indyari nalam sembatu. Diki taku' tirengan ye siyam neng pulu' siyam dut kelnangan, pegketbes tulusen ye inyet nalam in seked mebiyanan ye? ⁵ Na ba' mebiyanan ye ne ating bibili, tenggulen ye atin, na maya keksanan. ⁶ Muli' ya dut benwa ye. Indyari ipetingkag ye menge' bila' ye beke' menge' kerurungan ye. Indyari sugiren ye, ‘Mekilami kew daken,

sabab nebiyanan ku ne nalam neng bibili ku in.' ⁷ Sugiran ku kemyu, megdemikian samat kwantin gasi dut langit, mekansang mekeksanan sabab lang dut sembatung mekeselaan na neg-susun et sala' ye. Segwa' diki ne banar dut siyam neng pulu' siyam neng metigna' in, sabab diki dye ne keilangan megsusun nega."

Beleybey pasal dut Nalam neng Dublun

⁸ "Etawa, supama maya sembatung libun na maya sempulu' dublun ye. Indyari nalam sembatu. Diki taku' siluan ye et pelitaan, menilig dut benwa beke' tulusen ye banar seked mebiyanan ye atin? ⁹ Na ba' nebiyanan ye ne itue, denginen ye kenyeng menge' bila' beke' menge' rurungan ye, indyari sugiren ye dut kedye, 'Mekilami kew daken, sabab nebiyanan ku ne dublun ku neng nalam in.' ¹⁰ Megdemikian sugiran ku kemyu maya keksanan dut elepa't menge' dereakan et Empu' sabab lang dut sembatung mekeselaan na' negsusun et sala' ye."

Beleybey pasal dut Nalam neng Yegang

¹¹ Neglahyun tuturan i Jesus dut kedye, kwan ye, "Maya sembatung taaw na maya duwang kelekian yegang ye. ¹² Ating kerinan neg-sugid dut ama' ye, kwan ye, 'Ama', igbeya' ne daken menge' bagi' ku dut menge' pusaka' mu in.' Angkansa pinegbagi'bagi' ne lang et ama' dut kedye. ¹³ Pegketbes et atin, ingga pe' nekwitan banar, pinengakut ne et kerinan ginsa't bagi' ye in. Siminurung dut merayung lungsud pegdateng ye dun, duntin ye ne pineng-gastu kementirian ye, na kaya sewd-sewd neng

pineggegestuan. ¹⁴ Pagka' negastu ye ne ginsan, diminateng kelang urap dut lungsud na' atin, sampay ya timinagna' ne gasi kesigpitan ye. ¹⁵ Angkansa siminled net keradya dut sembatung meglelegdeng duntin, indyari pinekeredyanan kenye dut uma, na megpekaan lang et menge' kebiyekan duntin. ¹⁶ Ingin ye mesunuan beteng ye et misan mene menge' apa neng kekanen et menge' biyek in, segwa' misan sembatu kaya megbegey kenye.

¹⁷ “Ganang netewtewan ye ne, kwana' ye ne dut diri ye, ‘Dut kineldam-keldam et menge' uripen et ama' ku, maya peglebi-lebi nega kedye menge' kekanen, segwa' daken atue megpatey ku net urap. ¹⁸ Peuli' ku ne lang dut ama' ku.’ Indyari sugiren ku kenye, ‘Ama', negkesala' ku dut Empu' Banar beke' dimu. ¹⁹ Diki ne megpatut na tingkagan mu nega aku't yegang, isiringa' ku ne lang na sembatu mung tetengdanan.’ ²⁰ Angkansa timinyeg ne pesurung dut kenyeng ama'.

“Segwa' merayu'rayu' nega nepayag ne ya et kenyeng ama', nekeingasi' banar ama' ye. Darak ginsan megsususup et yegang ye, pegdateng meg-tuy kinekepan ye beke' inimbuan. ²¹ Negberes yegang, kwan ye, ‘Ama', negkesala' ku dut Empu' dut langit beke' dimu. Diki ne megpatut na tingkagan mu nega aku't yegang.’ ²² Segwa' sinugid et ama' dut kenyeng menge' uripen, ‘Sekelia' myu, bita' myu't menungang pekayan ampa' myu ne pepekayan. Pesingsingi' myu keremut ye beke' petempai' myu tiked ye. ²³ Bita' myu atue pinetaba' neng ibun et sapi' in ampa'

myu ne sumbelien, megkenkaan beke' meglami-lami tyu. ²⁴ Sabab itueng yegang ku samat natey ne pegketbes negbiyag peuli'; Nalam ne teyen segwa' nebiri' ku nega.' Indyari, tinegnanan dye ne meglami-lami.

²⁵ "Segwa' ating masa, uka' in dun nega't uma. Ganang megkekabi' ne et benwa, nekekingeg et binesalan beke' tinrekan. ²⁶ Angkansa pinet-inkag ye sembatung uripen dye, indyari in-inkut ye, kwan ye, 'Enu neinabu duntin?' ²⁷ Sinugid et uripen, 'Ari' mu be nekeuli' ne, beke' ama' myu negpesumbali' et pinetaba' neng ibun et sapi', sabab nekeuli' ne na kaya enu-enu ye.' ²⁸ Pagka' kwantin ne, nengiseg uka' in beke' mendi' ne sumled et benwa. Angkansa liminiwan ama' ye, beke' inimuyuk ye uka' in. ²⁹ Segwa' sinambag et uka' in dut ama' ye, 'Birina', megsuku' ku dimu et ginsa't menge' teun sampay tiban, na kaya megsemal ku ba' menahag kew. Segwa' misan yegang et kambing kaya hinggeyan mu aku supaya meglami-lami kay et menge' bi'bila' ku. ³⁰ Segwa' itueng yegang mu neng ari' ku, na' nengamin et sentenga' neng menge' pusaka' mu sabab lang dut megpebeis-beis dut menge' kelilibunan, temed ga in sinumbelian mu nega ya et pinetaba' neng sapi!' ³¹ Siminambag Ama' ye kenye, 'Yegang, daran te pegbe'baya' beke' ginsa't menge' pengarta' ku in, atin dimu. ³² Segwa' tiban, patut lang na meglami-lami tyu, sabab itueng ari' mu samat natey ne, temed tiban negbiyag peuli'; nalam ne ya, segwa' ya tiban nebiyanan ne.' "

16

Beleybey pasal et Merunding neng Pepengedelan

¹ Negsugid si Jesus dut kenyeng menge' pepengenan, kwan ye, "Maya sembatung mentiri' neng lelaki, binaal ye et sembatung uripen na pepengedelan ye. Na itueng taaw na pepengedelan na netendes et pengrugi' et menge' pusaka' et mentiri' neng lelaki. ² Angkansa pinetingkag ye ya beke' iningkut, kwan ye, 'Enu itueng mekekingeg ku pasal dimu? Ipetura' be daken pasal dut pinekpetan ku dimu, sabab diki ku ne ikew baalen nega et pepengedelan ku.'

³ "Indyari, nepikir et pepengedelan in, kwan ye, 'Enu ne buwaten ku tiban? Sabab pegibuten ku, ugaran ye ne aku't keradya. Ne, kaya sewd ku megeraru et lugta' beke' kelewleew ku ne ba' mengangat ku lang et tabang. ⁴ A, sewd ku ne ba' enu buwaten ku, supaya ba' meugaran ku net keradya atue e, menge' taaw menerima daken dut kedyeng menge' binenwa.'

⁵ "Angkansa pinetingkag ye tegesembatu-sembatu menge' nekeutang et kenyeng pegibuten. Iningkut ye meguna in, kwan ye, 'Senu utang mu dut pegibuten ku?' ⁶ 'Walung gatus neng galun et lana,' sambag ye. Indyari sinugiran ya et pepengedelan kwan ye, 'Isia' listaan et utang mu, arung sekali', indyari buwata' ne lang et epat neng gatus.' ⁷ Pegketbes iningkut ye gasi pengeruwa in, kwan ye, 'Dimu senu gasi utang mu?' 'Seng ribung gantang et parey,' sambag ye.

Indyari sinugiran ye ya, kwan ye, 'Isia' listaan mu, buwata' ne lang et walung gatus.'

⁸ "Pegka' neliling et pegibuten ba' enu inelu' dut menge' nekeutang ti' ating mgrurunding na' pepengendelan ye dinayew ya, sabab ye mekesewd ne. Sabab asal lebing mependey menge' taaw na kaya mengandel et Empu' dut menge' sebaya' dye, eset menge' taaw et silu' na mengandel et Empu'. ⁹ Sugiran ku kemyu, gemita' myu mentiri' atu't dunya' na' itue supaya kumeldam bila' myu. Pegdatek patey kew ne, terimanen dye ikew dut benwa dye na kaya seskeran dut langit.

¹⁰ "Sebarang mekepengendelan et isek-isek mepengendelan gasi et kela'. Segwa' ba' diki mekepengendelan et isek-isek, megdemikian diki gasi mepengendelan et kela'. ¹¹ Angkansa ba' diki kew mekepengendelan et menge' mentiri' atu't dunya' sinu gasi mekepeket dimyu et tantung mentiri'? ¹² Beke' ba' diki ke mekepengendelan et pusaka' et sebaya' mu, sinu gasi megey dimu et pemusakaan et diri?

¹³ "Kaya sembatung uripen kekeradya dut duwang pegibuten. Merganen ye sembatu, indyari sembatu in bentanen ye, etawa esipen ye sembatu, indyari sembatu in mendinan ye. Pirak beke' Empu', diki mekedyari myu mesukuan sama-sama."

*Menge' Senung Bebresen Teyeg dut ki Jesus
(Mateo 11:12-13; 5:31-32; Markus 10:11-12)*

¹⁴ Ganang nekingeg itueng ginis et menge' taw't Pariseo, binulili dye si Jesus sabab meireg

dye et pirak. ¹⁵ Indyari, kwan i Jesus dut kedye, “Kemyung menge' pebi'biri' dut menge' taaw kunu' menunga keradya myu, segwa' sewd et Empu' ba' enu seled atey myu. Sabab sebarang merga' banar dut pemiri' et menge' taaw, segwa' dut pemiri' et Empu' atin kaya keguna-guna.”

¹⁶ “Menge' Sara' i Moises beke' kityung menge' Kesuratan et menge' tarus et Empu', atin pinepakay seked mene ki Juan neng mememewtismu diminateng. Pegketbes, Menungang Abar pasal et pengmilikan et Empu' pineabar. Angkansa ginsa't taaw memegleges kesled pengmilikan et Empu'. ¹⁷ Segwa' lebing merugey mepapas langit beke' lugta' eset malam sembatung samat ampang et beres et Kesuratan pasal Keseraan et Empu', atin diki lang mepapas seked keskeran.”

*Pegtuldu' i Kristo pasal et Pegbutas
(Mateo 19:1-12; Markus 10:1-12)*

¹⁸ “Sebarang lelaki na memutas et esawa ye, pegketbes, mengesawa ibang libun, ya negkesala' et pegbeis. Beke' ba' lelaki mengesawa et binutanan neng libun, megdemikian negkesala' et pegbeis.”

Lelaki na' Mentiri' beke' si Lasaro

¹⁹ “Maya sembatung lelaki na' mentiri' megbebodyu' et menunungang pemekayan, beke' pili' lang neng menge' kekanen pegkanen ye eldew-peldew. ²⁰ Beke' maya pelilitid lang set lelungewan ye, sembatung pemengangat neng taaw ingaran ye si Lasaro. Bilug ye baha net upang. ²¹ Gaay ye mengaan misan mene menge'

mumu' neng mekeregdag teyeg dut lemisaan et mentiri' in. Menge' ireng mekgabi' kenye sampay pegtilaan menge' tawan ye.

²² “Diminateng timpu na si Lasaro natey, indyari binibit ne ya et menge' dereakan et Empu' dut abi' i Abraham dut langit. Indyari lelaki na' mentiri' in natey gasi kenye, pegketbes limbeng ne. ²³ Segwa' nesurungan ye dut Narka', na ya dut seled ketiksaan. Indyari timiningara' nebiri' ye si Abraham merayu' dut langit, abi' ye si Lasaro. ²⁴ Angkansa, timiningkag kenye, kwan ye, 'Upu' Abraham, ingesini' ku, daaka' si Lasaro na iditil ye tuldu' ye dut danum tebes peremigen ye dila' ku, sabab meketiksaan ku't apuy na' itue e'.

²⁵ “Na siminambag si Abraham, kwan ye, 'Yegang, rendema' kwit pebibiyag ke nega, neterima mu ne ginsan neng menunungang ginis. Segwa' si Lasaro, kenye neterima ye menge' keliyutan ginsan. Kenye tiban melahay ne, segwa' dimu dut keliyutan. ²⁶ Beke' iba set pinegketngaan tyu, kami beke' ikew, maya elet, kelang pengras, angkaan diki ne kesentin sebarang ani' e, beke' diki ne keani' sebarang esentin in.' ²⁷ Indyari siminambag mentiri' kwan ye, 'Ba' kwantin pelan upu' Abraham, ba' mekedyari teyen dut dimu, daaka' ne lang si Lasaro dut benwa et ama' ku. ²⁸ Sabab untin maya nega limang ketipusdan ku neng menge' kelelekian. Iperuntina' myu supaya megpeamayamay kedye, supaya diki dye kesurung atu't ketiksaan tu'.

²⁹ “Segwa' siminambag si Abraham kwan ye,

'Duntin nega maya Keseraan i Moises beke' Kesuratan et menge' tarus et Empu'. Atin subali' endelen dye.' ³⁰ 'Diki lang, upu' Abraham,' kwan ye. 'Ba' maya teyen sembatu neng mawa' ne natey sumurung kedye, merali' megsusun dye ne.' ³¹ Segwa' sinambag ye ya, kwan ye, 'Ba' diki dye kumingeg ki Moises beke' dut menge' tarus et Empu', megdemikian diki lang gasi endelen dye sembatung patey misan negbiyag ne peuli.'
”

17

Pegtutuldu' i Jesus pasal et Keselaan (Mateo 18:6-7, 21-22; Markus 9:42)

¹ Sinugid i Jesus dut menge' pepengenan ye, kwan ye, “Tantu banar, dumateng menge' indeginis neng pesebaban pasal tiharan et pegkesala' et taaw. Segwa' keingasi'ingasi' ating taaw na' tinyegan et pegkekesala' in. ² Menunga nega kenye ba' tekina et kelang batu liyeg ye beke' itimbag ya dut dagat, endey lang ba' ya teyegan et pegkesala' et misan sembatung yegang na itue. ³ Angkansa inget kew. Ba' sebaya' mu megkesala' dimu, bulaga' megtuy. Na ba' megsusun ya, maapa' gasi. ⁴ Ba' ya megkesala' dimu et kepitu seng eldew, indyari kepitu gasi pepeuli'peuli' dimu supaya mengangat et ampun, empuna' ya gasi.”

Pegtutuldu' i Jesus pasal et Pengandel dut Empu'

⁵ Indyari neres menge' pepengenan ye dut Begerar, kwan dye, “Dugangi' pegandel kay.”

⁶ Indyari siminambag si Jesus, kwan ye, “Ba' maya pegandel myu sali' ye samat isek-isek neng elinseg et mustasa in, mekedyari myu ne sugiran itueng kayu indyari kwanen myu, ‘Megabut ke teyen, pegketbes megubu' ke dut dagat.’ Isugid ku ne sebanar, meinabu dut kayu na' atin ba' enu sinugid myu.”

Pegtutuldu' i Jesus pasal et Suku' et Uripen

⁷ “Supama sembatu dimyu maya sembatung uripen pengeraru etawa megtutunggu et menge' bibili. Pegdateng ye mawa' dut uma, sugiren be kenye, ‘Arung ne ani', beke' pengan ne?’

⁸ Diki be taku' sugiran et pegibuten ye, kwanen ye, ‘Penyapa' ne pengmepunan ku, beke' selini' mena bilug mu pegketbes sukui' ku sasat penginum beke' pengan ku nega. Pegketbes, mekedyari ke ne menginum beke' mengaan.’ Diki be taku' samat kwantin? ⁹ Beke' megpesukur taku' pegibuten ye sabab nebuwat ye ba' enu sinugid kenye na buwatan? Diki! ¹⁰ Megdemikian dimyu, pegka' mebuwat myu ne ginsa't pinandu' dimyu na buwatan, indyari kwanen myu kami tu', ‘Kami na kaya keguna-guna neng menge' uripen, pegtumanen kay lang ba' enu pinesuku' damen in.’ ”

Pegpenunga si Jesus dut Sempulung Tegeldew-eldew

¹¹ Pegsurung i Jesus dut lungsud et Jerusalem, bineyaan ye dut pinegketngaan et bangsa et Samaria beke' Galilea. ¹² Ganang megkek-abi' ne ya dut kebenaranwanan, sempulu' neng kelekian na maya eldew-eldew siminusup

kenye. Indyari nepetaren dye dut mere'rayu'.
¹³ Indyari nemeningkag dye lang et mebasag, kwan dye, "Jesus, Begerar, ingesini' kay!"
¹⁴ Pegkebiri' ye dut kedye kwan ye, "Panew kew ne, ipebirina' bilug myu dut menge' pari' apang mesewran dye ne na pinenunga kew ne." Ganang megsusurung dye ne, nemegnunga ne.

¹⁵ Maya sembatu kedye, ganang nebiri' ye bilug ye menunga ne, negpeuli' kenye dut ki Jesus na megbebensag et pegbantug dut Empu' Banar. ¹⁶ Pegdateng ye dut elepan i Jesus, megtuy nepekleb dut titikeran ye beke' negpeselamat; segwa' ya lang na' sembatung taaw tumpang teyeg dut bangsa et Samaria. ¹⁷ Iningkut ya i Jesus, kwan ye, "Diki be sempulu' kew pinenunga in? Embe ne siyam in?" ¹⁸ Kaya lang misan sembatu kedye na nebiri' ku na negpeuli' atue e beke' negpepeselamat etawa megbebantug dut Empu' Banar, selyu lang itueng taaw na tumpang tu'." ¹⁹ Indyari kwan ye dut kenye, "Teyeg ne beke' panew ne. Pinenunga ke ne et pegandel mu et daken."

Pegdateng et Pengmilikan et Empu' Banar
(Mateo 24:23-28, 37-41)

²⁰ Sene in, menge' pari' na' Pariseo nemengingkut ki Jesus, kwan dye, "Ingyan dumateng pengmilikan et Empu' Banar?" Siminambag si Jesus kwan ye, "Pengmilikan et Empu' dumateng na diki lang mebiri' myu. ²¹ Kaya taaw kesugid et 'Atu' ne' e! etawa, 'Duntin ne!' Sabab pengmilikan et Empu' esen net dimyu."

²² Indyari kwan ye dut kenyeng menge' pepen-genaran, "Dumateng timpu na gayen myu teyen na mebiri' misan lang sembatung eldew et Yegang et Taaw, segwa' diki myu mebiri' atin.

²³ Menge' taaw megsugid, 'Duntin ne ya!' etawa, 'Atu' ne ya e!' Segwa' kasi' myu dye pegendela'.

²⁴ Sabab Aku neng Yegang et Taaw, dumateng mesingan ku samat kilat, mebinyaran ginsa't lelengew tihad dut sebanan sumked dut sedpan.

²⁵ Segwa' subali' aku sumandal mena et mekansang na' keliyutan beke' mendinan et menge' taaw et tiban neng timpu.

²⁶ Samat neinabu dut eldew i Noe tagna' banar, megdemikian eldew ku, atin Yegang et Taaw, kwantin gasi meinabu.

²⁷ Menge' taaw pemengaan, pemenginum, pemengesawa, sampay pepeesawa seked lang siminled si Noe dut kapal letew ye. Pegketbes diminateng ne liyud sampay nebinasa ginsan et menge' taaw netetektak atu't dunya'.

²⁸ "Megdemikian, kwantin gasi neinabu dut eldew i Lot. Menge' taaw pemengaan beke' pemenginum, pemengelen beke' pepelen, pemengluwak beke' pemegbenwa.

²⁹ Segwa' ganang diminateng timpu na si Lot pineugad ne dut lungsud et Sodoma, mura diminlek et apuy beke' menge' batu neng megdedleg teyeg dut langit indyari ginsan dye netpu' ne.

³⁰ Megdemikian samat kwantin gasi meinabu dut eldew na mebunayag ne Aku neng Yegang et Taaw.

³¹ "Dut eldew na atin, kaya ne misan sinu endey ne ya mineug supaya mengisi' et

menge' pengarta' ye ba' ya dut timbew't sapew. Megdemikian gasi ba' ya dut uma ye, endey ne ya muli'. ³² Rendema' myu esawa i Lot tagna' neng mesmal et atin sabab liminingew nega et pengarta' ye! ³³ Na ba' sinu meingin menagu' et biyag ye, malam atin. Segwa' ba' sinu meugaran et biyag ye, dumaran atin. ³⁴ Sugiran ku kemyu, dut pegdateng ku peuli', dut gebi na' atin, maya duwang ketawan dut iigaan. Sembatu isien, segwa' sembatu metektak. ³⁵ Duwang kelilibanan pemenglebek et parey. Sembatu isien, segwa' sembatu metektak. ³⁶ Maya duwang kelekian pemegkeradya dut uma. Sembatu isien, segwa' sembatu metektak dut sembatung ketulduan."

³⁷ "Embe meinabuan et atin, Begerar?" ingkut dye. Indyari siminambag si Jesus teyeg et ketulduan, kwan ye, "Na ba' embe pegderetunan et bangkay, duntin gasi pemegtimung menge' peruni."

18

Beleybey pasal et Meleges neng Libun na' Nebeluan beke' Sembatung Ukum

¹ Indyari, si Jesus negtuturan dut pepengenanaran ye et sembatung beleybey supaya ipebiri' kedye na dye subali' daran lang menelangin dut Empu' banar, beke' endey dye sumuen. ² Kwan ye, "Dut sembatung lungsud maya sembatung ukum na kaya megtakut dut Empu' etawa pengasip et menge' taaw. ³ Indyari maya gasi sembatung nebeluan na' libun dut ating lungsud

na daran megkabi' kenye supaya mengangat et ingasi', kwa't libun in, 'Tebangi' ku sabab dye penaksir daken.' "

⁴ "Segwa' kepire ne megmendi' ukum in. Segwa' ketepus-tepusan kwan ye dut diri ye, 'Misan ne kaya megtakut ku dut Empu' etawa penginasip et menge' taaw, itue ga na' libun e, sabab daran ye lang aku pegsesewen, ⁵ tebangan ku ne lang ya, taka-taka mepeeraat ye lang pikiran ku sabab et pegatu'atu' ye!' "

⁶ Indyari negsugid si Jesus, kwan ye, "Kingga' myu ba' enu binres et meyaat neng ukum in. ⁷ Deulu' Empu', diki Ye be metebangan menge' pinili' Ye, na daran lang megtitingkag kenye eldew gebi? ⁸ Sugiran ku kemyu, meterima dye na megtuy, tabang et Empu'. Segwa', ba' Aku neng Yegang et Taaw kepeuli' ne atue, maya nega taku' mebiyanan ku keendelan dut daken atu't dunya' na' itue?"

Beleybey pasal dut Pariseo beke' menge' Menunukut et Buwis

⁹ Pasal gasi dut menge' taaw na pemiri' dye et diri dye metigna', segwa' pememulili dut menge' sebaya' dye, si Jesus negtuturan et kwantin neng beleybey, ¹⁰ kwan ye, "Maya duwang kelelekian siminled dut benwa neng Pegpengempuan na' benwa supaya megpenelang dut Empu'. Sembatu in pari' na Pariseo, indyari sembatu in menunukut et buwis. ¹¹ Indyari, Pariseo kenye negpenalang et petitiyeg dut Empu', kwan ye, 'Empu' dut langit negpeselamat ku dimu sabab aku diki samat iba na' menenakew, etawa

menge' memumuwat et mereraat, etawa mengbebeis. Beke' diki aku samat itueng taaw neng menunukut et buwis tu'. ¹² Pegpuasa ku keruwa seled et senglinggu beke' pegbegey ku daken neng ikesempulu' neng bagi' ku et ginsa't kineredyanan ku dut dimyu, Empu'.'

¹³ "Segwa' ating menunukut et buwis, kenye dut mere'rayu' lang pegtitiyegan ye, sabab megleew ya. Tumingara' dut langit mendi' ne, misan ga in pegbektulen ye ne debdeb ye sabab et susun, kwan ye, 'Empu' banar dut langit, meingasi' ke daken, na sembatung mekeselaan.'

¹⁴ "Segwa' sugiran ku kemyu," binres i Jesus dut kedye, "itue ga neng lelaki e, menunukut et buwis, nuli' beke' puwas ne sala' ye dut Empu', diki lang samat atin sembatung pari' na Pariseo in. Sabab sebarang pemantug et kenyeng diri, atin mepebaba, segwa' sebarang pepekumbaba et bilug ye, atin key mepetaas."

Dimpenan i Jesus menge' Derisekan neng Keyegangan

(Mateo 19:13-15; Markus 10:13-16)

¹⁵ Mendyari nememibit menge' taaw et menge' keyengyegangan dye et ki Jesus supaya ipedpen dye et kenye. Segwa' ganang nebiri' et menge' pepengenan ye, pinemulag dye. ¹⁶ Segwa' pinekabi' nega i Jesus menge' keyengyegangan dut kenye, kwan ye dut pepengenan ye, "Pesari' myu lang ating menge' derisekan na' menge' keyegangan na pekabi' daken. Kasi' myu dye pegbulaga', sabab Pengmilikan et Empu' dut menge' taaw na' mengandel samat itueng

menge' keyengyegangan. ¹⁷ Sugiran ku kemyu et keberbenaran, sebarang diki tumerima et Pengmilikan et Empu' Banar samat pegterima et menge' keyengyegangan diki dye kesled et benwa et Empu' dut langit misan ne ingyan."

Mentiri' neng Pegibuten

(Mateo 19:16-30; Markus 10:17-31)

¹⁸ Indyari maya sembatung pegibuten et menge' taw't Judio nengingkut kenye, kwan ye, "Menungang Menunuldu', enu buwaten ku supaya mebiyanan ku biyag na' kaya seskeran?"

¹⁹ Siminambag i Jesus, "Manu pegtingkagan mu aku et menunga, sabab kaya lang menunga selyu lang ba' Empu'. ²⁰ Sewd mu be ating menge' sara' et Empu': 'Kas megbeis, kas pengimatey, kas penakew, kas megsugid et kaya keberbenaran, sampay untebia' ama' beke' indu' mu.' "

²¹ Indyari siminambag ating taw't mentiri', kwan ye, "Ginsa't sinugid atin, netuman ku ne tihad aku yengyegang nega."

²² Ganang nekingeg itue i Jesus, kwan ye dut mentiri', "Maya nega sembatu kurang mu. Ipegelna' ginsa't pengarta' mu pegketbes ibgeya' ating elen dut menge' miskin, indyari keisi' ke't kementirian dut langit. Pegketbes, matu' ke supaya mibut ke ne daken." ²³ Segwa' ganang nekingeg et ating lelaki itue, nekerupuk banar, sabab ya maya kelang kementirian.

²⁴ Indyari siminyek si Jesus dut kenye, kwan ye, "Meliyut banar kesled mentiri' dut pengmilikan et Empu' Banar. ²⁵ Gamlang kamelyo merugey-rugey nega kesled dut delang et dagum,

kas lang sembatung mentiri' na kesled dut pengmilikan et Empu'."

²⁶ Indyari sebarang nemekekingeg et itue, kwan dye, "Ba' kwantin, sinu mekedyaring kebawi'?"

²⁷ Siminambag si Jesus, kwan ye, "Sebarang diki lang mekedyari dut menge' taaw, segwa' dut Empu' ginsan mekedyari meinabu."

²⁸ Indyari neres si Pedro, kwan ye dut ki Jesus, "Na birina', pinenirengan kay ginsan sabab lang et kami nibut dimu." ²⁹ Siminambag si Jesus kenye, "Sugiran ku kemyu et keberbenaran. Ba' maya taaw na timinireng et benwa ye, etawa esawa ye, etawa menge' ketipusdan etawa menge' kegunnguran, etawa menge' keyegan-gan sabab lang dut pengmilikan et Empu', ³⁰ na ya keterima et lebi nega dut penewnan na' itue, beke' biyag na kaya seskeran dut penewnan na' megderateng."

*Tinedked Gasi Peuli' i Jesus Kenyeng Kepeteyan
(Mateo 20:17-19; Markus 10:32-34)*

³¹ Indyari, ginayat i Jesus sempulu' duwa neng menge' pepengenan ye in, kwan ye dut kedye, "Tiban itue sumurung tyu dut Jerusalem. Na, pesalan gasi dut ginsan neng sinurat et menge' tarus et Empu' tagna' pasal dut Yegang et Taaw, diki mekwit atin metuman. ³² Ipelugut ya dut menge' taaw neng diki Judio na pegbelbenglan, inlelewen, pegigban-igban, ³³ peglelepsan, indyari dut ketimpusan, imeteyen dye gasi ya. Segwa' pegdatek iketlung eldew, ya megbiyag peuli'." ³⁴ Segwa' ginsa't itue kaya neretian

et menge' pepengenan i Jesus ba' enu ingin bersen. Indyari tinagu' kedye retian et itue, sabab diki dye nesewran ba' enu lang atin pegbebresen i Jesus in.

Neng Miskin Nekebiri'
(*Mateo 20:29-34; Markus 10:46-52*)

³⁵ Ganang megkekabi' ne de Jesus dut Jeriko, maya sembatung beleg dut iged et dalan megarung ne lagi supaya megpeingasi'. ³⁶ Pegka' nekingeg ye kineldaman memegtetalib ne, in- ingkut ye ba' enu neinabu. ³⁷ Sinugiran dye ya, kwan dye, "Si Jesus neng tege-Nasaret megte- talib." ³⁸ Indyari timiningkag ne, kwan ye, "Je- sus, neng keupu'upuan i Surutan Dabid tagna', ingesini' ku." ³⁹ Segwa' binulag et sebarang memeguna in, kwan dye, "Kas kegibek!" Segwa' susulu ga neres et mebasag banar, kwan ye, "Keupu'upuan i Dabid, meingasi' ke daken!" ⁴⁰ Indyari nepetaren si Jesus, pegketbes tine- hagan ye na ipekabi' dut kenye. ⁴¹ Sinugid i Jesus, "Enu ingin mu na buwaten ku et dimu?" Siminambag beleg in, "Begerar, ingin ku teyen kebiri'." ⁴² Kwan i Jesus dut kenye, "Mekebiri' ke ne, dimung pengandel daken negpenunga dimu." ⁴³ Negdingan lang beres i Jesus, megtuy ne ya nekebiri', sampay neglahyun ne nibut ki Jesus, na megbebantug dut Empu' Banar dut langit. Ganang nebiri' itue et menge' taaw, negbantug dye gasi dut Empu'.

19

Si Jesus beke' si Sakeo neng Menunukut et Buwis

¹ Si Jesus siminled net lungsud et Jeriko, ganang megtetalib ne teyen. ² Maya dun sembatung lelaki ingaran ye si Sakeo, ya sembatung pengibuten na' menunukut et buwis, beke' sembatung mentiri'. ³ Ingin ye mebiri' ba' sinu taku' itueng Jesus na' pepsugiren. Segwa' sabab et mepandak, enung kwanen ye, sabab et kineldaman meglilimben ki Jesus. ⁴ Angkansa, nekepikepi ya dumarak dut unaan, indyari ninik dut kayung sikomoro supaya lang mebiri' ye si Jesus. Sabab nerim ye na si Jesus maya' dut dalan na' atin. ⁵ Ganang nekentek ne si Jesus, timiningara', indyari kwan ye, "Sakeo, ineug ne peri, sabab keilangan petaren ku dut benwa mu tiban." ⁶ Angkansa nineug ne ya et dali'dali', beke' tinerima ye dut benwa ye si Jesus et meksan. ⁷ Ginsa't itue nebiri' et menge' taaw, indyari nemegkines-kines, kwan dye, "Timinindal ne dut benwa et sembatung mekeselaan bin." ⁸ Indyari, timinyeg si Sakeo, beke' negsugid dut Begerar, kwan ye, "Birina' Begerar, tiban ipemgey ku ne dut menge' miskin tenga' menge' pengarta' ku, beke' ba' maya nerugian ku dut sinu-sinu, mekepat ku ne dye beyaran." ⁹ Indyari kwan i Jesus, "Tiban menge' taaw seled benwa na' itue maya ne kepuwasan et keselaan dye sabab minaap ne et Empu' samat ki Abraham neng keupu'upuan tyu tagna'. ¹⁰ Sabab Aku, Yegang

et Taaw, natu' supaya menulis beke' memawi' et sebarang minge' taaw nalam."

*Beleybey pasal et Dublun na Bulawan
(Mateo 25:14-30)*

¹¹ Sasat memegkikingeg nega minge' taaw, negtuturan gasi et sembatung beleybey si Jesus, sabab ya mekabi' ne dut Jerusalem, beke' seled pikiran et minge' taaw, dumateng ne megtuy pengmilikan et Empu'. ¹² Kwan i Jesus, "Maya sembatung metaas na' taaw siminurung dut merayung lungsud supaya buwatan ya et surutan. Pegdatek senung timpu, ya in peuli' nega. ¹³ Indyari pinetingkag ye kenyeng sempulung minge' uripen, pegketbes binggeyan ye kedye-kedye et sembatung dublun. Sinugid et surutan, kwan ye, 'Ipeuntunga' myu itueng dublun seked kepeuli' ku.' Indyari nugad ne. ¹⁴ Segwa' nemengiseg ne lagi kenye ating minge' kesekupan ye beke' nemengdaak dye et minge' taaw na mebilinan supaya megsugid dut metaas ne surutan, kwanen dye, 'Mendi' kay na itueng taaw na megmendyaring surutan kay.'

¹⁵ "Segwa' binwat nega ya et sembatung surutan, pegketbes nepeuli'. Pegdateng ye pinetingkag ye minge' uripen na' pinemgeyan ye et minge' dublun in, supaya sewren ye ba' senu ne nepeuntung dye. ¹⁶ Una in nepekabi', kwan ye, 'Surutan, ating dublun na' bulawan neng binggey mu daken in, nuntung et sempulu.' ¹⁷ Kwa't surutan ye, 'Mependey, menungang uripen ke. Sabab ikew nepengendelan ku et minge' binilin ku misan isek-isek neng ginis,

na tiban pekpetan dimu sempulu' na' lungsud.' ¹⁸ Siminunud gasi keruwang uripen in nepekabi' kenye, kwan ye, 'Surutan, binggey mu na' sembatung dublun in, nepeuntung ku et lima.' ¹⁹ Indyari sinugid et surutan ye, kwan ye, 'Dimu, keptan mu limang lungsud.' ²⁰ Indyari nepekabi' gasi sembatung uripen, kwan ye, 'Surutan, binggey mu na' dublun in, tatap nega, binulungan ku pegketbes tinagu' ku lang. ²¹ Sabab megtakut ku dimyu, sabab kemyu tu' taaw na' mepiret. Pegisien myu sebarang diki dimyu, beke' pegkeygen myu misan diki myu tinugda.' ²² Indyari siminambag kenyeng surutan, kwan ye, 'Iukum ku dimu dut menge' bebresen mu nega. Ikew na' merupang neng uripen! Sewd mu ne pelan na aku tu' sembatung meburangit na' taaw, pegisien ku sebarang diki daken, beke' pegkeygen ku sebarang diki ku tinugda'. ²³ Kerey, manu diki mu binangku ating dublun supaya dut pegpeuli' ku meisi', sampay ibun?' ²⁴ Angkansa sinugiran ye sebarang memegtitiyeg duntin in, kwan ye, 'Isia' myu dut kenye ating dublun in, pegketbes ibgeya' myu dut maya sempulu' dublun in.' ²⁵ Kwan dye, 'Surutan, maya ne tu' kenye sempulu' dublun in.'

²⁶ "Indyari sambung et surutan in, kwan ye, 'Dut sebarang mekedyari pengendelan, kenye, atin pepengendelan banar; segwa' sebarang diki mepengendelan et misan kisek-kisek, atin kisek pinengandel kenye isien nega. ²⁷ Segwa' bita' myu atu' e sebarang kebanta ku neng mendi' daken na ibuten dye. Pegketbes imeteya' myu

dye dut elepan ku.' "

Binantug Dye si Jesus dut Pegseled Ye et Lungsud et Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Markus 11:1-11; Juan 12:12-19)

²⁸ Pegketbes et tuturan i Jesus et itueng beleybey e, nemenungul menge' pepengenan peselundung ki Jesus pesurung dut lungsud et Jerusalem. ²⁹ Ganang napet ye ne menge' lungsud et Betpage beke' lungsud et Betania, duntin atin pegneranen dye et Bukid et menge' bua' et Olibo, nengdaak si Jesus et duwang pepengenan ye beke' negbilin et kwantin, kwan ye, ³⁰ "Peglembus kew dut sembela' et kebenaranwanan ti', indyari ba' nekesled kew duntin mebiri' myu maya pesisiget neng ibun et kura', misan kasa ingga pe' nekuraan. Pegdateng myu dun bebari' myu pegketbes bita' myu atue e. ³¹ Na ba' maya mengingkut dimyu na kwanen dye, 'Manu pegbebaran myu atin in?' Indyari isugira' myu, 'Maya lang purisnan et Begerar.' "

³² Indyari, sebarang pinengdaak muna duntin in, nebiri' dye samat sinugid nega dut kedye in.

³³ Ganang pegbebebaran dye ne teyen ibun et kura' in, empu' et kura' in nengingkut kedye, kwan ye, "Manu pegbebaran myu ibun et kura' ku in?" ³⁴ Indyari siminambag dye, "Kepurisanan itue et Begerar."

³⁵ Pegketbes tinundan dye ne surung dut ki Jesus. Ganang nelempikan dye ne et kedyeng menge' repanan ampa' dye pinekura' si Jesus.

³⁶ Dut dalan ganang derateng si Jesus, neng

megkukura' kinelkaran dalan menge' taaw et kedyeng menge' repanan apang mengampun dye kenye dut pegtalib ye. ³⁷ Surung dye ne pesesedsad, teyeg dye dut Bukid et Olibo. Ganang mekabi' net lungsud et Jerusalem, kineldaman et menge' pepengenanaran ye neng pesusunud kenye in, timinagna' dye ne neglami-lami sampay nemegbantug dye't mebasag dut Empu' Banar, sabab et ginsa't menge' kelilu'lilung menge' tenda' na' nebiri' dye. ³⁸ Sinugid dye, kwan dye, "Bentugen tyu tiban itueng surutan na' dinaak atu't kityu et Empu' Banar. Begeyan ye kityu et kesenangan teyeg dut langit. Bentugen Empu'!"

³⁹ Indyari, maya menge' pari' na' Pariseo pelelamud dut kineldaman, na negsugid ki Jesus, kwan dye, "Menunuldu', bulaga' pe' menge' pepengenanaran mu in."

⁴⁰ Sinambag i Jesus, "Sugiran ku kemyu, ba' dye petimesen, menge' batu atin ne megmara."

Sinyakan i Jesus Ating Jerusalem

⁴¹ Ganang megderateng dye ne dut lungsud et Jerusalem, mekepayag i Jesus ne ating lungsud, ampa' ne siminiyak. ⁴² Indyari kwan ye, "U! Ba' mekesewran mu lang teyen, ba' enu keilangan itueng eldew ampa' mekepegbegey dimu et kesenangan! Segwa' itue tiban petetagu' dut penyek mu. ⁴³ Dumateng eldew menge' kebanta mu memuwat et menge' pinegparal-paral na' menge' batu beke' pelibutan ke, sampay mesled ke beke' sigpiten ke pesembela'sembela'. ⁴⁴ Mebungkar ke dut lugta', beke' menge' taaw mu memematey, beke' metetegmunan et menge' dingding mu.

Diki dye tindanan misan sembatung batu dut sali'sali' yeng batu, sabab diki mu inasip eldew et pegdateng et Empu' banar dimu."

Si Jesus dut Pengempuan na' Benwa

(Mateo 21:12-17; Markus 11:15-19; Juan 2:13-22)

⁴⁵ Pegketbes siminled si Jesus dut pengempuan na' benwa, pinenempeg ye menge' pepelen in, kwan ye, "Ugad kew atu' e! ⁴⁶ Sabab nesurat dut beres et Empu', kwan, 'Benwa et Empu', benwa lang et pepenelenginan.' Segwa' inantang myu samat 'Teteluan et menge' mengrerampas.' "*"

⁴⁷ Peldew-peldew alu' i Jesus megtuldu' dut pengempuan na' benwa. Segwa' menge' peg-ibuten et menge' pari' neng Pariseo, sampay menge' menunuldu' et Keseraan, beke' menge' pegibuten et menge' taaw, gaay dye na imeteyen si Jesus. ⁴⁸ Segwa' diki dye mere'rali' baalan atin, sabab mekansang menge' taaw memegkikingeg kenye banar, mendi' menge' taaw malam misan sembatung beres i Jesus.

20

Iningkut si Jesus pasal dut Kepegbayaan Ye

(Mateo 21:23-27; Markus 11:27-33)

¹ Sembatung eldew ganang megtutuldu' si Jesus pasal et Menungang Abar teyeg dut Empu' dut menge' taaw dut seled et pengempuan na' benwa, indyari nepekabi' kenye menge' peg-ibute't menge' pari', beke' menge' menunuldu' et

* **19:46** 19:46 Isaias 56:7; Jeremias 7:11.

Keseraan, iba dye menge' megugurang. ² Kwan dye ki Jesus, "Isugira' damen ba' enung kepegbayaan angka manū pegbuwaten mu itueng keginisan? Sinu negey dimu et kepegbayaan?"

³ Indyari siminambag si Jesus kedye, kwan ye, "Na, meingkut ku gasi kemyu et sembatung ingkut. ⁴ Isugira' myu daken pasal dut pegbewartismu i Juan dut menge' taaw, pikir myu ating kepegbe'baya' teyeg dut Empu' dut langit etawa teyeg dut taaw lang?" ⁵ Indyari nemegisun-isun mena mura dye siminambag, kwan dye, "Supama, ba' sugiren kay teyeg dut Empu' dut langit, indyari sugiren ye damen, 'Manu diki myu ya pegendelen?' ⁶ Segwa' ba' sugiren tyu teyeg dut menge' taaw lang, merali' menge' taaw tu' memakal ne et batu kityu, sabab andel dye si Juan sembatung tarus et Empu'."

⁷ Angkansa kwantin ne lang sinambag dye, kwan dye, "Kaya sewd kay ba' embe teyeg." ⁸ Indyari kwan i Jesus, "Megdemikian daken, diki ku gasi mesugid dimyu ba' enung kepegbayaan angka manū pegbuwaten ku itueng ginis e."

Beleybey pasal et Ubasan beke' Mengenger-adya

(Mateo 21:33-46; Markus 12:1-12)

⁹ Negtuturan nega si Jesus pasal et sembatung beleybey, kwan ye, "Maya sembatung taaw nengluwak dut kenyeng ubasan, indyari pinekpetan ye dut menge' mengunguma, pegketbes siminurung dut merayung lungsud, segwa' mekutkwitan ya duntin. ¹⁰ Pegdatek pemumuaan nengdaak et sembatung uripen

ye na sumurung dut pinenektakan ti' supaya mengisi' et bagi' et empu't luluwakan et ubas dut kenyeng menge' mengunguma. Segwa', pegdateng dun et ating dinaak, pinegpupukul dye sampay pineuli' dye na kaya lang misan sembatung bibit. ¹¹ Nengdaak gasi et ibang uripen, segwa' kwantin nega neinabu kenye. Pinegpupukul dye ya, inalew sampay pineuli' et kaya lang bibit. ¹² Segwa' nengdaak nega peuli', atin ne iketlung pegdaak ye. Megdemikian, limimbi net atin neinabu, sabab pinetewanan dye ne ya sampay tinimbag dye ya peliwan. ¹³ Indyari sinugid et empu't luluwakan in, 'Enu ne buwaten ku tu'? A, sewd ku ne, yegang ku ne lang daaken ku, pegmerganen ku neng banar in. Na ba' ya ne in merali' kalu' kilelanan dye ne ya.' ¹⁴ Segwa' ganang nebiri' et menge' mengengeradya yegang et empu't luluwakan in, nemegisun-isun dye et samat kwantin, kwan dye, 'Itue ne leyd, mempuan ye.' Indyari kwan dye, 'Imeteyen tyu ne lang yegang in supaya ginsa't pemusakaan ye, kityu ne mekepusaka' ginsan.' ¹⁵ Angkansa pineliwan dye ya dut luluwakan et ubas ampa' dye ne ya inimatey."

Na, sinugid i Jesus, "Pegketbes, enu ne buwaten et empu't luluwakan pasal et menge' mengunguma in? ¹⁶ Duntinen ye dye, pegketbes imeteyen ye ginsa't menge' mengengeradya in, indyari ipemgey et Empu' ne ginsa't luluwakan in dut menge' ibang taaw."

Ganang nekingeg itue et menge' taaw, kwan dye, "Endey lang teyen samat kwantin meinabu."

17 Timinengteng si Jesus kedye beke' neng-
ingkut, kwan ye, "Na, enu ingin bersen pasal
ating sinurat tagna' dut Beres et Empu'?"
'Ating usuk na' inendian et mememaal et benwa,
atin key negmendyaring penued et benwa.'*

18 "Sebarang tegsimbakud set penued na' atin
melipeng banar, segwa' sebarang medeganan et
atin penued merunsak."

19 Indyari menge' menunuldu' et Keseraan i
Moises beke' menge' pegibuten et menge' pari'
nesewran dye na dye pegsisindiren et beleybey,
angkansa pegsipian dye ne si Jesus banar, supaya
malew dye ne ya et merali'. Segwa' memegtakut
dye dut menge' mekansang taaw megibut kenye.

*Pegbayad et Buwis dut ki Surutan Sesar
(Mateo 22:15-22; Markus 12:13-17)*

20 Supaya mesipian et menge' pegibuten et
pari' beke' menge' menunuldu' et Keseraan et
menunga si Jesus, negpebibit dye et menge'
meninipi' na megpebe'balu' dye na, dye menge'
menunungang menge' taaw. Binwat dye itue
supaya malew dye si Jesus dut menge' bebresen
ye, supaya ilugut dye dut basag beke' kepeg-
bayaan et Gobernador teyeg Roma. 21 Angkansa,
menge' meninipi' nengingkut ki Jesus, kwan dye,
"Menunuldu', sewd kay sebarang metitigna' atin
lang ipesudsugid mu. Diki myu pegtimpangan
menge' taaw angkan ipegtuldu' myu sebarang
keberbenaran na' dalan et Empu'. 22 Sugat taku'
na kami megbayad et buwis dut ki Surutan Sesar,
etawa diki sugat?"

* 20:17 20:17 Kanta 118:22.

²³ Segwa' pegsesewren i Jesus kedyeng mereraat na' pegpipikiren, indyari kwan ye, ²⁴ "He', begeyi' myu aku et sembatung siin neng denaryo. Kinung pata' itue beke' kinung ingaran nekesurat atue e?"

²⁵ "Ki Sesar," kwan dye. Indyari kwan i Jesus dut kedye, "Ba' kwantin ibgeya' myu dut ki Surutan Sesar sebarang ki Surutan Sesar, beke' igbeya' myu dut Empu' sebarang dut Empu'."

²⁶ Kaya lang mekeisian dye et sala' si Jesus misan enu nega buwatan dye, sabab kenyeng menge' pegebresen dut elepa't menge' taaw. Beke' pemeglilu' dye banar dut kenyeng sambag. Angkan, kaya dye ne nemekegibek.

Pegtuldu' i Jesus pasal et Ingyan Pegbiyag Peuli' et menge' Natey

(Mateo 22:23-33; Markus 12:18-27)

²⁷ Na' maya ibang menge' taw't Saduseo, pemegsugid dye na kaya ne taaw pegbiyag nega peuli' dut Empu' dut langit. Angkan dye diminuntin dut ki Jesus supaya mengingkut kenye.

²⁸ "Menunuldu'," kwan dye, "tagna' ti' beres et Empu' sinurat i Moises damen, kwan, 'Na, ba' mematey uka' in beke' metirengan ye esawa ye et kaya nemegyegangan, yeng tipused et lelaki in atin gasi keilangan pesubli' mengesawa kenye supaya maya tutusan dye sabab dut tipused ye.'

²⁹ Segwa' pitu dyeng memegtipused. Uka' in nengesawa segwa' kaya nemegyegangan seked lang natey. ³⁰ Indyari inesawa gasi et sumunud neng tipused in ating libun. ³¹ Pegketbes inesawa gasi et pengetlu in, megdemikian kwantin ginsan

neinabu dut pitung menge' memegtitipused in. Nemematey dye ginsan kaya lang nemegyegan-gan dye. ³² Ketepus-tepusan natey ne gasi libun in. ³³ Na, tiban, dut pegbiyag peuli' et menge' natey, sinu kedye megmendyaring esawa et libun in, sementara' pitu in nesawa ye ginsan?"

³⁴ Indyari siminambag si Jesus, kwan ye, "Menge' taaw et itueng penewnan pelibun pelelaki pemengesawa dye ³⁵ Segwa' sebarang keruntin dut langit, atin teupen dut ating penewnan pegdatek pegbiyag peuli' teyeg et kemeteyan, kaya dye ne pemengesawa. ³⁶ Beke' diki dye ne matey, sabab mesiringan dye samat menge' dereakan ne et Empu'. Dye in menge' yegang et Empu' Banar, sabab dye negbiyag peuli' dut menge' patey. ³⁷ Na, itue pesebenaran dut tuturan pasal dut megdedleg na' kayu. Atin beres et Empu' sinurat i Moises. Misan si Moises pinepesewd duntin na menge' patey megbiyag nega peuli', sabab tiningkag ye Empu', Empu' i Abraham, Empu' i Isaak, beke' Empu' i Jakob[†] ³⁸ Empu' diki lang Empu' et menge' patey, segwa' Empu' et menge' biyagan, sabab dut kenye biyagan ginsan." ³⁹ Na maya senung menunuldu' et Keseraan siminambag, kwan dye, "Menunga sambag mu, Menunuldu'." ⁴⁰ Angkansa kaya ne misan sembatu nega nengurem mengingkut ki Jesus.

[†] **20:37** 20:37 Betsaen Exodo 3:6, Misan negbiyag dye dut lein-leing timpu, masa dut langit inigbiyag dye pedingan eset Empu'.

Kinung Yegang Ating Kristo
(Mateo 22:41-46; Markus 12:35-37)

⁴¹ Indyari kwan i Jesus dut kedye, “E nukwan mesugid dye na' ating Kristo pinili' et Empu' memegbeg, ya upu' i Surutan Dabid tagna'?

⁴² Misan si Dabid, beres ye nesurat dut buuk et Menge' Kanta, kwan ye,

‘Empu' negsugid dut daken Gerar ku, marung ke dut tampa' kewanan ku,

⁴³ seked mebuwat ku dimung menge' kebanta meetagan et tiked mu.’‡

⁴⁴ “Na' tiningkagan i Surutan Dabid atin Kristo et ‘Gerar ku.’ E nukwan ya megmendyaring upu' i Dabid?”

Penglaang dut menge' Menunuldu' et Keseraan
(Mateo 23:1-36; Markus 12:38-40)

⁴⁵ Sasat memegkikingeg nega menge' taaw dut kenye, negberes si Jesus dut kenyeng menge' pepengenan, kwan ye, ⁴⁶ “Ingeti' myu sebarang menge' menunuldu' et Keseraan. Geygaay dye megbadyu' et sulung ampa' dye manew, beke' ingin dye na dye tyuman et menge' taaw dut tetebuan. Gay dye gasi menge' eerungan et menge' metetaas na dut menge' pengempuen na benwa tyu neng menge' taw't Judio, beke' menge' peguntebien na' menge' eerungan dut menge' pegkenkaan. ⁴⁷ Diki lang et atin, sampay pegrundingan dye kebiyagan et menge' nebebeluan. Pegketbes dye menelangin na' mebuwat dut Empu', supaya ipebiri'biri' dut menge' taaw ne dye menununga keradya

‡ **20:43** 20:43 Kanta 110:1.

dye. Angkansa ating menge' taaw lebing mebe-gat nega idusa kedye."

21

Begey et Libun na' Balu dut Empu' (Markus 12:41-44)

¹ Na, dut seled et benwa pengempuan na' Templo pegseyek i Jesus, nebiri' ye menge' taaw neng mentiri' nenunu' et kedyeng bebgey dut tungtuung na' pegsunuan et menge' pirak na' pegbegey dut Empu'. ² Indyari, nebiri' ye gasi sembatung miskin banar neng libun ne nebeluan nenunu' et ganang duruwang siin lang. ³ Indyari kwan i Jesus, "Sugiran ku kemyu et keberbe-naran, itueng libun na' miskin neng nebeluan nenunu' et lebi dut kedye ginsan. ⁴ Sabab ginsa't itueng menge' ibang taaw, pinemgey dye neglebi lang dut kedyeng menge' mentiri'; segwa' ya, misan ne miskin, sinunu' ye ginsa't kenyeing ikebiyag."

Menge' Tenda' et Ketimpusa't Penewnan (Mateo 24:1-2; Markus 13:1-2)

⁵ Sengmenung menge' taaw pemengdayew pasal dut benwa pegpengempuan na' Templo. Pegliluen dye ating menge' inukir-ukiran na' batu beke' menge' penggayun na' bebgey dut Empu'. Segwa' kwan i Jesus, ⁶ "Sebarang menge' nebibiri' myu in, dumateng timpu na kaya misan sembatung batu na petitimbew dut sesali' yeng batu, ginsa't atin ipererban."

⁷ "Menunuldu," kwan dye, "Ingyan itue meinabu? Beke' enu tenda' na itue meinabu?"

8 Indyari siminambag si Jesus, kwan ye, “Peginget-inget kew, supaya diki kew mawam. Sabab mekansang matu' betengen dye ingaran ku. Na ekuen dye, kwanen dye, 'Aku tu' Kristo!'^{*} beke', 'Ating timpu mekabi' ne mepapas dunya!' Na asi'asi' banar, kas kew't ibut kedye. ⁹ Na ba' kekingeg kew't menge' gira beke' banta, kas kew't takut, sabab itueng pesalan meinabu mena, segwa' ba' pasal dut kepuspusan itueng penewnan, ingga pe' dumateng megtuy.”

¹⁰ Pegketbes sinugid i Jesus kedye, kwan ye: “Bangsa megatu dut sali' ye Bangsa, penggewman megatu dut sali' ye penggewman.

¹¹ Yumegyeg dut lungsud, kelang urap beke' damat dut iba-ibang lungsud, beke' menge' ketet-takut neng menge' meinabu beke' kelang menge' tenda' teyeg dut langit. ¹² Segwa' mura meinabu ginsa't itueng ginis, pengelewen kew sampay peniksaen. Indyari igbey dye kemyu dut menge' pegempuen na' benwa tyu neng menge' taw't Ju-

dio ampa' ukumen, sampay ipepirisu dye kemyu. Beke' bibiten kew dut elepa't menge' surutan sampay Gobernador apang ukumen sabab lang et pegandel myu daken. ¹³ Segwa' liwanan ye itue, na kemyu mekepeabar kedye pasal daken.

¹⁴ Segwa', kasi' myu pegrasi' ba' enu ipengdi-awab myu pasal dut dimyung diri. ¹⁵ Sabab aku megey dimyu et bebresen beke' kesesewran, supaya misan sembatung kebanta myu, diki dye ne kedawa etawa kepeilu. ¹⁶ Misan menge'

* **21:8** 21:8 Kristo etawa Mesias - Ating Pinili' et Empu' Banar pemegbeg atue't sengkedunyaan kaya seskeran.

kegunggurangan myu, dye menumbung dimyu. Diki lang et dye in, sampay menge' ketipusdan myu, menge' bila' myu. Na dye megpepatey et senu dimyu. ¹⁷ Ginsa't menge' taaw mengiseg dimyu sabab lang dut daken. ¹⁸ Segwa' misan sembatung buek myu, diki lang megabut. ¹⁹ Na ba' kesandal kew, maya mepulus myu biyag dut langit kaya keskeran.”

*Pasal Pegkebungkar et Jerusalem
(Mateo 24:15-21; Markus 13:14-19)*

²⁰ “Na ba' mebiri' myu ne Jerusalem nepelibutan net menge' kesundeluan, retia' myu ne diki mekwit ipebungkar ating lungsud. ²¹ Na ba' negkwantin ne, menge' taw't Judea keilangan sumekali' sumurung dut kebudbukiran. Beke' sebarang menge' taaw dut seled nega't lungsud keilangan ne memengliwan, beke' endey ne sumled et lungsud sebarang dut kebenaran. ²² Sabab timpu et pegtiksa' diminatang ne, na atin ne ketumanan et ginsa't nesurat dut seled Kesuratan et Empu' Banar. ²³ Ating eldew keingasi'ingasi' sebarang menge' libun na' megebteng beke' menge' pegdururuan! Sabab kelabay menge' taw't Judio et kelang keliyutan dut lungsud, beke' iseg et Empu' atu dut menge' taaw na' itue. ²⁴ Senu kedye matey sabab et menge' keterman, sampay menge' iba pemungpungen dye beke' bibiten dye samat menge' nepipirisu in dut ginsa't lungsud. Ating Jerusalem rumbaken et menge' leing-leing taaw seked timpu et menge' leing-leing taaw tebes ne.”

Pegatu' et Yegang et Taaw
(Mateo 24:29-31; Markus 13:24-27)

²⁵ “Maya minge' tenda' mebiri' dut segit, bulan, beke' minge' bituen. Dut dunya', minge' leing-leing taaw memenyak beke' mebebenteng dye sabab et deguk et minge' derekelang gumbang. ²⁶ Minge' taaw melelpusa't takut sabab dut minge' ketetekutan, beke' megsusa dut ba' enu negang minge' meinabu dut sengkelingkepa't lungsud, sabab minge' sunu' et lengew gumleng. ²⁷ Dut ating masa, mebiri' dye aku, atin Yegang et Taaw, na dut inarak, megderateng na maya kepengdyarian beke' kelang ketaasan ku. ²⁸ Na ba' tuminagna' ne meinabu itueng ginis, tumyeg kew beke' tumingara' minge' ulu myu, sabab mekabi' ne dimyung kelkatan.”

Pemintangan dut Puu't Igus
(Mateo 24:32-35; Markus 13:28-31)

²⁹ Indyari tinuturan i Jesus itueng beleybey, kwan ye, “Seyeki' myu ating puu't igus, beke' minge' ibang puu't kayu in. ³⁰ Na ba' megdeun bagu ne, mesewran myu na megkekabi' ne pemulagan. ³¹ Megdemikian, ba' mebiri' myu ne na meinabu ne itueng ginis, sewd myu ne na mekabi' ne gasi pengmilikan et Empu'. ³² Sugiran ku kemyu et keberbenaran, meinabu mena ginsa't itueng ginis mura memematey ginsa't taaw pebibiyag tiban. ³³ Langit beke' dunya' mepapas, segwa' daken neng bebresen, diki lang mepapas.”

Meringet-inget Kew

³⁴ “Segwa', meginget-inget kew, kalu' mebe-gatan pusu' myu et kenepsuan, peglangu-langu, beke' menge' kesesewan et pikiran. Sabab kalu' ating emuring eldew et pegukum et Empu' diki myu pegsesewren, samat bingkasan kew't baweg. ³⁵ Sabab atin dumateng dut ginsa't meglelegdeng et sengkinleba't lungsud, na kaya misan sinu keilag. ³⁶ Angkansa keilangan daran kew minget. Subali' kew daran megpenalang dut Empu', supaya metengkisan myu ginsa't meinabu, supaya ketiyeg kew et kaya leew dut elepan ku, Yegang et Taaw.”

³⁷ Eldew-peldew daran pegtuldu' si Jesus dut pengempuan na' benwa. Indyari, pegdatek gebi megliwan pesurung dut Bukid et menge' Olibo, untin ne pegeldewan kenye. ³⁸ Meriklem nega banar menge' taaw megduntin dye dut pengempuan na' benwa, apang mengingeg et tuldu' i Jesus kedye.

22

Nengupakat si Judas dut menge' Kebanta i Jesus

(Mateo 26:14-16; Markus 14:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Tiban megkekabi' ne Pegkenkaan et Beng-bang na kaya Pikembang na pegngeranen et Neketalib.* ² Indyari menge' pegibuten et

* **22:1** 22:1 Neketalib - Pegrendem et kenkaan ganang tagna' ti', pegketalib et Dereakan neng Kepeteyan dut bangsa et Egipto. Betsaen Lukas 2:41.

menge' pari', beke' menge' menunuldu' et Kerseraan i Moises megegna' et menungang timpu supaya mepatey dye si Jesus et tagu', temed memegtakut dye dut menge' mekansang taaw.

³ Indyari siminaleb si Seytan dut ki Judas, na pegngeranen gasi et Iskariote. Na ya sembatu dut sempulu' duwa pepengeranan i Jesus. ⁴ Pegketbes, siminurung si Judas dut pegibuten et menge' pari', beke' menge' pegibuten† et menge' mengdidyaga dut pegpengempuan templo na' benwa, supaya mengupakat kedye ba' enukwan ye ipegdagang si Jesus kedye. ⁵ Neksanan dye banar beke' nemegsulut-sulut dye na si Judas begeyan dye et pirak. ⁶ Nesdaengan ne si Judas pegketbes atin, sembatu mene pegtetegeyen ye timpu, supaya mepalew ye si Jesus dut kaya lang kineldama't menge' taaw.

Pegpepanyap pasal dut Kenkaan et Neketalib

(Mateo 26:17-25; Markus 14:12-21; Juan 13:21-30)

⁷ Indyari diminateng ne eldew et Kenkaan et Bengbang na kaya Pikembang. Pegka' isien dye ne ibun et bibili neng isimaya' dut Empu' sabab et Kenkaan et Neketalib.‡ ⁸ Dinaak i Jesus si Pedro beke' si Juan, na samat kwantin pemilin ye, kwan ye, "Ire' panew kew kityu, beke' penyapa' myu kityu supaya kekaan tyu et Kenkaan et Neketalib tu'." ⁹ "Embe gaay mu na penyapan kay et atin in?" kwan dye.

† 22:4 22:4 Pegibuten - Exodo 12:15-20. ‡ 22:7 22:7 Kenkaan et Neketalib - "Pista neng Paskuwa" dut Tagalog, etawa "Pista ng Paglampas ng Anghel".

¹⁰ Indyari kwan i Jesus, “Pegseled myu’t lungsud, maya sembatung lelaki na mesusup myu na megpepsan et siburan na maya danum. Ating taaw ibuti’ myu, seked dut ba’ embeng benwa seldan ye. ¹¹ Pegdateng dun, isugira’ myu dut empu’t benwa in, kwana’ myu, ‘Negpeingkut damen Menunuldu’ ba’ embe kunu’ atue bilik et menge’ mengungumbaley, supaya kanan ye et Kenkaan et Neketalib iba ye, kaming menge’ pepengenanaran ye?’ ¹² Indyari turunan ye kemyu dut dibuwat et kelang bilik, panyap ne menge’ kegemitan. Indyari dun, kew ne megpanyap.”

¹³ Indyari nepanew dye ne, pegdateng dye dun nebiyanan dye ginsa’t sinugid kedye i Jesus in. Angkansa, nepanyap dye pasal lang dut Kenkaan et Neketalib.

Pegtagna’ pasal et Emuring Pengmepunan

(Mateo 26:26-30; Markus 14:22-26; 1 Korinto 11:23-25)

¹⁴ Ganang napet ne timpu, si Jesus beke’ menge’ pepengenanaran ye, memegampang ne dut kekanan. ¹⁵ Indyari, kwan ye dut kedye, “Geygaay ku ne banar na mengaan et Kenkaan et Neketalib, na iba ku kemyu, mura ku kelabay et keliyutan. ¹⁶ Sabab isugid ku dimyu, diki ku ne kekaan peuli’ samat itue e, seked metuman banar itue tantung retian ye dut pengmilikan et Empu’.”

¹⁷ Pegketbes, meisi’ i Jesus sawan, ampa’ ne pineselematan ye dut Empu’ Banar ating sawan. Pegketbes kwan ye, dut menge’ pepengenanaran ye, “Kewaa’ myu itue, indyari pegbenbegia’ myu minum. ¹⁸ Sabab isugid ku dimyu, sumked ne

tiban diki ku ne keinum peuli' et duru' et bua' et ubas, seked dumateng pengmilikan et Empu'."

¹⁹ Pegketbes, nengisi' gasi et bengbang, ampa' ne negpeselamat dut Empu'. Indyari, pinegrekrepik i Jesus, pegketbes binggey ye ne dut kedye, kwan ye, "Itue antanga't bilug ku na binggey et dimyu. Na, buwata' myu itue tenda' et pengrendem myu daken." ²⁰ Megdemikian gasi, pegketbes et pengmepunan, nisi' gasi si Jesus et sawan, kwan ye, "Itueng inuman tenda' et bagung pinegsulitan et Empu' beke' ketaawan et dugu' ku, na binuak sabab dut dimyu.

²¹ "Birina' myu, segwa' maya iba ku pengan atue't lemisaan, neng megdagang daken. ²² Aku, ating Yegang et Taaw, matey megtuy sabab atin pinandu' et Empu'. Segwa' keingasi'ingasi' ating taaw na mengdagang daken."

²³ Indyari, tinegnanan dye ne megsiingkut-ingkutan na ba' sinu kedye memuwat et kwantin in ki Jesus.

Pegsagka'sagka' pasal ba' Sinu Metaas

²⁴ Indyari maya gasi liminiwan pegdawa-dawa dye pasal ba' sinu kedye metaas. ²⁵ Indyari, kwan i Jesus kedye, "Menge' surutan et menge' leing-leing menge' taaw, atin menge' pegibuten et ginsan. Beke' sebarang maya kepegbe'baya' et menge' taaw, gay dye mesugid et menge' taaw 'Meketabang dye et bangsa'. ²⁶ Segwa' dimyu endey samat kwantin. Erapun, sebarang pinekemetaas dimyu, ya mantang samat isek-isek neng yengyegang. Beke' sebarang peg-ibuten, ya mantang samat tetehagen. ²⁷ Segwa'

sinu ating metaas, ating megampang dut lemisaan etawa ating pemeruri kenye? Diki be ating megampang dut lemisaan? Segwa' diki kwantin dut daken. Nebiri' myu aku sama ku net tetehagen dut pinegketngaan myu.

²⁸ “Kemyu, iba ku na timinatas dut menge' pepsulay neng nelebayan ku. ²⁹ Beke' aku megey dimyu et sembatung pengmilikan ampa' dimyu pemegbeg, samat pengmilikan neng binggey et Ama' ku dut daken ampa' pemegbeg. ³⁰ Supaya kemyu kekaan beke' keinum dut lemisaan ku na dut pengmilikan ku dut langit. Beke' marung kew dut menge' metaas na' eerungan. Supaya kemyu, mengukum dut sempulu' duwa na pengkata't bangsa et Israel.”

Nesugid ne Lagi si Jesus pasal Pegpeilu i Pedro (Mateo 26:31-35; Markus 14:27-31; Juan 13:36-38)

³¹ “Simon, inangat i Seytan na sulayan ke samat pegtaap et begas apang mepili' in. ³² Segwa' negpenalang ku dut Empu' pasal dimu, na dimung pengandel diki lang meraag. Na ba' ikew kepeuli' ne, ipebesaga' pegandel et menge' iba mung pepengenaran.” ³³ Segwa' siminambag si Simon, kwan ye, “Begerar, timbes ku ne nemikir, mibut ku dimu misan dut pipirisuan beke' dut kepeteyan.” ³⁴ Siminambag si Jesus, kwan ye, “Isugid ku dimu Pedro, mura sibantu' memalu' lumbu', meketlu mu ne aku pinesunguan na kwanen mu na diki mu aku kilala.”

Maya Ketiksaan Megderateng

³⁵ Indyari nengingkut si Jesus kedye, kwan ye, “Kwit pegdeaken ku kemyu, kaya lang sutsuput myu, retrambit etawa menge' tempa', kinurang kew be?” “Kaya lang!” sambag dye. ³⁶ Indyari sinugiran i Jesus ne dye, kwan ye, “Segwa' tiban, ba' maya sutsuput myu beke' retrambit, bibita' myu ne. Na ba' kaya lang kelang tukew myu, ipegelna' myu dimyung repanan, pegketbes, mengelen kew et sembatung tukew. ³⁷ Angkansa sinugid ku dimyu, subali' metuman ne atin sinurat dut Kesuratan et Empu' Banar. Kwan ye, ‘Temed, pinebaya' ya dut menge' meyeyaat taaw.’ Angkansa nesurat mawa' dut daken, beke' netuman dye ne tiban.” ³⁸ Indyari menge' pepengenaran ye negberes ki Jesus, kwan dye, “Birina' Begerar, itue ne e, duwang menge' tukew.” Kwan i Jesus, “Mekedyari ne atin.”

Negpenalang dut Empu' si Jesus dut Bukid et menge' Olibo

(Mateo 26:36-46; Markus 14:32-42)

³⁹ Megsurung si Jesus dut Bukid et menge' Olibo samat sene nega in, beke' gasi sampay menge' pepengenaran ye megibut kenye duntin. ⁴⁰ Pegdateng ye duntin, kwan ye dut kedye, “Peningkag kew dut Empu' supaya diki meraag kew et menge' tuksu'.” ⁴¹ Indyari nepere'rayu' ne si Jesus dut kedye. Rayu' ye maya mer-ali' mepta't sengkebekalan et batu, ampa' ne siminelukud pegketbes negpenalang dut Empu'. ⁴² Kwan i Jesus, “Ama' dut langit, ba' megaay ke teyen, ugara' itueng keliyutan megderateng daken. Segwa' diki teyeg dut gaay ku, erapun

metuman gaay mu nega in.”⁴³ Indyari nepebiri' kenye sembatung dereakan et Empu' teyeg dut langit, supaya ipebasag ya.⁴⁴ Indyari ganang mekesusa ne banar pikiran ye, lebi net atin siminurug ne banar pegpenelang ye dut Empu', seked-seked linget ye sama mene't dugu' neng megtetaras dut lugta'.

⁴⁵ Pegka' neketbes ne negpenalang, nepeuli' ne si Jesus dut menge' pepengenanar ye. Neretnganan ye na memegiga' dye ne sabab lupug et rupuk.⁴⁶ “Manu megiga' kew?” ingkut i Jesus dut kedye, “Ire' pegbekaya kew ne beke' pegpenelang kew dut Empu' supaya diki kew meraag et tuksu'.”

Inalew si Jesus

(Mateo 26:47-56; Markus 14:43-50; Juan 18:3-11)

⁴⁷ Sasat megbebres nega si Jesus, kineldaman nemengdateng ne. Indyari, si Judas, na sembatu dut sempulu' duwang pepengenanar, ya ne penginunaan dut kedye. Pinekebian ye si Jesus supaya mengarek dut kenye.⁴⁸ Segwa' si Jesus nengingkut kenye, kwan ye, “Judas, ipegdagang mu be aku, Yegang et Taaw, dut sembatung arek?”

⁴⁹ Ganang nebiri' et menge' pepengenanar i Jesus na kwantin ne neinabu, kwan dye, “Begerar, tigbasen kay ne dye?”⁵⁰ Indyari maya ne sembatu kedye neketigbas dut sembatung uripen et metaas na' pari', nesampal kewanan neng telinga ye.

⁵¹ Segwa' kwan i Jesus, “Tengewi' ne atin!” Ampa' ne, dimpen ye telinga et uripen in, indyari megtuy ne negulinan.

⁵² Indyari negberes si Jesus dut menge' peg-ibute't pari', beke' menge' pegibuten et menge' dyaga't benwa dut pegpengempuan na' Templo benwa beke' dut menge' megurang na' nemenu-rung dut ki Jesus supaya mengalew kenye, sugid i Jesus kedye, “Aku be pegibuten et menge' mgrerampas, angka manu nibit kew ne et menge' keterman sampay menge' pupukul?

⁵³ Eldew-peldew pemegbe'baya' tyu dut seled et pegpengempuan na' benwa, kaya myu aku pegsegekwen. Segwa' tiban ne timpu myu banar neng pinandu' et Empu', apang malew myu aku. Itue timpu et pegibuten et menge' mereraat neng diwata sampay kepegmilik ne kelingban.”

Sinungu i Pedro si Jesus

(Mateo 26:57-58, 69-75; Markus 14:53-54, 66-72; Juan 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Sinagkew dye si Jesus, pegketbes binibit dye ya dut seled benwa et metaas na' pari'. Indyari nibut nega si Pedro dut kenye, segwa' dut mere'rayu' lang. ⁵⁵ Ganang pemegnengnarang menge' ibang taaw neng nemegsesarung ne dut tenga't legwas et benwa et metaas na' pari', memegarung dye ginsan, peiibut si Pedro kedye. ⁵⁶ Indyari maya sembatung uripen na' libun duntin dut pegnengnerangan ti'. Dut telang et apuy pegtengtengan ye banar si Pedro, indyari, kwan ye, “Itueng taaw iba i Jesus!”

⁵⁷ Segwa' negpeilu si Pedro, kwan ye, "Libun diki ku ya kilala."

⁵⁸ Ingga pe' nekwit et atin, maya gasi sembatung lelaki nekepangling kenye, kwan ye, "Tkew nega sembatung iba dye!" Segwa' keruwa ne siminambag si Pedro, kwan ye, "Lelaki dein lang aku!"

⁵⁹ Indyari maya ne merali' seng lisag kekwiten ye, maya gasi nekepangling kenye, kwan ye, "Diki megsala', itueng taaw na' itue iba nega i Jesus, sabab ya taw't Galilea."

⁶⁰ Indyari ketlu ne siminambag si Pedro, kwan ye, "Lelaki, kaya sewd ku ba' enu pegbebresen mu in!" Sasat megbebres nega si Pedro, kiminerengek ne manuk. ⁶¹ Indyari liminingew si Jesus, pegketbes tinengtengan ye si Pedro. Indyari nerendeman ne i Pedro pasal pinegberes i Jesus kenye sene ti', na kwan, "Mura sibantu' kumerengek manuk, meketlu mu ne aku sunguan." ⁶² Pagka' kwantin ne, liminiwan si Pedro, dun ne ya siminiyak banar.

*Pingbelbenglan et minge' Sundalu si Jesus
(Mateo 26:67-68; Markus 14:65)*

⁶³ Ating minge' lelaki na' megtutunggu ki Jesus in, atin neguna nemelbengel beke' nemukul ki Jesus. ⁶⁴ Pinlengan dye mata i Jesus, ampa' dye ne ingkuten, kwan dye, "Tekera', sinu nemukul dimu?" ⁶⁵ Diki lang et atin sampay ginis neng penudia'sudia' dye ki Jesus.

*Si Jesus dut Elepan et Bisara neng Sanhedrin
(Mateo 26:59-66; Markus 14:55-64; Juan 18:19-24)*

⁶⁶ Pegdatek simimbut ne eldew, menge' megurang et menge' taw't Judio, menge' pegibute't menge' pari' beke' menunuldu' et Keseraan nemegtimung-timung dye ne. Indyari pinetampar ne si Jesus dut kedye. ⁶⁷ Kwan dye ki Jesus, "Ba' ikew ating Kristo, isugira' damen."

Segwa' siminambag si Jesus kedye, kwan ye, "Ba' isugid ku dimyu, diki kew lang gasi mengan-del daken. ⁶⁸ Beke' ba' ingkuten ku kemyu, diki kew lang gasi sumambag. ⁶⁹ Segwa' tihad tiban aku, neng Yegang et Taaw, marung ne dut tanpa' kewanan et kekinsegan na' Empu' dut Langit."§

⁷⁰ Indyari ginsan dye nengingkut dut kenye, kwan dye, "Ba' kwantın, ikew Yegang et Empu' Banar dut langit?"

Siminambag si Jesus, "Sugat kew kemyu neg-sugid, na' aku ne tu'."

⁷¹ Indyari kwan dye ginsan, "Manu nega menulis tyu't ibang pesebanar? Nekingeg tyu ne gasi dut kenye, sabab dut baba' ye nega liniwanan."

23

Si Jesus dut Elepan i Gobernador Pilato

(Mateo 27:1-2; 11:14; Markus 15:1-5; Juan 18:28-38)

¹ Pegketbes nemeniyeg ne ginsa't nemegurung-urung in, ampa' ne binibit si Jesus dut ki Gobernador Pilato. ² Pegdateng dun peginteksiren dye ne si Jesus, kwana' ne et sumbung dye in, "Itueng taaw nesipatan kay na ya pegtuldu' dut

§ 22:69 22:69 Si Jesus nerendeman ye Kanta 110:1.

ginsa't bangsa na mengatu. Pegbulilien ye pasal dut pegbayad et buwis dut ki Surutan Sesar, beke' pegsugiren ye na ya kunu' ating Kristo, sembatung surutan."

³ Angkansa iningkut i Pilato si Jesus, kwan ye, "Ikew ne be tu' surutan et menge' taw't Judio?"

Sambag i Jesus, "Banar samat pegsugiren mu in."

⁴ Indyari pinesewd i Gobernador Pilato dut menge' metaas na' pari' beke' dut menge' taaw, kwan ye, "Kaya meseaban ku kenye supaya ya meretunat ukuman."

⁵ Segwa' memegleges dye ga, kukwana' dye ne in, "Pegeriweraen dye ginsa't menge' taw't bangsa et Judea sabab dut kenyeng menge' ipegtuldu'. Tinegnanan ye dut bangsa et Galilea sampay ne nekapet atue e."

Si Jesus dut Elepan i Gobernador Herodes

⁶ Ganang nekingeg i Gobernador Pilato itue e, iningkut ye gasi si Jesus na ba' ya taw't Galilea.

⁷ Pagka' netentuan ye ne na si Jesus seled kapet i Gobernador Herodes, pinelusu i Pilato si Jesus dut ki Herodes, segwa' ating timpu si Herodes dut lungsud et Jerusalem.

⁸ Ganang nebiri' i Gobernador Herodes si Jesus, neksanan ya banar, sabab nekwit ne gaay ye na mebiri' si Jesus. Tihad nega't pegkesewd ye pasal kenye, na pegeerapen ye ne na mebiri' si Jesus memuwat et kelilu'lilung menge' tenda'. ⁹ Indyari iningkut i Herodes si Jesus et mekansang na' ingkut, segwa' kaya lang

siminambag si Jesus. ¹⁰ Ating masa, menge' peg-
ibute't menge' pari' beke' menge' menunuldu' et
Keseraan memegtitiyeg duntin, pegsusbung
dye banar si Jesus et mebegat. ¹¹ Indyari
pinegbelbenglan dye ne si Jesus sampay inin-
lelew ne de Gobernador Herodes beke' menge'
kesundeluan ye. Pegketbes pinepekayan dye
ya et merga' na' pemekayan et surutan, mura
pinelusu i Herodes peuli' dut ki Pilato. ¹² Atin
gang masa de Herodes beke' si Pilato nemegsut-
sulut ne, segwa' sene ti' memegbebanta dye.

Neukum et Kepeteyan si Jesus

*(Mateo 27:15-26; Markus 15:6-15; Juan 18:39;
19:16)*

¹³ Indyari pinetingkag i Gobernador Pilato
menge' pegibute't menge' pari', menge' peg-
ibuten, beke' menge' taaw. ¹⁴ Indyari kwan
ye dut kedye, "Itueng taaw binibit myu atu't
daken sabab ya, pegsugiren myu na sembatung
penuldu' dut menge' taaw supaya mengamuk.
Segwa' nesewran ku atu't elepan myu, na, kaya
pesebaban pasal dut dimyung menge' penendes
kenye. ¹⁵ Misan si Gobernador Herodes, kaya
lang nebiri' ye sala' i Jesus, angka pineuli'
ye atu't kityu. Nebiri' myu ne atin na kaya
mebutbuwat ye supaya mepatut na ya medusa
et ikematey. ¹⁶ Angkansa, pelepsan ku ne lang
ya et mekansang, pegketbes ipeliwan ku ne
ya." ¹⁷ Sinugid i Pilato itue sabab kaba'kaba'
dumateng timpu't Kenkaan et Neketalib si Pilato
pepeliwan et sembatung pirisu.

18 Segwa' nemegbensag net atin, nemegsali', kwan dye, "Imeteyen itueng taaw! Segwa' si Barabas ne lang ipeliwan." 19 Si Barabas nepirisu ating masa sabab ya nengamuk dut lungsud beke' nengimatey.

20 Sabab et gaay i Pilato na ipeliwan si Jesus angkansa negberes gasi peuli'. 21 Segwa' kaya ne memegtitinep mara dye, kwan dye, "Iransang dut krus, iransang dut krus, iransang dut krus!"

22 Segwa' negberes gasi si Pilato kedye, atin ne pengetlung ingkut ye, kwan ye, "Manu? Enung meraat na nebuwat i Jesus? Sabab daken kaya nesewran ku na ya medusa et ikematey. Angkansa pelepsan ku ne lang ya et mekansang, pegketbes ipeliwan ku ne ya."

23 Segwa' masi-masi dye ga na pemegmara, kwan dye, "Subali' atin iransang dut krus!" Ketepus-tepusan, nengindaag mara dye nega in. 24 Angkansa timinugut ne lang si Pilato pasal et pegayen dye in. 25 Indyari pineliwan ye ne lang si Barabas, ating taaw na' nepirisu sabab et nengamuk beke' nengimatey in. Segwa' nilugut ne lang i Pilato si Jesus dut menge' sundalu supaya mebaal dye ne keiregan et menge' taaw, na iransang dut krus.

Iransang Dye si Jesus dut Krus

(Mateo 27:32-42; Markus 15:21-32; Juan 19:17-27)

26 Ganang peglulusu ne et menge' sundalu si Jesus, dinundun dye si Simon, neng taw't Sirin, mawa' ye dut kebenbenwanan. Pinetaren dye

ya ampa' ne pinepepsan dye krus dut kenye na pesusunud dut lilikiran i Jesus.

²⁷ Kineldama't menge' taaw peseselundung dut ki Jesus. Pebebaya' menge' kelilibunan neng memegsisiyak beke' memeglelalam sabab et ingasi' dye dut ki Jesus. ²⁸ Indyari liminingew si Jesus dut kedye, kwan ye, "Menge' kelilibunan et lungsud et Jerusalem, kasi' myu aku pegsiyaki'. Segwa', siyaki' myu dimyung menge' bilug beke' dimyung menge' keyegangan.

²⁹ Sabab dumateng timpu na kwantin mebres myu, kwanen myu, 'Mesukud sebarang menge' bantut na kelilibunan, menge' kelilibunan na' kaya nemegmentung, beke' menge' kelibunan na' kaya neruruan et memulek.' ³⁰ Indyari, sugiren dye dut menge' kebudbukiran, 'Perbani' kay ne!' beke' dut menge' bulud, 'Timbuni' kay ne!' ³¹ Sabab ba' kwantin neng ginis buwatan et taaw dut taaw kaya sala', enu buwatan dye ba' dut meraat neng taaw?"

³² Indyari maya gasi duwang ketawan na' mereraat, peglulusu peringan dut ki Jesus supaya imeteyen gasi. ³³ Pagka' nekeapet dye ne dut bulud ngeranen et "Bengkarak",* rinansang dye ne dun si Jesus dut pinegketngaan et ating duwang mereraat. Sembatu rinensangan kenye dut tampa' kewanan, sembatu dut tampa' gibang i Jesus.

³⁴ Indyari negberes si Jesus, kwan ye, "Ama' empuna' dye neng negperansang daken dut krus,

* **23:33** 23:33 Bulud et Bengkarak, sabab kebibiri' samat bengkarak: Maya mata beke' delang et erung.

sabab kaya pegsesewren dye ba' enu binwat dye." Pegketbes pinegbagi'bagi' menge' sundalu kenyeng menge' repanan, segwa' pinebia' dye et pesudsukuran.

³⁵ Menge' taaw in memegsesarung duun, ganang menge' pegibuten pemenginlelew ne gasi i Jesus, kwan dye, "Menge' iba pinemawi' i Jesus; subali' gasi bewinen ye bilug ye, ba' ya tantung ating Kristo, atin pinili' et Empu' Banar ampa' memegbeg."

³⁶ Menge' kesundeluan gasi nepekabi' dut kenye, na pemenginlelew kenye. Indyari binggeyan dye ya et langgew. ³⁷ Indyari kwan dye, "Ba' ikew Surutan et menge' taw't Judio, ala, bewina' bilug mu!" ³⁸ Sinugid dye itue sabab dut uluan i Jesus maya mebatsa' na nekesurat et samat kwantin:

"Itue e Surutan et menge' Taw't Judio."

³⁹ Sembatung meraat na' rinansang set abi' i Jesus in, penginlelew gasi ki Jesus, kwan ye, "Na diki be ikew na ating Kristo? Ala, bewina' diri mu sampay gasi damen."

⁴⁰ Segwa' ating iba ye neng meraat nemu-lag kenye, kwan ye, "Kas pegberes et samat kwantin! Manu kaya ne megtakut ke dut Empu', misan se'sali' tyu neng telu inukum et kwantin.

⁴¹ Dinusa kite in, sugat neng pengukum sabab dut menge' pinemuwat te. Segwa' itue si Jesus, kaya lang nemuwat et mereraat." ⁴² Indyari kwan ye, "Jesus, rendema' ku key pegdateng mu dut dimung pengmilikan beke' ba' megmilik ke ne."

⁴³ Indyari siminambag si Jesus, kwan ye, “Sugiran ku ikew et keberbenaran, tiban nega keibut ke ne daken dut lungsud et kesenangan dut langit.”

Pegkepatey i Jesus

(Mateo 27:45-56; Markus 15:33-41; Juan 19:28-30)

⁴⁴ Ganang meglilisag sempulu' duwa tengeldew, liminingeb ginsa't dunya' seked lisag telu et mapun. ⁴⁵ Sabab eldew kaya negey et binyar ye, beke' kumut neng dinindinging dut seled na' pengempuan na' benwa in, diminingan lang neuyat tenga'. ⁴⁶ Indyari negberes si Jesus et mebasag kwan ye, “Ama' Empu' dut langit, ipengarap ku dut keremut mu daken neng kurdua.” Ganang nebres ye lang itue, nebugtuan net ginawa.

⁴⁷ Ganang nebiri' et kapitan et menge' sundalu na samat kwantin neinabu, binantug ye Empu', kwan ye, “Kebenaran itueng taaw e, tantung metigna'.”

⁴⁸ Ganang menge' kineldaman neng nemegt-ingtimumg ampa' nemeakesaksi' et pegransang nebiri' dye ne samat kwantin neinabu, binektul dye debdeb dye sabab et rupuk, ampa' ne nemenguli'. ⁴⁹ Segwa' sebarang nemekekilala ki Jesus in, pebebaya' ne esentin menge' kelilibunan neng nememaya' kenye tihad nega dut bangsa et Galilea, dut mere'rayu' lang pegtitiyegan dye, pegseserungan dye lang ginsa't menge' neinabu ki Jesus in.

Peglebeng ki Jesus

(*Mateo 27:57-61; Markus 15:42-47; Juan 19:38-42*)

⁵⁰ Indyari maya sembatung lelaki ingaran ye si Jose. Na ya sembatung kunsial beke' sembatung menungang taaw beke' metigna'. ⁵¹ Sabab ya kaya nesulitan dut kekunsialan pasal et menge' pinikir beke' binwat ki Jesus. Ya in taw't lungsud et Arimatea, sakup et Judea, beke' ya in sembatu gasing megtetagey et pengmilikan et Empu'. ⁵² Sinurungan i Jose si Gobernador Pilato supaya tewen ye bangkay i Jesus dut krus ti' supaya ilbeng. ⁵³ Giminaay si Pilato. Indyari, pegdateng i Jose dut krus, binibit ye ne peineug bilug i Jesus. Pegketbes binerugkusan ye et kumut neng gedyilew ampa' ne limbeng ye dut batu na' rinuangan, misan sembatu ingga pe' nelbengan. ⁵⁴ Na mapun et Biyirnis ne, ating eldew megtetagna' ne pegpanyap et Eldew et Kepeternan, Sabbat etawa Sabadu.

⁵⁵ Indyari maya menge' libun kwit ti' megibus ki Jesus teyeg nega dut lungsud et Galilea, na nepesunud ki Jose angkan nebiri' dye limbengan, beke' ba' enukwan pengdatun duntin et bangkay i Jesus. ⁵⁶ Pegketbes nemenguli' ne dut benwa indyari nemegpanyap net lana beke' bebengluen supaya ibalung dut bilug i Jesus. Segwa' nepetaren dye dut Eldew't Kepeternan, sabab dye megsunud dut Keseraan et Empu'.

Pegbiyag Peuli' i Jesus
(Mateo 28:1-10; Markus 16:1-8; Juan 20:1-10)

¹ Ganang diminateng ne unang eldew et sen-linggu, meririklem et linggu nega siminurung ne ating menge' kelilibunan dut lebeng i Jesus, nememibit et menge' bebengluen neng pine-manyap dye. ² Pegdateng dye dun, nebiri' ating kelang batu na tinembel eset lebeng i Jesus, netelubid ne perayu'. ³ Segwa' ganang nemenled dye ne in, kaya ne nebiri' dye bilug i Jesus na' Begerar in. ⁴ Pegka' rimineraas dye ne banar, atin mene pegingga' dye tu' duwang kelelekian na memegbebodyu' na' megseru' samat kilat mene, na pemetitiyeg eset abi' dye. ⁵ Sabab et neknanan dye, ating menge' kelilibunan nepekleb dye mene dut lugta'. Segwa' negberes ating menge' kelelekian dut kedye, kwan dye, "Manu pegtulusen myu ating biyag na taaw dut tenga't kelbengan? ⁶ Pasal ki Jesus, kaya ne atue e, negbiyag ne peuli'! Mekerendeman myu be kwit pegbersen ye dimyu in sasat ya iba-iba myu nega dut Galilea ti' kwan ye, ⁷ 'Keilangan Aku, Yegang et Taaw,* ilugut dut menge' mekeselaan, supaya iransang dye aku dut krus, pegketbes biyagen nega peuli' dut iketlung eldew.' "

⁸ Indyari nerendeman et menge' kelibunan ba' enu sinugid kedye i Jesus kwit ti'. ⁹ Ganang negpeuli' dye ne teyeg dut lebeng ti', tinuturan dye ginsa't itueng ginis dut sempulu' isa neng menge' pepengenan i Jesus in sampay dut

* **24:7** 24:7 Yegang et Taaw - Betsaen Lukas 5:24.

menge' iba. Dye in negpabar dut menge' pepengenaran in. ¹⁰ Ating menge' kelilibunan de Maria Magdalena, si Juana, si Maria neng indu' i Jakob, beke' menge' iba neng nememaya' dut kedye in. ¹¹ Segwa', ingga pe' nemengandel et atin dut menge' kelilibunan in, sabab kedyeng tuturan penganal dye samat kaya lang keberbenaran. ¹² Segwa' timinyeg si Pedro kenye ampa' ne negdarak surung dut lebeng. Pagka' duun ye ne, pegligat ye supaya siyekan seled, atin mene nebiri' ye menge' repanan neng binerugkus ki Jesus in, kaya ne iba. Pegketbes nugad ne. Peglilu' pikiren ye ba' enu ne neinabu.

Megpepanew si Jesus Surung dut Lungsud et Emaus
(Markus 16:12-13)

¹³ Atin negang eldew, maya diminuntin duwang pepengenaran dut sembatung rurungan na pegngeranen et Emaus, maya menge' sempulu' isa kilometro rayu' ye teyeg dut lungsud et Jerusalem. ¹⁴ Pegsusugiren dye pasal ginsa't neinabu dut ki Jesus. ¹⁵ Ganang pemegtuturan ne beke' pemegdawa-dawa dye ne pasal et itueng menge' neinabu, nepeabay ne si Jesus dut kedye. ¹⁶ Segwa' ingga pe' nekilala dye si Jesus.

¹⁷ Indyari nengingkut si Jesus kedye, kwan ye, "Enung pesalan pegsusugiren myu sasat kew memegpepanew?"

Indyari nepetaren dye, segwa' menge' rupa dye merupuk. ¹⁸ Si Kleopas siminambag kenye, kwan ye, "Merali' ikew lang na' meglelegdeng dut lungsud et Jerusalem na kaya nekesewd et

ba' enu neinabu duntin et itueng ketetebes lang et senung eldew e?"

¹⁹ "Enung ginis?" kwan i Jesus.

"Pasal et ki Jesus neng taw't Nasaret!" sambag dye. "Ya sembatung tarus et Empu' Banar. Maya basag bebresen ye beke' menge' buwat ye dut elepa't Empu' beke' dut menge' taaw. ²⁰ Segwa' damen neng menge' pegibuten et menge' pari', sampay damen neng menge' pegibuten na' taw't Judio, atin linugut ne dut Gobernador Pilato si Jesus supaya dusaen et kepeteyan, sampay ipineransang dye ya dut krus. ²¹ Indyari pegeerapen kay na ating memawi' si Jesus dut menge' bangsa et Israel. Beke' iba, itue ne iketlung eldew tihad dut peginabu et itue e. ²² Beke' nerugnan net atin, sabab damen neng menge' kelilibunan pinelilu' dye banar kami, sabab keineng meririklem pegka' nemengduntin dye dut lebeng i Jesus, ²³ kaya ne nebiyanan dye kenyeng bilug. Pegketbes siminurung dye dut damen, indyari nemegsugid na maya nebiri' dye menge' dereakan et Empu', na atin ne negsugid kedye na si Jesus negbiyag ne peuli'. ²⁴ Indyari, menge' iba kay nemenurung ne dut lebeng, pegdateng dye dun, samat sinugid nega et menge' kelilibunan in, temed si Jesus lang in kaya ne nebiri' dye."

²⁵ Kwan i Jesus dut duwang pepengenanar ti', "Merupang kew pelan, beke' melalay kew mengreti' beke' mengandel dut ginsan menge' pinegberes et menge' tarus et Empu' kwit ti'! ²⁶ Diki be taku' subali' itueng Kristo kelabay mena et itueng ginis mura ya kesled dut kenyeng

ketaasan?” ²⁷ Pinesewd i Jesus ne lagi dut Kesuratan et Empu' ba' enu nekesurat dut ginsa't Kesuratan pasal dut diri ye, beke' timinagna' dut Kesuratan i Moises beke' ginsa't tarus et Empu' tagna' ti'.

²⁸ Ganang mekabi' dye ne dut pegsusurungan dye neng kebenbenwanan, nengyama si Jesus samat gaay ye na ipelahun ye nega panew ye. ²⁹ Segwa', lineges dye ya banar, kwan dye, “Petaren ne atu' damen. Iba, megsesdep ne eldew.” Angkansa naya' ne lang dut kedye.

³⁰ Ganang memegampang dye ne dut lemisaan, nengisi' si Jesus et bengbang ampa' ye ne pinese-lematan Empu' Banar. Indyari pinegbisbitas ye beke' tinegnanan ye ne negey dut kedye. ³¹ Atin lang nebuwat ye megtuy ne netikwasan mata dye sampay nekilala dye ne si Jesus, indyari megtuy ne lang nalam dut penyek dye. ³² Indyari nemegingkut-ingkutan dye ne, kwan dye, “Diki be taku' angka pelan menunga pegresanen et seled pusu' tyu sasat ya pegsudsugid kite dut dalan ti', sampay pinereti' ye nega Kesuratan et Empu' dut kite?”

³³ Pagka' samat kwantin ne, megtuy dye ne timinyeg pesurung muli' dut lungsud et Jerusalem. Pegdateng dye dun, neretnganan dye pemegurung-urung ating sempulu' isa neng menge' pepengenan, beke' maya nega iba dye. ³⁴ Indyari kwan et menge' pepengenan, “Keberbenaran pelan ating Begerar negbiyag ne peuli', bina' lang sampay dut ki Simon negpebiri' gasi.” ³⁵ Pegketbes ating duwa teyeg et Emaus negtuturan gasi pasal ba' enukwan neinabu dut

kedyeng pepenewan, beke' ba' enukwan dye nekilala si Jesus ganang pinegbisbitas ye ne bengbang in.

Nepebiri' si Jesus dut menge' Pepengenaren Ye (Mateo 28:16-20; Markus 16:14-18; Juan 20:19-23; Keradya 1:6-8)

³⁶ Sasat pemegsudsugid dye nega pasal et itue, sekali' pegingga' dye tu' petitiyeg ne si Jesus dut pinegketngaan dye, kwan ye, “Kesenangan mese't dimyu.” ³⁷ Nemekeknad sampay nemeke-takut, sabab nebluan dye't endelimew. ³⁸ Indyari si Jesus negberes dut kedye, kwan ye, “Manu nemeketakut kew beke' manu pegduwa-duwa pikiran myu? ³⁹ Birina' myu menge' keremut ku beke' menge' tiked ku. Aku ne itue! Kutewa' myu sampay seyeki' myu! Sabab sembatung endelimew kaya lang uned beke' tulang samat mekebiri' myu dut daken in.” ⁴⁰ Ganang nebres i Jesus ne itue e, pinebiri' ye tawan ye eset keremut beke' dut tiked ye dut kedye mawa't ransang in. ⁴¹ Segwa' ingga pe' nemekeandel dye segwa' et dye meksan beke' melililuen. Indyari iningkut i Jesus dye, kwan ye, “Maya mekaan atue e?” ⁴² Indyari, binggeyan dye ya et linaga' na' sera' ⁴³ ampa' ye ne kinawa'. Pegketbes kinaan ye dut kedyeng elepan.

⁴⁴ Indyari kwan i Jesus dut kedye, “Netuman ne ba' enu pegsugiren ku rimyu kwit ti', na aku iba-iba myu nega. Ginsan in subali' metuman samat sinurat dut Kesuratan et Empu' pasal daken samat dut Keseraan i Moises, beke' dut

menge' buuk et menge' tarus et Empu', beke' dut buuk et menge' Kanta.”

⁴⁵ Indyari, tinulduan ye kedye supaya mere-tian dye ating menge' Kesuratan et Empu'.

⁴⁶ Kwan i Jesus dut kedye, “Itue ne e, ba' enu sinurat kwit ti': Na ating Kristo neng pinili' et Empu' pemegbeg subali' pengimeteyen, segwa' megbiyag nega ya peuli' mapet iketlung eldew.

⁴⁷ Nesurat ne gasi dut Kesuratan, tiharan dut lungsud et Jerusalem, sumked dut ginsa't menge' bangsa et dunya', keilangan ipeabar pasal peg-susun et menge' taaw dut Empu', beke' kemea-pan et Empu' menge' keselaan dye sabab et atin kineradya i Jesus et kedye. ⁴⁸ Kemyu menge' saksi' et itueng menge' ginis. ⁴⁹ Aku sumurung supaya melusu dut dimyu ating ipinengaku' et daken neng Ama' Empu' dut langit. Angkansa peteteg kew mena dut lungsud et Jerusalem seked nepelelep dimyu Empu' et basag teyeg dut dibuwat langit.”

*Pegperibuwat si Jesus dut Langit
(Markus 16:19-20; Keradya 1:9-11)*

⁵⁰ Indyari pinebaya' i Jesus menge' pepen-genaran ye dut lungsud et Betania. Kintang ye kenyeng menge' keremut ampa' ye dye pinehandek. ⁵¹ Sasat pegpepehandek ye dye, amat-amat ne si Jesus periribuwat dut langit.

⁵² Pegketbes binantug dye si Jesus, indyari ne-menguli' dye ne dut lungsud et Jerusalem na meksan dye ne banar. ⁵³ Pegdateng dye dut lungsud et Jerusalem, eldew-peldew dye dut

Templo pengempuan na' benwa, daran-peraran
na megbebantug dut Empu'.

**Bagung Pinegsulutan et Empu'
Brooke's Point Palawano: Bagung Pinegsulutan et
Empu' New Testament+**

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Brooke's Point Palawano

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

191b5ab1-31e1-5b8e-a38c-575a2a24d6f7